

GUIA PER A MESTRES

del

Llibre de les decisions en salut

Informed Health Choices

Títol: Guia per a mestres del Llibre de les decisions en salut: Aprenent a reflexionar sobre els tractaments. Un llibre sobre ciències de la salut per a nens en educació primària.

Autors: Matthew Oxman¹, Sarah Rosenbaum¹, Allen Nsangj², Daniel Semakula², Angela Morelli¹, Astrid Austvoll-Dahlgren¹, Andrew D. Oxman¹, Nelson K. Sewankambo², Margaret Kaseje³, Laetitia Nyirazinyoye⁴, Claire Glenton¹, Simon Lewin¹

Disseny: Angela Morelli, Sarah Rosenbaum

Il·lustracions: Sarah Rosenbaum, Miriam Grønli

Fotografia: Matthew Oxman, Sarah Rosenbaum, Daniel Semakula

Editorial: Institut de Salut Pública de Noruega

ISBN: 978-82-8406-317-1

Data: Març de 2016

Referència: Guia per a mestres del Llibre de les decisions en salut: Aprenent a reflexionar sobre els tractaments. Un llibre sobre ciències de la salut per a nens en educació primària. Oslo: Institut de Salut Pública de Noruega; 2016.

Traducció: Laura Samsó Jofra, Helena Closa, Margarita Jofra Geronès, Laura Martínez García

¹ Unitat de Salut Global, Institut de Salut Pública de Noruega (Oslo, Noruega)

² Facultat de Ciències de la Salut, Universitat Makerere (Kampala, Uganda)

³ Universitat de los Grandes Lagos de Kisumu (Kisumu, Kenia)

⁴ Escola de Salut Pública, Facultat de Medicina i Ciències de la Salut, Universitat de Ruanda (Kigali, Ruanda).

Aquest llibre s'ha escrit com a part del projecte *Informed Health Choices* (www.informedhealthchoices.org) amb el suport del Consell d'Investigació de Noruega, projecte n.º 220603/H10. El finançador no ha participat en la redacció, revisió, ni aprovació del contingut.

Aquesta obra es troba sota una Llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>). Estan permesos l'ús no comercial, la distribució i la reproducció il·limitades d'aquest llibre sempre i quan es referencii la font correctament.

Qualsevol comentari que serveixi per millorar aquest llibre serà benvingut. Si us plau, contacti amb: contact@informedchoices.healthcare.org

GUIA PER A MESTRES
del
Llibre de les decisions en salut

Sobre aquesta guia

Tothom sent constantment afirmacions sobre el que pot millorar o empitjorar la seva salut. Per tal de prendre decisions ben informades per tenir cura de la salut, les persones han de ser capaces de valorar la fiabilitat d'aquestes afirmacions. Per ajudar-les a aconseguir-ho, hem desenvolupat els recursos didàctics *Informed Health Choices*, IHC, (Decisions informades en salut en català) per a nens en educació primària.

Aquests recursos inclouen: aquesta guia per a mestres, un llibre de text per als nens¹ i un llibre d'exercicis. El llibre de text inclou un còmic, exercicis i instruccions per a les activitats de classe. Està redactat per a nens a partir dels 10 anys. Aquests recursos són els primers d'una sèrie de recursos didàctics que permeten a les persones valorar la fiabilitat de les afirmacions i prendre decisions ben informades per tenir cura de la salut.

Hem estat desenvolupant aquests recursos des de l'any 2014 fins l'any 2016 amb un enfoc basat en les persones. Aquest enfoc implica que els usuaris finals participin en el procés de disseny (producció dels prototips, proves amb els usuaris i estudis inicials). Hem provat els recursos a Uganda, Kènia, Ruanda i Noruega. Els comentaris rebuts mostren que els nens i els mestres consideren que els recursos són útils.

Hem avaluat en quina mesura aquesta versió dels recursos realment millora la capacitat dels nens per valorar afirmacions sobre els tractaments. En una comparació justa, vam assignar aleatòriament a la meitat de més de 100 escoles a Uganda perquè rebessin els recursos didàctics. Vam mesurar la capacitat dels nens per avaluar afirmacions sobre els tractaments després que haguessin completat les nou lliçons del Llibre de les decisions en salut. Després, vam comparar la seva puntuació amb la puntuació dels nens a les escoles que no havien utilitzat els recursos. A les escoles que van rebre els recursos vam observar que la capacitat dels nens per avaluar les afirmacions sobre els tractaments havia millorat molt en comparació amb les escoles que no els van rebre.

Trobarà més informació sobre aquests recursos i el projecte a la nostra pàgina web: www.informedhealthchoices.org.

Qualsevol comentari que serveixi per millorar aquests recursos serà benvingut. Si us plau, contacti amb: contact@healthchoices.org.

¹ The Informed Healthcare Choices Group. Llibre de les decisions en salut: Aprenent a reflexionar sobre els tractaments. Un llibre sobre ciències de la salut per a nens en educació primària. Oslo: Institut de Salut Pública de Noruega; 2016.

Els mestres són en una escola on aproximadament 100 nens van provar els recursos, Uganda, març de 2016.

Estimat mestre,
l'enhorabona i gràcies per
realitzar un rol tan important
en aquest projecte únic i emocionant!

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ pàg. 9

LLIÇÓ 1

La salut, els tractaments i els seus efectes pàg. 23

LLIÇÓ 2

Afirmacions basades en l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament pàg. 55

LLIÇÓ 3

Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (Part 1) pàg. 87

LLIÇÓ 4

Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (Part 2) pàg. 113

LLIÇÓ 5

Comparacions entre els tractaments pàg. 143

LLIÇÓ 6

Comparacions justes entre els tractaments pàg. 173

LLIÇÓ 7

Comparacions justes amb moltes persones pàg. 207

LLIÇÓ 8

Avantatges i desavantatges d'un tractament pàg. 245

LLIÇÓ 9

Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre pàg. 275

GLOSSARI..... pàg. 309

PROGRAMA DEL TRIMESTRE

Abans que comenci el trimestre,
li suggerim que dediqui un matí o una tarda a:

- Completar les dates en aquest programa
- Llegir el llibre de text dels nens
- Llegir la introducció d'aquesta guia

Lliçó	Pàgina a la guia	Preparació	Classe
1	Pàgina 23	20 min Data:	80 min Data:
2	Pàgina 55	20 min Data:	80 min Data:
3	Pàgina 87	20 min Data:	80 min Data:
4	Pàgina 113	20 min Data:	80 min Data:
5	Pàgina 143	20 min Data:	80 min Data:
6	Pàgina 173	20 min Data:	80 min Data:
7	Pàgina 207	20 min Data:	80 min Data:
8	Pàgina 245	20 min Data:	80 min Data:
9	Pàgina 275	20 min Data:	80 min Data:
Avaluació d'afirmacions		15 min Data:	90 min Data:

El Dr. Daniel Semakula, membre de l'equip del projecte, conversa amb els nens, Uganda, gener de 2016.

INTRODUCCIÓ

INTRODUCCIÓ

De què tracta aquest projecte i per què és tan important?	pàg. 10
Per què aquest projecte és important per als nens?	pàg. 12
Qui ha creat aquests recursos i com s'han elaborat?	pàg. 13
Quins són els recursos?	pàg. 14
Quina és la millor forma d'utilitzar aquests recursos?	pàg. 18
Avaluació de les afirmacions	pàg. 20

1. De què tracta aquest projecte i per què és tan important?

Aquest projecte tracta d'ajudar les persones a prendre millors decisions per a la seva salut tot reflexionant sobre els tractaments. “Dona un peix a un home i menjarà un dia; ensenya-li a pescar i menjarà sempre”. Aquest és un proverbi conegut. El significat és que és millor ensenyar a una persona a fer alguna cosa per sí mateixa que simplement fer-ho per ella.

Existeixen molts projectes que diuen a les persones quines decisions prendre sobre els tractaments. Aquests projectes simplement donen les respostes a les persones. El projecte Decisions informades en salut tracta de com qualsevol persona pot prendre, reflexionant per sí mateixa, les decisions adequades sobre els tractaments. Reflexionar sobre un tractament requereix fer preguntes. Aquest projecte es centra en quines preguntes fer i per què fer-les.

Quan les persones parlen de “tractament”, la majoria de les vegades es refereixen a prendre un medicament. No obstant això, en aquest projecte, “tractament” és qualsevol cosa que fem per mantenir una bona salut o per millorar-la. Per tant, prendre un medicament, realitzar una operació, utilitzar un equip mèdic, fer exercici, menjar o beure alguna cosa o evitar alguna cosa són tractaments.

Hi ha tres tipus de preguntes sobre els tractaments que cal fer:

- Preguntes sobre afirmacions sobre els tractaments
- Preguntes sobre comparacions entre els tractaments
- Preguntes sobre decisions per tenir cura de la salut

Preguntes sobre afirmacions sobre els tractaments

Tothom fa afirmacions sobre els efectes dels tractaments. Les sentim cada dia a tot arreu. Moltes d'aquestes afirmacions no són correctes. Per exemple, les persones acostumaven a dir que fumar cigarretes no tenia efectes negatius per a la salut. Fins i tot, van dir que tenia efectes positius per la salut! Ho deien inclús metges i investigadors en salut!

En moltes ocasions, les persones prenen males decisions sobre els tractaments perquè estan confoses per afirmacions que no són correctes sobre els efectes d'aquests tractaments. Per exemple, moltes persones estaven confoses per afirmacions que no eren correctes sobre els efectes de les cigarretes i van escollir fumar. Moltes d'aquelles persones que estaven confoses es van posar malaltes i van morir perquè fumaven cigarretes. Mitjançant preguntes sobre aquestes afirmacions, podem evitar confondre'ns per afirmacions poc fiables i prendre millors decisions.

"I'm going to grow a hundred years old!"

...and possibly she may—for the amazing strides of medical science have added years to life expectancy

It's a fact—a warm, wonderful fact—that this five-year-old child, or your own child, has a life expectancy almost a whole decade longer than was her mother's, and a good 10 to 20 years longer than that of her grandmother. Not only the expectation of a longer life, but of a life by far healthier. Think your doctor and thousands like him... smiling, exuberantly... that you and yours may enjoy a longer, better life.

According to a recent Nationwide survey:

More Doctors smoke Camels than any other cigarette!

NOT ONE but three outstanding independent research organizations conducted this survey. And they asked out just a few thousand, but 113,397, doctors from coast to coast to name the cigarette they themselves preferred to smoke.

Answers came in by the thousands... from general physicians, diagnosticians, surgeons, nose and throat specialists too. The most-named brand was Camels. If you are not now smoking Camels, try them. Let your "T-Zone" tell you (see page 24).

CAMELS Costlier Tobaccos

"Give your throat a vacation..."

Smoke a FRESH cigarette

For the smoker who has been smoking for years, the throat is often sore and dry. This is because the throat is so close to the lungs that it gets the full force of the smoke. Camels, with their soft, moist, and delicious taste, give the throat a vacation. They are the only cigarettes that are so soft and moist that they do not irritate the throat. They are the only cigarettes that are so soft and moist that they do not irritate the throat. They are the only cigarettes that are so soft and moist that they do not irritate the throat.

CAMELS

Dr. Batty's

For Your Health

ASTHMA CIGARETTES

SINCE 1882

For the temporary relief of paroxysms of asthma

EFFECTIVELY TREATS:

**ASTHMA, HAY FEVER, FOUL BREATH
ALL DISEASES OF THE THROAT,
HEAD COLDS, CANKER SORES
BRONCHIAL IRRITATIONS**

NOT RECOMMENDED FOR CHILDREN UNDER 6.

Aquests són anuncis reals que es van utilitzar per vendre cigarretes. Avui en dia, els anuncis de cigarretes estan prohibits a molts països.

Preguntes sobre comparacions entre els tractaments

La majoria dels tractaments tenen efectes positius i negatius. Alguns tractaments tenen efectes dels quals en podem estar segurs. Per exemple, podem estar segurs que dormir amb una mosquitera amb insecticida evitarà que les persones contreguin la malària. No podem estar segurs dels efectes d'altres tractaments. Per exemple, no podem estar segurs dels efectes d'alguns medicaments nous, ja que els investigadors no els han estudiat acuradament.

El que els investigadors en salut observen quan estudien els tractaments pot ajudar-nos a prendre millors decisions. Els investigadors en salut han d'estudiar un tractament acuradament mitjançant la comparació amb un altre tractament o amb no utilitzar cap tractament. Cal donar el tractament a un grup gran de persones i donar l'altre tractament, o cap tractament, a un altre grup gran de persones. Després, han de comparar el que els succeeix a les persones de cada grup.

Les persones de cada grup han de ser semblants a les persones dels altres grups. Sinó, el que els investigadors en salut observen pot ser causat per les diferències entre les persones, en lloc de les diferències entre els tractaments. En cas contrari, la comparació és injusta. Si una comparació és injusta, ens pot confondre. Fent preguntes sobre les comparacions que fan els investigadors en salut, podem evitar confondre'ns per comparacions injustes i podem prendre millors decisions.

Preguntes sobre decisions per tenir cura de la salut

Quan estigui decidint si utilitzar o no un tractament, ha de reflexionar acuradament sobre el que és més important per a vostè. La majoria dels tractaments tenen efectes positius i negatius, així com avantatges i desavantatges. Per exemple, alguns tractaments costen molt pocs diners o no costen diners, la qual cosa és un avantatge. Altres tractaments costen molts diners, la qual cosa és un desavantatge. Allò que és més important per a vostè, no sempre és el més important per a una altra persona. Fent preguntes respecte a les decisions per tenir cura de la salut, pot prendre les decisions correctes per a vostè.

2. Per què aquest projecte és important per als nens?

Els pares, metges i altres adults gairebé sempre prenen les decisions sobre el tractament dels nens. Per exemple, la majoria de vegades, els nens no decideixen, ni haurien de decidir, si sotmetre's a una operació. Tot i això, els nens prenen algunes decisions sobre els tractaments. Per exemple, trien què menjar i què beure o com fer exercici. I els nens, com els adults, poden estar confosos amb afirmacions que no són correctes sobre els tractaments.

Ensenyar a els nens a prendre bones decisions és clau en l'educació, i especialment en l'educació en salut. Els nens creixeran i, amb el temps, prendran les seves pròpies decisions per tenir cura de la salut. És important per ells que estiguin preparats per prendre aquestes decisions. Els investigadors que treballem en aquest projecte, així com altres investigadors, hem observat que els nens de 10 anys són capaços de començar a aprendre com fer i respondre preguntes sobre afirmacions, comparacions i decisions.

El que els nens poden aprendre d'aquests recursos és essencial en totes les ciències, no només en les ciències de la salut. És important per prendre diferents tipus de decisions, no només sobre els tractaments. L'interès dels nens per la seva salut es pot aprofitar per ensenyar des de la perspectiva de la salut. Persones de totes les edats estan interessades a aprendre a cuidar la seva salut. Hem observat que els nens també estan interessats a aprendre com podem estar segurs del que és bo i dolent per a la nostra salut.

Els adults han de demanar consell als metges i a d'altres professionals de la salut sobre les decisions sobre els tractaments. No obstant això, quan es rep el consell d'un professional de la salut, sempre és bo fer preguntes sobre el tractament, independentment que vostè sigui un adult o un nen. Això l'ajudarà a vostè i al professional de la salut a prendre millors decisions per a vostè.

3. Qui ha creat aquests recursos i com s'han elaborat?

Les persones que hem creat aquests recursos som investigadors en salut i dissenyadors a Uganda, Kènia, Ruanda, Noruega i Anglaterra. A l'inici del projecte, ens vam reunir amb una xarxa de mestres a Ruanda. Els mestres ens van assessorar sobre la millor manera d'ensenyar les lliçons incloses en aquests recursos. Se'ns van acudir moltes idees que vam provar amb nens i mestres a Uganda i Noruega. Després de decidir elaborar el llibre i la guia, vam crear una primera versió dels recursos només per a dues lliçons. Després vam crear dues versions completes.

Vam provar cada versió de dues maneres diferents. En primer lloc, vam repartir els recursos a les classes i vam observar com els mestres i els nens els utilitzaven. En segon lloc, vam entrevistar nens i mestres sobre la seva experiència amb els recursos. Vam fer proves com aquesta a Uganda, Kènia, Ruanda i Noruega, amb desenes de mestres i centenars de nens. El que vam observar a les proves ho vam utilitzar per millorar els recursos i, com a resultat, vam obtenir una tercera versió completa. Vam provar aquesta tercera versió en un assaig aleatoritzat en el qual vam observar que els recursos milloren la capacitat dels nens per avaluar les afirmacions sobre els tractaments.

4. Quins són els recursos?

Els recursos didàctics del projecte Decisions informades en salut són els següents:

GUIA PER A MESTRES

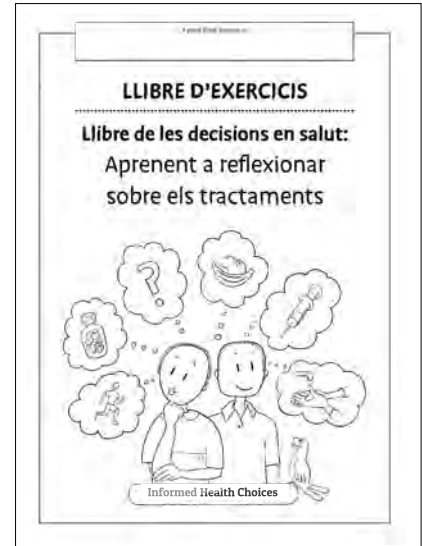
Una guia de totes les lliçons, per als mestres

LLIBRE DE TEXT DELS NENS

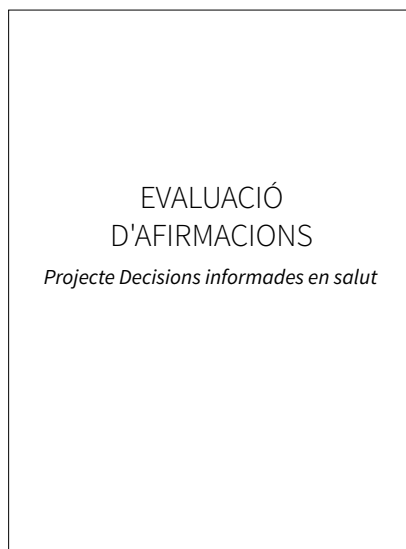
Un llibre de text, amb una història i instruccions per les activitats, per als nens

LLIBRE D'EXERCICIS DELS NENS

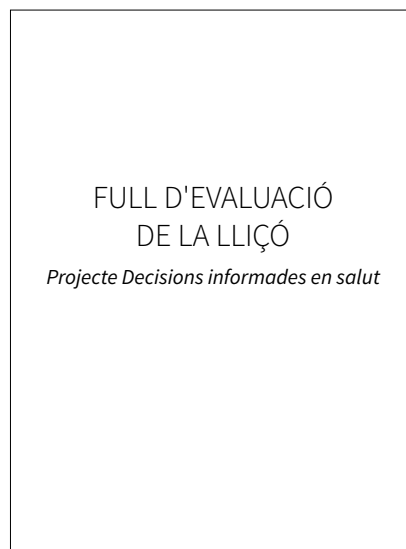

Un llibre amb exercicis, per als nens

ALTRES RECURSOS

Un test, per als nens

Un full d'avaluació de cada lliçó, per als mestres

Unes làmines per l'activitat de la Lliçó 7, per als mestres

Guia per a mestres

Aquesta guia està pensada per ajudar-lo a impartir les nou lliçons. A cada lliçó es repeteixen les següents seccions, que l'ajudaran a preparar i impartir la classe:

- **Objectius**
- **Preparació**
- **Classe**
 - Pas 1: Repassar la lliçó anterior
 - Pas 2: Llegir en veu alta
 - Pas 3: Debatre
 - Pas 4: Dirigir l'activitat
 - Pas 5: Dirigir els exercicis
 - Pas 6: Emplenar el full d'avaluació de la lliçó
- **Informació de la lliçó per als mestres**

Totes les pàgines del llibre de text dels nens estan en aquesta guia. És a dir, pot veure-hi tot el que hi veuen els nens i més coses. La guia i el llibre tenen una numeració de pàgines diferent. Cada referència de pàgina a la guia té el seu número de la guia, llevat que s'indiqui el contrari. El número de la pàgina de la guia sempre està al peu de la pàgina en lletra petita. A la part de sota d'algunes pàgines del llibre hi ha notes per a vostè escrites en vermell. Aquestes notes serveixen per quan estigui llegint aquelles pàgines concretes a classe. Només vam incloure aquestes notes on era suficientment important. A la majoria de les pàgines, l'espai al peu està en blanc i el pot utilitzar per prendre les seves pròpies notes.

Al final d'aquesta guia hi ha un glossari. El glossari inclou algunes definicions que no són a la història, com per exemple la definició de “confondre”. Al llibre de text, les definicions dels termes estan simplificades perquè als nens els resultin més fàcils d'entendre. A la guia, el glossari inclou les definicions simplificades per als nens, així com les definicions més detallades per als mestres. Hem intentat utilitzar el menor nombre possible de paraules desconegudes al llibre de text.

Tingui en compte que alguns dels termes tenen un significat diferent en la investigació en salut del que habitualment tenen en general. Per exemple, en investigació en salut, “estudiar” vol dir observar alguna cosa acuradament per descobrir-ne més coses, com per exemple, un tractament. Fora del context de la investigació en salut, quan les persones utilitzem “estudiar”, ens referim a preparar alguna cosa com, per exemple, un examen.

Llibre de text dels nens

El llibre de text dels nens està pensat per reutilitzar-lo, per aquest motiu els nens no hi han d'escriure.

La història: La part principal del llibre de text és una història. La història mostra als nens com els objectius de la lliçó encaixen en la seva vida. Això fa que el llibre sigui més entretingut i fàcil de recordar. La història és un còmic. Els dibuixos estan pensats per ser atractius i perquè així la història sigui més fàcil de llegir per als nens que tenen dificultats amb la lectura.

La història comença a la Lliçó 2 i acaba a la Lliçó 8. Està dividida segons els tres tipus de preguntes diferents sobre els tractaments:

- A les Lliçons 2, 3 i 4, la història aborda les preguntes relacionades amb les afirmacions sobre els tractaments.
- A les Lliçons 5, 6 i 7, la història aborda les preguntes relacionades amb les comparacions entre els tractaments.
- A la Lliçó 8, la història aborda les preguntes relacionades amb les decisions sobre els tractaments.
- La Lliçó 1 és una introducció al llibre. La Lliçó 9 és un repàs del més important que cal recordar del llibre.

La Lliçó 1 és la més fàcil. Està pensada per ser senzilla. Així, tots els nens entenen de què tracten les lliçons en general i per què són importants. Les lliçons van sent cada cop més exigents. Les Lliçons 5, 6 i 7 són les més difícils. Tracten de la feina dels investigadors en salut, que és desconeguda per molts nens. No obstant això, sabem, en haver desenvolupat aquests recursos, que els nens són capaços d'aprendre els continguts d'aquestes lliçons.

Alguns dels exemples del llibre no són reals. Un d'aquests exemples es troba a la Lliçó 6 i la Lliçó 7, quan els personatges de la història miren d'esbrinar si beure suc abans de córrer produeix mal de panxa a més persones en comparació amb beure aigua. Això podria ser correcte, però els investigadors en salut no han realitzat comparacions justes per demostrar-ho. Hem utilitzat aquest exemple senzill perquè els nens entenguessin millor la lliçó.

Els personatges: La història tracta sobre dos nens que són germans i que es diuen John i Julie. Coneixen dos professors: la professora Comparació i el professor Just. Els professors són investigadors en salut. Els professors es diuen Comparació i Just perquè els nens recordin més fàcilment el que els investigadors en salut han de fer per estar segurs dels efectes dels tractaments: comparar els tractaments i ser justos en comparar-los.

Kasuku, el lloro, és un personatge que apareix en diverses ocasions. El Kasuku representa el que no hem de pensar les persones sobre els tractaments. El Kasuku simplement repeteix el que diuen altres persones sense fer preguntes. El Kasuku està pensat per fer la història més entretinguda per als nens; no està pensat per ser realista.

L'argument: La història comença a casa d'en John i la Julie. En John es crema el dit. Decideix posar-se caca de vaca a la cremada per alguna cosa que el Kasuku i la Julie van sentir dir a la Sarah, una amiga de la Julie. Se li infecta el dit, aleshores la seva mare envia la Julie i en John a la clínica. A la clínica coneixen el professor Just i la professora Comparació, que els expliquen el problema del que va dir la Sarah. Els professors accepten ensenyar algunes lliçons importants a en John i la Julie durant les següents setmanes. Es reuneixen a diferents llocs, utilitzen diferents exemples i tenen l'ajuda de diferents persones. Al final de la història, a la Lliçó 8, tant en John com la Julie tenen una infecció d'oïda. Apliquen el que han après per prendre les decisions correctes per sí mateixos.

Preguntes i exemples: En algunes lliçons, també hi ha preguntes de debat al llarg de la història i exemples addicionals durant i després de la història.

Les activitats: Les activitats estan pensades per involucrar activament tots els nens. Les activitats estan pensades per aclarir i consolidar el que els nens aprenen a cada lliçó. Les activitats són suficientment simples per classes de fins a 100 nens.

Els exercicis: Els exercicis també estan pensats per aclarir i consolidar el que els nens aprenen a cada lliçó. A més a més, l'ajuden a vostè, el mestre, a veure quin tipus d'ajuda i quanta ajuda necessita cada nen.

La llista recordatòria: A la Lliçó 9 hi ha una llista amb el més important que cal recordar del llibre. La llista també està inclosa al final del llibre d'exercicis.

El llibre d'exercicis

Hi ha un llibre d'exercicis que conté exercicis a cada lliçó perquè els nens els compleixin individualment.

Altres recursos

L'avaluació d'afirmacions és un test. El test pot servir-li per saber si els nens aprenen amb els recursos i també per posar-los nota. El full d'avaluació de la lliçó és un qüestionari perquè vostè avaluï cada lliçó. Finalment, a la Lliçó 7, hi ha dues sèries de làmines per a l'activitat.

5. Quina és la millor forma d'utilitzar aquests recursos?

Recomanacions

Basant-nos en les proves que hem dut a terme amb els recursos, tenim diverses recomanacions sobre com pot estalviar temps, ajudar els nens a assolir els objectius i fer que les classes siguin més entretingudes per a vostè i per a ells.

Estableixi un temps per preparar les lliçons.

Els temps recomanats al programa del trimestre es troben a la pàgina 7.

Permeti que els nens llegeixin el llibre durant el seu temps lliure.

Això és addicional a la lectura de la lliçó tots junts a classe.

Eviti dedicar molt de temps a un exemple.

Al llibre hi ha molts exemples dels quals els nens en voldran saber més. No obstant això, els exemples en si mateixos no són el més important. El més important és de què tracten els exemples. Per exemple, a la Lliçó 2, l'exemple de la història tracta sobre l'afirmació que la caca de vaca cura les cremades. El més important no és que l'afirmació no sigui correcta. El més important és per què aquest tipus d'afirmacions són poc fiables.

Animi els nens a pensar per ells mateixos.

Moltes vegades a l'escola es demana als nens que memoritzin les respostes correctes. Per exemple, a història se'ls demana que memoritzin la data en què va succeir algun esdeveniment. En aquestes lliçons, se suposa que els nens han d'aprendre quines preguntes fer per a descobrir per ells mateixos si una afirmació és fiable. A més a més, a l'escola també s'ensenya sovint sobre el que fan altres persones. En aquestes lliçons és important que els nens pensin en el que ells mateixos han fet i en el que faran.

Estigui alerta a quan vostè o els nens facin una afirmació sobre els efectes d'un tractament.

Tothom fa afirmacions poc fiables sobre els efectes dels tractaments. Els nens i els adults les fan, inclosos mestres, pares, metges, investigadors en salut i nosaltres, les persones que hem elaborat aquests recursos. És important que, quan imparteixi aquestes lliçons, reconegui quan vostè o els nens fan una afirmació sobre els efectes d'un tractament.

També és important que s'asseguri que els nens en són conscients. Això és perquè els nens entenguin per què el que estan aprenent és important per a la seva vida quotidiana i perquè comencin a aplicar el que aprenen. El millor és estar molt segur sobre els efectes d'un tractament si decidim utilitzar-lo.

Malauradament, moltes vegades no podem estar segurs del que passarà. Malgrat això, és importat saber com de segurs en podem estar. Dit d'una altra manera, és millor saber que no podem estar gaire segurs dels efectes, que pensar que en podem estar molts segurs, quan en realitat no podem.

Per exemple, si vostè està decidint si sotmetre's a una operació, és important que sàpiga com de segur pot estar dels efectes d'aquesta operació. Si està confós i pensa que pot estar molt segur que la operació és definitivament segura, podria prendre una mala decisió. De la mateixa manera, si està confós i pensa que l'operació és perillosa, també podria prendre una mala decisió.

Si sap que no pot estar gaire segur dels efectes d'una operació, d'una manera o una altra, com a mínim es podrà preguntar què significarien per a vostè els potencials efectes positius i els potencials efectes negatius. No estarà confós i estarà més preparat pel que succeeixi.

Opcions i adaptacions

Cada mestre i cada classe és diferent. Hi ha diferents maneres de fer la lectura, les activitats i els exercicis de les lliçons. Ha d'escollir la manera que millor s'adapti a vostè i a la seva classe. No obstant això, asseguri's de centrar-se en els exemples dels recursos i en completar tots els passos de les lliçons.

Lectura

Durant la lectura del llibre a classe, interrompi quan cregui que sigui necessari explicar alguna cosa, com per exemple una paraula.

Hi ha diverses formes de llegir a classe, com les següents:

- Per cada personatge, un nen llegeix el que diu aquell personatge (joc de rol)
- Un nen llegeix a la resta de la classe, per torns
- Tota la classe llegeix conjuntament
- Vostè llegeix a la classe

També pot alternar les opcions.

En aquesta guia només es donen instruccions per utilitzar la pissarra en algunes ocasions, però això no vol dir que no l'hagi d'utilitzar. Per exemple, pot escriure les paraules clau a la pissarra.

Exercicis i activitats

Si ho prefereix, pot demanar als nens que facin els exercicis primer individualment abans de fer-los amb tota la classe; o que els acabin com a deures; o bé que els facin en grups.

Hi ha diverses formes de corregir els exercicis:

- Vostè corregeix els exercicis durant la classe
- Vostè corregeix els exercicis després de la classe
- Vostè escriu les respostes correctes a la pissarra i els nens corregeixen les seves pròpies respostes
- Vostè escriu les respostes correctes a la pissarra i els nens intercanvien els seus llibres i es corregeixen les respostes mútuament
- Vostè dona les respostes a un grup de nens que corregirà tots els llibres

Tan sols asseguris d'explicar les respostes correctes als nens.

6. Avaluació de les afirmacions

Hem desenvolupat unes preguntes amb resposta múltiple que es poden utilitzar per a avaluar la capacitat que tenen les persones per a aplicar els conceptes clau del projecte Decisions informades en salut.

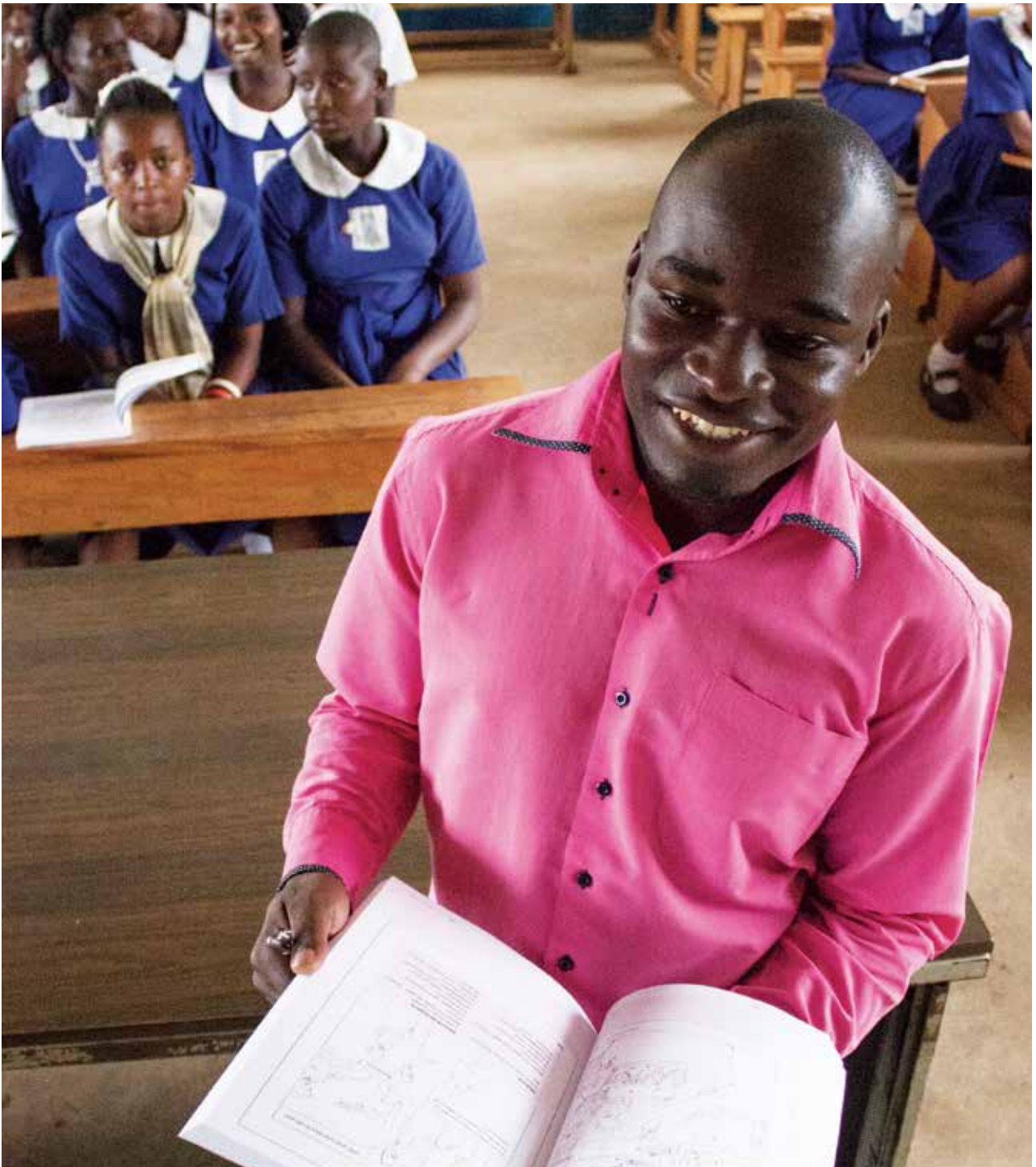
Hem seleccionat 24 preguntes per a avaluar la capacitat que tenen els nens per a aplicar els 12 conceptes clau que s'aborden al llibre de text dels nens (dues preguntes per cada concepte clau). A més a més, hem definit la puntuació que indica aprovat (coneixement bàsic dels conceptes i de com aplicar-los) i la puntuació que indica domini (coneixement clar dels conceptes i de com aplicar-los). Pot utilitzar aquest test per a avaluar els nens de la seva classe una vegada hagin completat les lliçons.

Posi's en contacte amb nosaltres si desitja rebre els test per a avaluar la capacitat que tenen els nens per a aplicar els 12 conceptes clau que s'aborden als recursos didàctics per a nens en educació primària del projecte Decisions informades en salut. Si us plau, contacti amb: contact@informedhealthchoices.org.

Els nens d'una escola internacional proven la tercera versió dels recursos, Noruega, octubre de 2015.

Agraïm la seva participació en aquest projecte. Qualsevol pregunta o suggeriment seran benvinguts. Esperem que vostè i els nens gaudeixin i aprenguin quan utilitzin els recursos!

Un mestre utilitza la segona versió completa d'aquesta guia, Uganda, gener de 2016.

LLIÇÓ 1

La salut, els tractaments i els efectes dels tractaments

LLIÇÓ 1

La salut, els tractaments i els efectes dels tractaments

Tot el que necessita per a preparar i impartir aquesta lliçó:

Objectius	pàg. 25
Preparació	pàg. 25
Lliçó	pàg. 26
Pas 1: Repassar la lliçó anterior	pàg. 27
Pas 2: Llegir en veu alta	pàg. 28
Pas 3: Debatre	pàg. 46
Pas 4: Dirigir l'activitat	pàg. 48
Pas 5: Dirigir els exercicis	pàg. 50
Pas 6: Emplenar el full d'avaluació de la lliçó	pàg. 52
Informació de la lliçó per als mestres	pàg. 53

Objectius

Què és el que els nens han d'aprendre en aquesta lliçó:

- Què és la “salut”
- Què és un “tractament”
- Què és l’ “efecte” d’un tractament
- Què és un “investigador en salut”
- De què tracta el llibre

Preparació (20 minuts)

Això és el que ha de fer abans de la classe.

Llegir amb antelació

- Llegeixi les pàgines d'aquesta lliçó al llibre de text
- Llegeixi les pàgines d'aquesta lliçó a la guia

Reuneixi els materials

Asseguri's que té:

- Aquesta guia
- El full d'avaluació de la lliçó
- Algunes gomes

Asseguri's que tots els nens tenen:

- Una còpia del llibre de text
- Un llibre d'exercicis
- Un llapis o un bolígraf

Lliçó (80 minuts)

A continuació, es proposa un pla per a impartir la classe.

MESTRE	NENS	DURADA
PAS 1 Repassar la lliçó anterior		-
PAS 2 Llegir en veu alta		35 min
<ul style="list-style-type: none">Dirigeixi la lectura en veu alta a partir de la pàgina 28 d'aquesta guia. <i>Per veure les diferents formes de llegir en veu alta, consulti la pàgina 19 d'aquesta guia.</i>	<ul style="list-style-type: none">Obren el seu llibre de text a la pàgina 4 i llegeixen en veu alta tal com se'ls ha indicat.	
DESCANS		5 min
PAS 3 Debatre		10 min
<ul style="list-style-type: none">Iniciï un debat sobre la història utilitzant les preguntes que hi ha a la pàgina 46 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">Responen les preguntes tal com se'ls ha indicat.	
PAS 4 Dirigir l'activitat		15 min
<ul style="list-style-type: none">Dirigeixi l'activitat a partir de la pàgina 48 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">Obren el seu llibre de text a la pàgina 22 i realitzen l'activitat tal com se'ls ha indicat.	
PAS 5 Dirigir els exercicis		10 min
<ul style="list-style-type: none">Dirigeixi els exercicis a partir de la pàgina 50 d'aquesta guia. Ajudi els nens a completar els exercicis i dirigeixi'n la correcció. <i>Per veure les diferents formes de corregir, consulti la pàgina 20 d'aquesta guia.</i>	<ul style="list-style-type: none">Obren el seu llibre d'exercicis a la pàgina 6 i completen els exercicis.Obren el seu llibre de text a la pàgina 24, copien i completen els exercicis.	
PAS 6 Emplenar el full d'avaluació		5 min
<ul style="list-style-type: none">Empleni el full d'avaluació de la lliçó.		

No hi ha repàs, ja que es tracta de la primera lliçó.

Introducció

1

La salut, els tractaments i els seus efectes

En aquesta lliçó aprendràs:

1. Què és la “salut”
2. Què és un “tractament”
3. Què és l’ “efecte d’un tractament”
4. Què és un “investigador en salut”
5. De què tracta aquest llibre

Paraules clau per a aquesta lliçó:

- La *teva* **SALUT** és com de bé estan el teu cos i la teva ment.
- Un **TRACTAMENT** és alguna cosa que fas per la teva salut.
- L’**EFECTE** *d’un tractament* és alguna cosa que passa a causa del tractament.
- Un **INVESTIGADOR EN SALUT** és una persona que estudia acuradament la salut per descobrir-ne més coses.

4

Lliçó 1: La salut, els tractaments i els seus efectes

 Instruccions i notes per als mestres

La salut

La teva salut és important.

La teva **salut** és com de bé estan el teu cos i la teva ment. Si no tens malalties o lesions, la teva salut és bona. Si estàs malalt o lesionat, la teva salut és dolenta.

Quan tens bona salut pots fer moltes més coses. Per exemple, pots jugar, aprendre i dormir bé.

Per debatre:

Quines malalties o lesions has patit?

Els tractaments

Un **tractament** és alguna cosa que fas per la teva salut.

Quan les persones parlen de “tractament”, la majoria de vegades es refereixen a prendre un medicament. Malgrat això, en aquest llibre, un “tractament” és qualsevol cosa que facis per tenir bona salut o per millorar-la. Existeixen molts i diferents tipus de tractaments.

Un *medicament* és un tipus de tractament. Per exemple, prendre una pastilla, posar-se una injecció o una pomada són tractaments.

Una *operació* és un tipus de tractament. Per exemple, extreure una dent amb càries és un tractament.

L'ús d'*alguns productes* és un tipus de tractament. Per exemple, unes croses, un embenat o un raspall de dents són tractaments.

L'*exercici* és un tipus de tractament. Per exemple, córrer, jugar a bàsquet o ballar són tractaments.

Menjar i beure són tractaments. Per exemple, menjar fruita o verdures, o beure aigua són tractaments.

De vegades evitem alguna cosa per la nostra salut. De manera que *evitar alguna cosa* és un tipus de tractament. En altres paraules, no fer alguna cosa és un tipus de tractament. Per exemple, no beure llet és un tractament. Algunes persones no beuen llet perquè són al·lèrgiques a la llet. Quan una persona és al·lèrgica a alguna cosa, significa que aquella cosa la fa estar malalta, però no li passa a tothom.

Per debatre:

Quins tractaments has utilitzat?

Els efectes dels tractaments

L'**efecte** d'un tractament és alguna cosa que passa a causa del tractament.

Un *efecte positiu* és allò que succeeix quan un tractament fa que la teva salut sigui bona o que millori. Alguns exemples són: reduir el dolor, curar una malaltia o tenir més energia.

Un *efecte negatiu* és allò que succeeix quan un tractament empitjora la teva salut. Alguns exemples són: causar dolor o una malaltia o tenir menys energia.

La majoria dels tractaments tenen efectes positius i negatius sobre la teva salut. Per exemple, jugar a futbol té efectes positius i negatius.

Jugar a futbol és un tractament que t'aporta més força i energia.
Aquests efectes són positius.

Tot i això, algunes vegades et fas mal jugant a futbol. Aquest és un efecte negatiu.

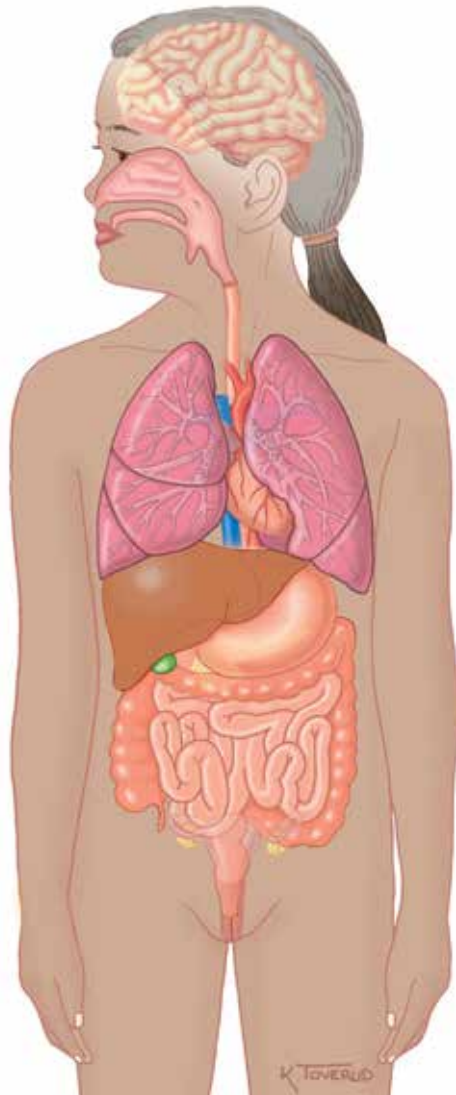

Un altre exemple de tractaments amb efectes positius o negatius és beure aigua. Si no beus suficient aigua potable, no sobrevius. Tot i això, beure aigua no potable o beure massa aigua et farà posar malalt.

Per debatre:

Quins altres tractaments tenen efectes positius i negatius?
Quins són els efectes positius i negatius d'aquests tractaments?

És difícil entendre com funcionen exactament el nostre cos i la nostra ment, ja que tenen moltes parts que realitzen diferents funcions.

IL·LUSTRACIÓ: KARI C. TOVERUD CMI

10 Lliçó 1: La salut, els tractaments i els seus efectes

⬇️ *Instruccions i notes per als mestres*

Molts tractaments tenen un efecte positiu en una part del cos, però un de negatiu en una altra.

Per exemple, algunes pastilles fan que el mal de cap marxi més ràpid, però aquestes pastilles també provoquen mal de panxa.

Cadascú té un cos i una ment diferents als de la resta. Per això, moltes vegades, el mateix tractament té efectes diferents en persones diferents.

Per exemple, hi ha persones que s'hi veuen millor amb ulleres, però també n'hi ha que s'hi veuen pitjor.

Hi ha molt pocs tractaments que tinguin gairebé sempre el mateix efecte. Per exemple, alguns medicaments fan que de vegades el dolor marxi més ràpid, però no sempre és així.

A causa d'això, no podem estar completament segurs dels efectes de la majoria dels tractaments quan els utilitzem. Això és molt important d'entendre.

De què tracta aquest llibre

Hi ha efectes d'alguns tractaments dels quals sí que podem estar-ne molt segurs.

Per exemple, podem estar molt segurs que dormir amb una mosquitera prevé la malària.

Podem estar molt segurs que rentar-se les mans prevé el mal de panxa.

I podem estar molt segurs que fumar cigarretes mata les persones.

No podem estar segurs dels efectes d'altres tractaments.

Per exemple, no podem estar segurs dels efectes de molts medicaments nous.

La majoria de les vegades, molt poques persones hauran provat un medicament nou, perquè és molt recent. Per tant, els medicaments poden tenir en altres persones efectes diferents als que han experimentat les poques persones que ja els hagin provat.

I poden passar molts anys fins que s'observin els efectes del medicament.

 Instruccions i notes per als mestres

Exemple: Hi ha alguns medicaments que quan els pren una dona embarassada, tenen efectes sobre el nen. Alguns d'aquests efectes no s'observen fins alguns anys després del naixement del nen.

Aquest llibre ajuda a reflexionar sobre els tractaments per poder prendre millors decisions.

Aquest llibre t'ensenyarà a reflexionar sobre els tractaments mitjançant **tres tipus de preguntes**.

En primer lloc, aprendràs quines preguntes fer quan algú digui alguna cosa sobre un tractament.

De vegades prens decisions inadequades sobre els tractaments perquè estàs confós per alguna cosa que ha dit una altra persona.

Per exemple, moltes persones acostumaven a dir que fumar no tenia efectes negatius. Algunes inclús deien que fumar tenia efectes positius. Fins i tot alguns metges ho deien! Moltes persones estaven confoses i varen morir per fumar.

En segon lloc, aprendràs les preguntes que es fan els investigadors en salut per descobrir més coses sobre els efectes dels tractaments.

Un **investigador en salut** és una persona que estudia acuradament la salut per descobrir-ne més coses. Les observacions dels investigadors ens poden ajudar a prendre millors decisions sobre els tractaments.

En tercer lloc, aprendràs les preguntes que cal fer quan hakis de decidir si utilitzar o no un tractament.

Reflexionar sobre els tractaments fent preguntes t'ajudarà a prendre millors decisions.

Prendre millors decisions sobre els tractaments és bo per a la teva salut.

Els adults, en particular els pares i els metges, normalment prenen les decisions sobre els tractaments dels nens.

Aquest llibre et prepararà per prendre tu mateix més decisions sobre els tractaments a mesura que et vas fent gran.

Els metges han d'aconsellar tant els nens com els adults abans de prendre decisions importants sobre els tractaments.

Tot i això, encara que el metge t'aconselli, has de fer-li les preguntes que aprendràs en aquest llibre.

Fer preguntes us ajudarà a tu i el teu metge a prendre les millors decisions per a tu.

Què inclou aquest llibre

Aquest llibre conté instruccions per a les activitats i exercicis de cada lliçó.

Amb l'ajuda del mestre, realitzaràs les activitats juntament amb els teus companys.

Els exercicis els faràs tu individualment.

Al final del llibre hi ha un glossari, que és una llista de paraules importants del llibre i el seu significat. Si no entens alguna paraula quan llegeixis el llibre, busca-la allà.

En darrer lloc, aquest llibre explica una història sobre dos nens que es diuen John i Julie.

La història està formada per vinyetes. Una vinyeta és una història amb paraules i dibuixos.

La majoria de les paraules apareixen dins de globus i núvols de pensament.

Un globus mostra allò que algú està dient.

Un núvol de pensament mostra allò que algú està pensant.

Aquesta primera lliçó és una introducció al llibre. La darrera lliçó és un repàs amb el més important del llibre.

A les lliçons 2, 3 i 4, en John i la Julie aprenen que quan una persona diu alguna cosa que no és correcta sobre un tractament, et pot confondre.

A les lliçons 5, 6 i 7, en John i la Julie aprenen com els investigadors en salut han d'estudiar els tractaments per descobrir més coses sobre els seus efectes.

A la lliçó 8, en John i la Julie aprenen a prendre decisions utilitzant tot allò que han après.

Esperem que gaudeixis del llibre
i que aprenguis molt amb les lliçons!

Aquestes són les preguntes i les respostes per a repassar el que heu llegit en veu alta amb els nens:

1. De què tracta el llibre?

El llibre tracta de com reflexionar sobre els tractaments.

2. Per què és important per a tu que aprenguis de què tracta aquest llibre?

La teva salut és important.

Reflexionar sobre els tractaments mitjançant preguntes t'ajudarà a prendre millors decisions per a la teva salut.

No hi ha exemples addicionals per a explicar als nens en aquesta lliçó.

ACTIVITAT

Instruccions

Objectiu: Identificar la diferència entre els efectes positius i negatius d'un mateix tractament.

Els nens que seuen junts a la mateixa taula formaran un equip.

El mestre té una llista amb efectes de tractaments.

La llista es troba a la part inferior de la pàgina següent d'aquesta guia.

Pas 1: El mestre llegeix en veu alta un dels efectes de la llista.

Pas 2: Els equips debaten si es tracta d'un efecte positiu o negatiu.

Pas 3: El mestre pregunta a tots els equips si pensen que l'efecte és positiu.

Pas 4: S'aixequen els equips que ho pensin.

Pas 5: Seuen tots els equips.

Pas 6: El mestre pregunta a tots els equips si pensen que l'efecte és negatiu.

Pas 7: S'aixequen els equips que ho pensin.

Pas 8: Seuen tots els equips.

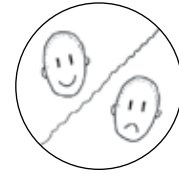
Pas 9: El mestre demana als nens que expliquin per què creuen que l'efecte és positiu o negatiu.

Pas 10: Es repeteix el procés amb un altre efecte de la llista.

A la pàgina següent hi ha un exemple. →

ACTIVITAT

Exemple:

Mestre: “Un efecte de la natació és tenir uns músculs més forts”.

L'equip debat.

Mestre: “Qui pensa que “tenir uns músculs més forts” és un efecte positiu?”.

S'aixequen els equips que ho pensin.

Mestre: “Qui pensa que “tenir uns músculs més forts” és un efecte negatiu?”.

S'aixequen els equips que ho pensin.

Mestre: “Tenir uns músculs més forts és un efecte positiu! Per què?”.

Nen: “Si tens uns músculs més forts, pots fer més coses! Per exemple, pots carregar més llibres o més aigua!”.

Mestre: “Molt bé!”.

Tractament: Nedar

Possibles efectes: Ofegar-se (efecte NEGATIU)

Et dona més energia (efecte POSITIU)

Et resseca la pell (efecte NEGATIU)

Tenir una infecció (efecte NEGATIU)

Tractament: Treure una dent amb càries

Possibles efectes: Treure la dent causa dolor (efecte NEGATIU)

Després de treure la dent el dolor disminueix (efecte POSITIU)

Tenir una infecció (efecte NEGATIU)

EXERCICI 1

Escriu el significat d'aquestes paraules. Recorda que el trobaràs al final del llibre.

Exemple: Què és una “vinyeta”?

Una vinyeta és una història amb paraules i dibuixos.

1. Què és la “salut”?

La salut és com de bé estan el teu cos i la teva ment.

2. Què és un “tractament”?

Un tractament és alguna cosa que fas per a la teva salut.

3. Què és l’ “efecte” d’un tractament?

L’efecte d’un tractament és alguna cosa que passa a causa del tractament.

24 Lliçó 1: La salut, els tractaments i els seus efectes

 Instruccions i notes per als mestres

Instruccions: Cada nen ha d'escriure les respostes al seu llibre d'exercicis.

EXERCICI 2

Marca vertader o fals a cada enunciat.

Exemples:

La salut és important.

Vertader Fals

La salut no és important.

Vertader Fals

1. La majoria dels tractaments tenen efectes positius i negatius.

Vertader Fals

2. Aquest llibre t'indica quins tractaments utilitzar.

Vertader Fals

3. Beure suc és un tractament.

Vertader Fals

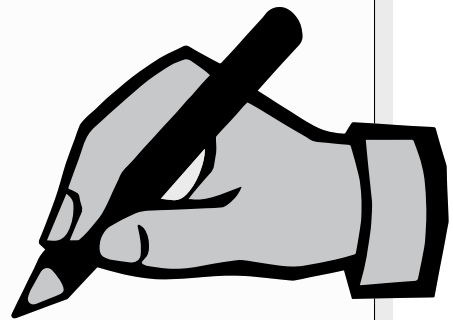
4. No beure suc és un tractament.

Vertader Fals

5. Podem estar totalment segurs dels efectes de molts tractaments.

Vertader Fals

Empleni el full d'avaluació de la lliçó per separat.

FULL D'AVALUACIÓ DE LA LLIÇÓ

Projecte Decisions informades en salut

Informació de la lliçó per als mestres

La informació d'aquesta lliçó està inclosa a la introducció d'aquesta guia.

Els nens estan amb la primera versió del llibre, Uganda, octubre de 2014.

LLIÇÓ 2

**Afirmacions basades
en l'experiència personal
d'algú que utilitza un tractament**

LLIÇÓ 2

Afirmacions basades en l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament

Tot el que necessita per a preparar i impartir aquesta lliçó:

Objectius	pàg. 57
Preparació	pàg. 57
Lliçó	pàg. 58
Pas 1: Repassar la lliçó anterior	pàg. 59
Pas 2: Llegir en veu alta	pàg. 60
Pas 3: Debatre	pàg. 74
Pas 4: Dirigir l'activitat	pàg. 76
Pas 5: Dirigir els exercicis	pàg. 80
Pas 6: Emplenar el full d'avaluació de la lliçó	pàg. 84
Informació de la lliçó per als mestres	pàg. 85

Objectius

Què és el que els nens han d'aprendre en aquesta lliçó:

- Què és una “afirmació”
- Què és el “raonament” d’una afirmació
- Què és una afirmació “poc fiable”
- Per què és important preguntar sobre el raonament d’una afirmació sobre els efectes d’un tractament
- Per què l’experiència personal d’algú que utilitza un tractament no és un raonament adequat per fer afirmacions sobre els seus efectes

Preparació (20 minuts)

Això és el que ha de fer abans de la classe.

Llegir amb antelació

- Llegeixi les pàgines d’aquesta lliçó al llibre de text
- Llegeixi les pàgines d’aquesta lliçó a la guia

Reuneixi els materials

Asseguri’s que té:

- Aquesta guia
- El full d’avaluació de la lliçó
- Algunes gomes

Asseguri’s que tots els nens tenen:

- Una còpia del llibre de text
- El llibre d’exercicis
- Un llapis o un bolígraf

Resum de la història: En John i la Julie estan cuinant sopa a casa. El Kasuku sorprèn en John, que llença la sopa i es crema el dit. El Kasuku diu: “La caca de vaca cura les cremades!”. Això recorda a la Julie que la Sarah va dir el mateix. El raonament de l’afirmació de la Sarah va ser la seva experiència personal de posar-se caca de vaca a una cremada i que es curés. La Julie li diu a en John que es posi caca de vaca a la cremada i en John ho fa. Al dia següent, en John té una infecció al dit. La mare envia en John i la Julie a la clínica, on coneixen la professora Comparació i el professor Just. Els professors expliquen per què l’experiència personal de la Sarah no és un raonament adequat per fer aquesta afirmació.

Lliçó (80 minuts)

A continuació, es proposa un pla per a impartir la classe.

MESTRE	NENS	DURADA
PAS 1 Repassar la lliçó anterior		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Repassi la lliçó anterior utilitzant les preguntes que hi ha a la pàgina 59 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Responen les preguntes tal com se'ls ha indicat.	
PAS 2 Llegir en veu alta		<i>25 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi la lectura en veu alta a partir de la pàgina 60 d'aquesta guia. <i>Per veure les diferents formes de llegir en veu alta, consulti la pàgina 19 d'aquesta guia.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre de text a la pàgina 28 i llegeixen en veu alta tal com se'ls ha indicat.	
DESCANS		<i>5 min</i>
PAS 3 Debatre		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Iniciï un debat sobre la història utilitzant les preguntes que hi ha a la pàgina 74 d'aquesta guia.• Si és necessari, posi exemples addicionals que trobarà a la pàgina 75 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Responen les preguntes tal com se'ls ha indicat.	
PAS 4 Dirigir l'activitat		<i>15 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi l'activitat a partir de la pàgina 76 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre de text a la pàgina 42 i realitzen l'activitat tal com se'ls ha indicat.	
PAS 5 Dirigir els exercicis		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi els exercicis a partir de la pàgina 80 d'aquesta guia. Ajudi els nens a completar els exercicis i dirigeixi'n la correcció. <i>Per veure les diferents formes de corregir, consulti la pàgina 20 d'aquesta guia.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre d'exercicis a la pàgina 10 i completen els exercicis.• Obren el seu llibre de text a la pàgina 44, copien i completen els exercicis.	
PAS 6 Emplenar el full d'avaluació		<i>5 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Empleni el full d'avaluació de la lliçó.		

A continuació, trobarà unes preguntes i les seves respostes per repassar la lliçó anterior amb els nens.

1. De què tracta el llibre?

El llibre tracta de com reflexionar sobre els tractaments.

2. Per què és important per a tu que aprenguis de què tracta aquest llibre?

La teva salut és important.

Reflexionar sobre els tractaments mitjançant preguntes t'ajudarà a prendre millors decisions per a la teva salut.

En John i la Julie aprenen
RAONAMENTS INADEQUATS D'AFIRMACIONS
sobre els tractaments

2

Afirmacions basades en l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament

En aquesta lliçó aprendràs:

1. Què és una “afirmació”
2. Què és el “raonament” d'una afirmació
3. Què és una afirmació “poc fiable”
4. Per què és important preguntar respecte al raonament d'una afirmació sobre els efectes d'un tractament
5. Per què l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament no és un raonament adequat per fer afirmacions sobre els seus efectes

Paraules clau per a aquesta lliçó:

- Una **AFIRMACIÓ** és alguna cosa que diu una persona que pot ser correcta o no ser correcta.
- El **RAONAMENT** d'una afirmació és la base o el fonament sobre el qual es recolza.
- Una afirmació **POC FIABLE** és una afirmació amb un raonament inadequat.
- L'**EXPERIÈNCIA PERSONAL** d'algú que utilitza un tractament és el que li ha passat després d'utilitzar-lo.

Els personatges d'aquesta lliçó

JOHN i JULIE

En John i la Julie són germans.

MAMA

La Mama és la mare d'en John i la Julie.

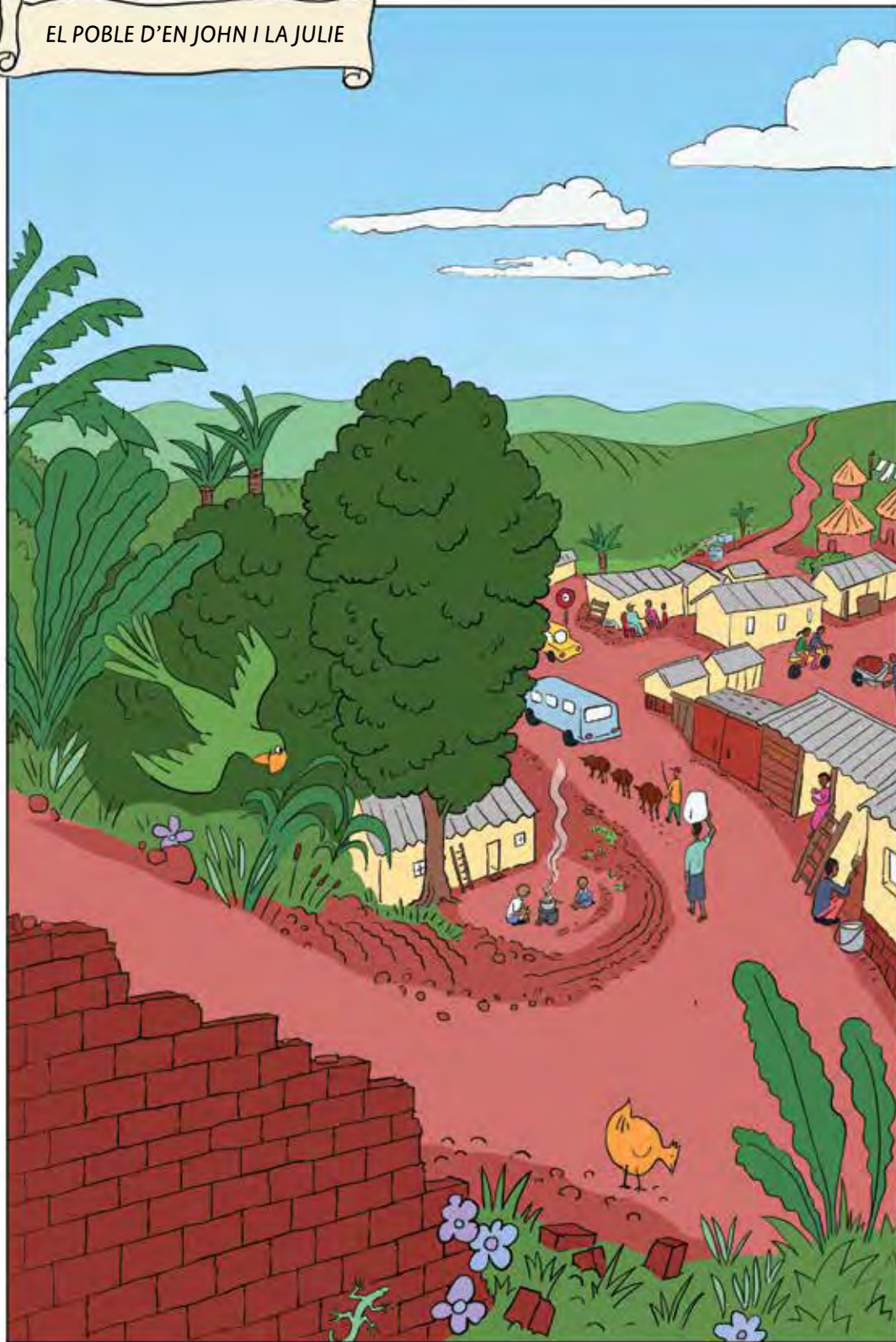
KASUKU

El Kasuku és un lloro entremaliat que repeteix, sense reflexionar, el que diuen altres persones.

PROFESSORA COMPARACIÓ i PROFESSOR JUST

La Senyora Comparació i el Senyor Just són professors i investigadors en salut a la universitat. També són metges en una clínica.

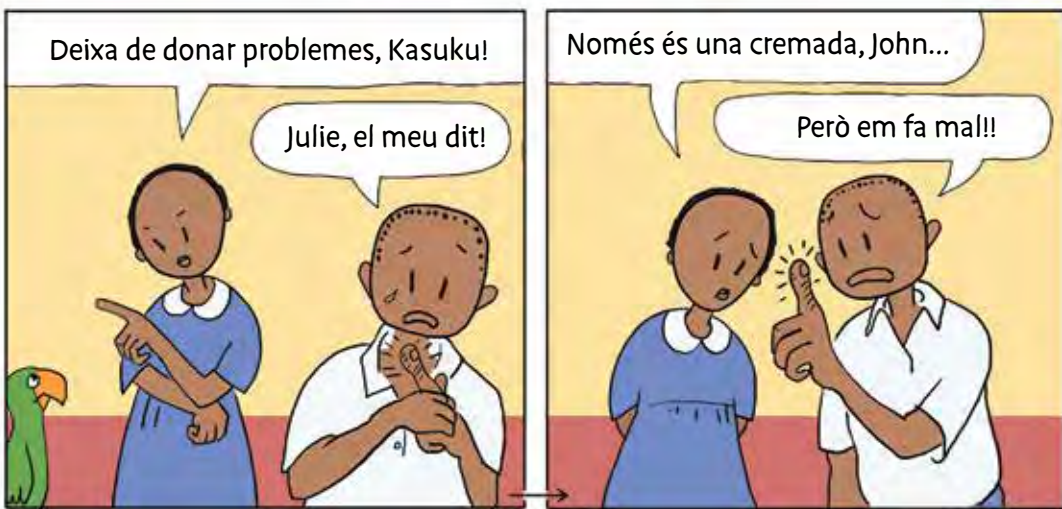
EL POBLE D'EN JOHN I LA JULIE

30 Lliçó 2: Afirmacions basades en l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament

Instruccions i notes per als mestres

Instruccions: Cada cop que hi hagi una vinyeta amb poc text o sense text, com a les pàgines 30 o 31, aturi's i demani als nens que expliquin el que està passant.

Lliçó 2: Afirmacions basades en l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament

32

Lliçó 2: Afirmacions basades en l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament

⬇️ Instruccions i notes per als mestres

Una **INFECCIÓ**
és una malaltia provocada per gèrmens.

Un **PROFESSOR**,
en aquesta història, és una persona que fa classe
o investiga a la universitat.

34 Lliçó 2: Afirmacions basades en l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament

↓ Instruccions i notes per als mestres

Va tot bé, John i Julie?

No. Em vaig posar caca de vaca a la cremada i tinc una infecció...

Però la meva amiga Sarah diu que una vegada ella es va posar caca de vaca en una cremada i se li va curar! Aleshores, ella diu que la caca de vaca cura les cremades!

El que va dir la Sarah no és correcte. La propera vegada posa-t'hi aigua freda. Et farà menys mal.

Després espera't una estona i la cremada desapareixerà!

La teva infecció no sembla greu, John. Mantingues el dit net. Si empitjora, torna a la clínica.

Lliçó 2: Afirmacions basades en l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament

35

↓ Instruccions i notes per als mestres

Un **INVESTIGADOR EN SALUT**

és una persona que estudia acuradament la salut per descobrir-ne més coses.

36 Lliçó 2: Afirmacions basades en l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament

↓ Instruccions i notes per als mestres

Lliçó 2: Afirmacions basades en l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament

37

↓ Instruccions i notes per als mestres

Una **AFIRMACIÓ** és alguna cosa que diu una persona que pot ser correcta o no ser correcta.

El **RAONAMENT** d'una afirmació és la base o el fonament sobre el qual es recolza.

Lliçó 2: Afirmacions basades en l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament

39

⬇ Instruccions i notes per als mestres

Explicació: Una experiència personal és un raonament adequat per realitzar una afirmació sobre alguna cosa que gairebé sempre passa. Per exemple, l'experiència personal de cremar-se el dit quan toques una olla calenta és un raonament adequat per afirmar que, si toques una olla calenta, et cremaràs el dit.

Si el raonament d'una afirmació no és l'adequat, aleshores l'afirmació és **poc fiable**. Existeixen altres raonaments inadequats sobre els tractaments.

Quan sentiu una afirmació, sempre heu de preguntar: quin és el seu raonament? I, és un raonament adequat?

Si sentiu altres afirmacions sobre els tractaments, apunteu-les...

Les utilitzarem per la propera setmana! Visitarem la vostra escola.

Una *afirmació* **POC FIABLE** és una afirmació amb un raonament inadequat.

L'EXPERIÈNCIA PERSONAL d'algú que utilitza un tractament és el que li ha passat després d'utilitzar-lo.

40 Lliçó 2: Afirmacions basades en l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament

↓ Instruccions i notes per als mestres

EXEMPLES ADDICIONALS

Aquí tens més exemples de per què l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament no és un raonament adequat per fer afirmacions sobre els seus efectes.

Exemple adicional 1:

En Raymond afirma: “Tenia la grip.

Vaig beure un got de suc

i l'endemà ja no la tenia!

Aleshores, beure suc cada dia

cura la grip!”.

Tractament: Beure suc.

Efecte: Curar la grip.

Raonament de l'afirmació:

L'experiència d'en Raymond

que es va curar de la grip

després de beure suc.

Explicació: El raonament de l'afirmació d'en Raymond no és adequat, aleshores l'afirmació és poc fiable.

Pot ser que s'hagués curat de la grip sense beure suc.

Exemple adicional 2:

La Moreen afirma: “La setmana

passada em vaig comprar

unes vambes noves. Ahir me

les vaig posar per jugar a netball

i corria més ràpid que les altres

noies! Les vambes noves fan

que corri més ràpid!”

Tractament: Posar-se vambes noves.

Efecte: Córrer més ràpid.

Raonament de l'afirmació:

L'experiència de la Moreen

que amb les vambes noves

va córrer més ràpid

que les altres noies.

Explicació: El raonament de l'afirmació de la Moreen no és adequat, aleshores l'afirmació és poc fiable. Pot ser que hagués corregut més ràpid que les altres noies sense les vambes noves. Per exemple, pot ser que les altres noies estiguessin cansades o que les més ràpides no juguessin.

Aquestes són les preguntes i les respostes per repassar el que heu llegit en veu alta amb els nens:

1. Quina era l’afirmació de la Sarah?

La caca de vaca cura les cremades.

2. Quin era el raonament de la Sarah per fer aquesta afirmació?

La seva experiència personal de posar-se caca de vaca a una cremada.

3. Per què era poc fiable la seva afirmació?

El raonament de la seva afirmació no era adequat. És possible que la seva cremada s’hagués curat sense posar-s’hi caca de vaca.

Exemples addicionals per explicar als nens si és necessari

A continuació, trobarà més exemples per a ajudar a explicar el que els nens han d'aprendre de la història. Utilitzi aquests exemples només si creu que és necessari.

Per què l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament no és un raonament adequat per fer una afirmació sobre els efectes d'un tractament?

Afirmació: “El meu amic diu que beure te redueix el mal de cap perquè ell en va beure una mica i ara ja no té mal de cap!”

Tractament: Beure te

Efecte: Disminució del mal de cap

Raonament: L'experiència personal del seu amic després de beure te

Explicació: L'experiència personal del seu amic no és un raonament adequat per fer aquesta afirmació. És possible que el seu mal de cap disminuís amb el te o sense el te. L'afirmació és poc fiable.

Afirmació: “La meva germana diu que aquesta pastilla disminueix la febre perquè ella se'n va prendre una i la febre va disminuir!”

Tractament: Prendre's una pastilla

Efecte: Disminució de la febre

Raonament: L'experiència personal de la seva germana després de prendre's la pastilla

Explicació: L'experiència personal de la seva germana no és un raonament adequat per fer aquesta afirmació. És possible que la febre disminuís amb la pastilla o sense la pastilla. L'afirmació és poc fiable.

ACTIVITAT

Instruccions

Objectiu: Reconèixer quan algú fa una afirmació sobre els efectes d'un tractament.

El mestre té una història.

Pas 1: El mestre comença a llegir la història.

En aquesta guia, la història és a les pàgines següents a l'exemple. Asseguri's que llegeix suficientment a poc a poc perquè els nens tinguin temps per al pas següent.

Pas 2: Quan un personatge de la història faci una afirmació sobre els efectes d'un tractament, els nens s'han d'aixecar i cridar: "afirmació!"

Si a la història hi ha una afirmació, però cap dels nens se n'adona, aturi's i expliqui per què és una afirmació sobre els efectes d'un tractament.

Pas 3: El mestre demana als nens que expliquin per què creuen que el personatge de la història ha fet una afirmació sobre els efectes d'un tractament.

Demani als nens que aixequin la mà per respondre, però pregunti també als nens que no aixequin la mà. És important que tota la classe hi participi.

Pas 4: El mestre continua llegint la història.

A la pàgina següent hi ha un exemple. →

42 Lliçó 2: Afirmacions basades en l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament

 Instruccions i notes per als mestres

ACTIVITAT

Exemple:

Mestre: “En John i la Julie juguen a futbol amb amics... en John cau i es fa una ferida amb una pedra... l'Arthur, un dels amics d'en John i la Julie, li diu a en John que si es posa una mica de fang a la ferida se li curarà més ràpid...”

Nens: “AFIRMACIÓ!”

Mestre: “Correcte. Per què això ha estat una afirmació sobre els efectes d'un tractament?”

Nens: “Perquè posar-se fang en una ferida és un tractament i que la ferida es curi és un efecte!”

Mestre: “Exactament! Molt bé!”

Història per a l'activitat

En John té mal de coll... No és molt greu, però li molesta una mica quan empassa el menjar... La mare ha enviat en John i la Julie a comprar un tractament... Pel camí, veuen un anunci d'una nova beguda energètica que es diu "Súper Suc"... Al cartell hi posa: "El Súper Suc et fa més fort!"

*AFIRMACIÓ! És una afirmació sobre els efectes d'un tractament.
El tractament és beure Súper Suc i l'efecte és ser més fort.*

La Julie li diu a en John: "Jo vaig beure Súper Suc una vegada, però no em vaig sentir més forta. Aleshores, el Súper Suc no et fa més fort!"

*AFIRMACIÓ! Això és una afirmació sobre els efectes d'un tractament.
El tractament és beure Súper Suc i l'efecte és no ser més fort (cap efecte).*

Tot i això, la Julie diu: "Tenia bon gust...". La Julie i en John s'aturen a una botiga del barri... El dependent, el Sr. Semakula, és allà... "Bona tarda, John i Julie", diu el Sr. Semakula... "Bona tarda, Sr. Semakula", responen en John i la Julie... en John diu que ha sentit que menjar taronges cura el mal de coll.

*AFIRMACIÓ! Això és una afirmació sobre els efectes d'un tractament.
El tractament és menjar taronges i l'efecte és curar el mal de coll.*

El Sr. Semakula diu que això no és veritat...

*AFIRMACIÓ! Això és una afirmació sobre els efectes d'un tractament.
El tractament és menjar taronges i l'efecte és no curar el mal de coll (cap efecte).*

El Sr. Semakula li suggereix que compri una mica de te... Diu que beure te li curarà el mal de coll...

*AFIRMACIÓ! Això és una afirmació sobre els efectes d'un tractament.
El tractament és beure te i l'efecte és curar el mal de coll.*

En John i la Julie no estan segurs de què fer... Li donen les gràcies al Sr. Semakula, però decideixen anar a la farmàcia a comprar algun medicament... A la farmàcia hi està treballant la Sra. Namutebi... en John i la Julie saluden a la Sra. Namutebi i li pregunten quin medicament hauria de prendre en John pel mal de coll... La Sra. Namutebi diu que hi ha diversos medicaments que en John podria prendre... "Aquest xarop per la tos et curarà el mal de coll", diu la Sra. Namutebi...

*AFIRMACIÓ! Això és una afirmació sobre els efectes d'un tractament.
El tractament és prendre el xarop per la tos i l'efecte és curar el mal de coll.*

O pots prendre't una d'aquestes pastilles... La pastilla farà que el dolor desaparegui alhora que es cura la gola...

*AFIRMACIÓ! Això és una afirmació sobre els efectes d'un tractament.
El tractament és prendre la pastilla i l'efecte és disminuir el dolor.*

Tot i això, la Sra. Namutebi diu que de vegades les pastilles provoquen mal de panxa...

*AFIRMACIÓ! Això és una afirmació sobre els efectes d'un tractament.
El tractament és prendre la pastilla i l'efecte és produir mal de panxa.*

En John i la Julie compren algunes pastilles... Quan arriben a casa, en John es pren una pastilla... La mare li diu a en John que vagi a descansar... Ella diu que descansar sempre fa que et trobis millor...

*AFIRMACIÓ! Això és una afirmació sobre els efectes d'un tractament.
El tractament és descansar i l'efecte és trobar-se millor.*

En John s'estira per descansar... De sobte, el Kasuku apareix per la finestra i comença a dir: "LES TARONGES CUREN EL MAL DE COLL!"

*AFIRMACIÓ! Això és una afirmació sobre els efectes d'un tractament.
El tractament és menjar taronges i l'efecte és curar el mal de coll.*

Fi

Sobre l'exemple d'aquesta activitat: Moltes vegades, el mal de coll desapareixerà per ell mateix. Tot i això, si el nen també té febre alta o no vol menjar o beure perquè li fa massa mal, haurien de portar-lo al metge o a la infermera. Si el nen té problemes per respirar o empassar, baveja molt o té el coll rígid i inflammat, haurien de portar-lo a una clínica o un hospital. Per disminuir el mal de coll en casos poc greus, com el que en John té a la història, prendre te o sopa calenta, o una beguda freda, pot ajudar. El nen ha de beure prou aigua, encara que li faci mal quan beu. Els analgèsics (unes pastilles que calmen el dolor), com el paracetamol, poden ajudar, però el nen no hauria de prendre aspirina.

EXERCICI 1

Escriu el significat d'aquestes paraules. Recorda que el trobaràs al final del llibre.

Exemple: Què és la “salut”?

La salut és com de bé estan el teu cos i la teva ment.

1. Què és una “afirmació”?

Una afirmació és alguna cosa que diu una persona que pot ser correcta o no ser correcta.

2. Què és el “raonament” d'una afirmació?

El raonament d'una afirmació és la base o el fonament sobre el qual es recolza.

3. Què és una afirmació “poc fiable”?

Una afirmació poc fiable és una afirmació amb un raonament inadequat.

4. Què és l' “experiència personal” d'algú que utilitza un tractament?

L'experiència personal d'algú que utilitza un tractament és el que li ha passat després d'utilitzar-lo.

44 Lliçó 2: Afirmacions basades en l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament

 Instruccions i notes per als mestres

EXERCICI 2

Indica quina és l'experiència i quina l'afirmació.

Exemple:

La Sarah es va posar caca de vaca a la cremada i se li va curar. Aleshores, ella diu que la caca de vaca cura les cremades.

L'experiència de la Sarah:

Posar-se caca de vaca a la cremada i que se li curi.

L'afirmació de la Sarah:

La caca de vaca cura les cremades.

1. L'Andy diu que menjar pomes farà que et caiguin les dents perquè ell una vegada va menjar-se'n una i li va caure una dent.

L'experiència de l'Andy:

Menjar una poma i que li caigui una dent.

L'afirmació de l'Andy:

Menjar pomes farà que et caiguin les dents.

EXERCICI 2

2. Un dia que en Daniel tenia febre es va banyar amb aigua tèbia. Passada una hora, gairebé ja no tenia febre. Ara en Daniel diu que banyar-se amb aigua tèbia redueix la febre.

L'experiència d'en Daniel:

Banyar-se amb aigua tèbia i després d'una hora gairebé no tenir febre.

L'afirmació d'en Daniel:

Banyar-se amb aigua tèbia farà que et disminueixi la febre.

3. Ahir a la nit la Christine va dormir durant 12 hores! Avui ha participat en una carrera i ha arribat la primera. Per això la Christine ha dit als altres participants que dormir moltes hores farà que corrin més ràpid.

L'experiència de la Christine:

Dormir durant 12 hores i que guanyi una carrera.

L'afirmació de la Christine:

Dormir moltes hores farà que corris més de pressa.

EXERCICI 3

Al final del llibre d'exercicis trobaràs unes pàgines en blanc on pots escriure afirmacions que sentis a qualsevol lloc, com fan en John i la Julie a la història.

Cada cop que sentis a l'escola, a casa, o a qualsevol altre lloc una afirmació sobre els efectes d'un tractament, escriu-la allà.

Més endavant, a la lliçó 9, podràs respondre si creus que les afirmacions són fiables.

Demani als nens que obrin el seu llibre d'exercicis a la pàgina 46. Expliqui que només cal que emplenin les tres primeres línies de cada afirmació; després de la Lliçó 9 ho podran acabar d'emplenar.

Per exemple:

Afirmació: Beure suc cura la grip

Tractament: Beure suc

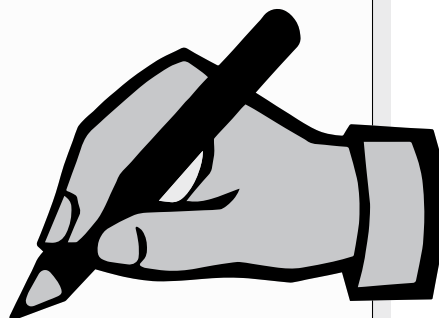
Efecte: Curar la grip

A la Lliçó 9, escriuran els raonaments de les afirmacions i marcaran les caselles segons pensin que l'afirmació és fiable o si no n'estan segurs.

L'objectiu de l'exercici és que els nens reconeguin que senten moltes afirmacions sobre els efectes dels tractaments i que moltes d'aquestes afirmacions són poc fiables.

Empleneu el full d'avaluació de la lliçó per separat.

FULL D'AVALUACIÓ DE LA LLIÇÓ

Projecte Decisions informades en salut

Informació de la lliçó per als mestres

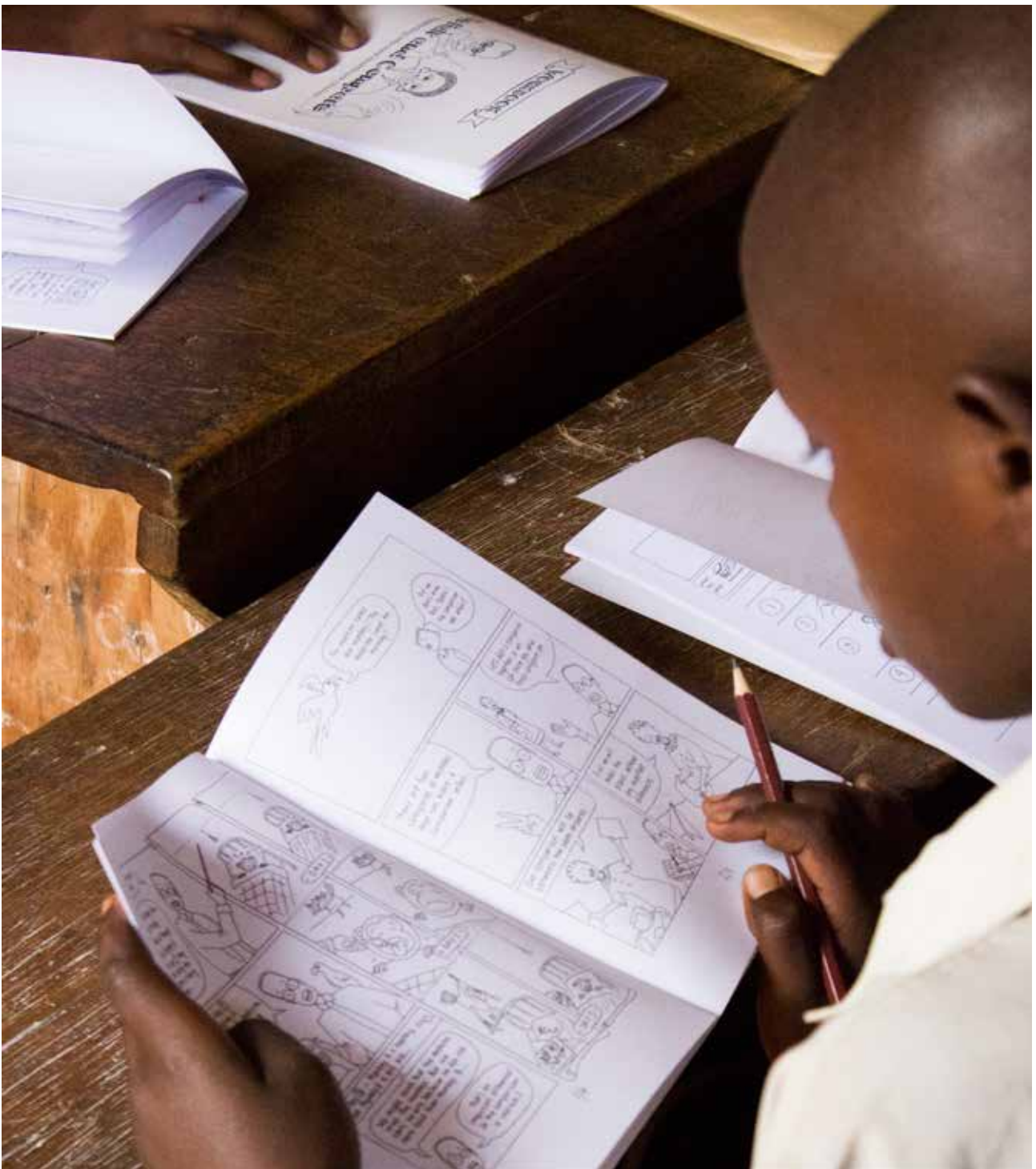
Una “afirmació” pot significar coses diferents. En aquest llibre té el següent significat: alguna cosa que diu una persona que pot ser correcta o no ser correcta. Tothom fa afirmacions com aquestes. Moltes vegades, quan afirmem alguna cosa, fem l’afirmació com si fos totalment fiable. Dit d’una altra manera, diem alguna cosa com si es tractés d’un fet, quan en realitat és una afirmació. Moltes afirmacions són poc fiables, així doncs és important reconèixer quan algú està fent una afirmació. Si vostè creu una afirmació poc fiable sobre els efectes d’un tractament, podria prendre una mala decisió sobre el tractament.

Per evitar confondre’ns amb afirmacions poc fiables, sempre hem de preguntar: Quin és el raonament de l’afirmació? El “raonament” pot significar coses diferents, però en aquest llibre significa la raó per la qual una persona diu o fa alguna cosa. Hi ha molts raonaments diferents per afirmar alguna cosa. La fiabilitat d’una afirmació depèn del seu raonament. Els investigadors en salut de vegades es refereixen a l’ “evidència” que recolza l’afirmació en lloc del “raonament” de l’afirmació.

Els investigadors fan preguntes i busquen les respostes per a descobrir més coses sobre el món. Hi ha molts tipus diferents d’investigadors que realitzen molts tipus d’investigacions. Els investigadors en salut busquen respostes a les preguntes sobre la salut. També hi ha molts tipus diferents d’investigació en salut, però aquest llibre aborda només un tipus: fer preguntes i buscar respostes sobre els efectes dels tractaments.

L’experiència personal d’algú és un dels raonaments més freqüents per fer afirmacions sobre els efectes dels tractaments. Moltes experiències personals són suficientment importants com perquè aprenguem alguna cosa d’elles. Per exemple, la majoria de tractaments tenen efectes petits, però pocs tenen efectes grans i obvis. Per moltes persones, dur ulleres té un efecte gran i obvi sobre com hi veuen. La seva experiència amb les ulleres és suficientment important com per saber que han d’utilitzar ulleres.

La majoria dels tractaments no té efectes grans. Per tant, la majoria de les vegades, l’experiència personal d’una persona que utilitza un tractament no és un raonament adequat per fer una afirmació sobre els efectes. Els investigadors de vegades parlen d’ “evidència anecdòtica” o “estudis de casos”, en lloc d’ “experiència personal”. Una “anècdota” és una breu història sobre alguna cosa real. Una anècdota no és un raonament adequat per fer una afirmació sobre els efectes d’un tractament, inclús quan l’anècdota és real. Per exemple, durant un brot de grip aviar, algunes persones infectades van rebre un medicament que es deia Tamiflu. És veritat que algunes d’aquelles persones van millorar. Tot i això, aquelles anècdotes reals no són raonaments adequats per afirmar que el Tamiflu cura la grip aviar. És possible que aquelles persones haguessin millorat sense el medicament.

Un nen llegeix la primera versió del llibre, Uganda, octubre de 2014.

LLIÇÓ 3

Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (PART 1)

LLIÇÓ 3

Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (PART 1)

Tot el que necessita per a preparar i impartir aquesta lliçó:

Objectius	pàg. 89
Preparació	pàg. 89
Lliçó	pàg. 90
Pas 1: Repassar la lliçó anterior	pàg. 91
Pas 2: Llegir en veu alta	pàg. 92
Pas 3: Debatre	pàg. 101
Pas 4: Dirigir l'activitat	pàg. 103
Pas 5: Dirigir els exercicis	pàg. 108
Pas 6: Emplenar el full d'avaluació de la lliçó	pàg. 110
Informació de la lliçó per als mestres	pàg. 111

Objectius

Què és el que els nens han d'aprendre en aquesta lliçó:

- Per què els següents raonaments no són adequats per fer afirmacions sobre els efectes d'un tractament:
 1. Durant quant de temps s'ha utilitzat el tractament o quantes persones l'han utilitzat
 2. Quants diners costa el tractament o com de nou és

Preparació (20 minuts)

Això és el que ha de fer abans de la classe.

Llegir amb antelació

- Llegeixi les pàgines d'aquesta lliçó al llibre de text
- Llegeixi les pàgines d'aquesta lliçó a la guia

Reuneixi els materials

Asseguri's que té:

- Aquesta guia
- El full d'avaluació de la lliçó
- Algunes gomes

Asseguri's que tots els nens tenen:

- Una còpia del llibre de text
- Un llibre d'exercicis
- Un llapis o un bolígraf

Resum de la història: La professora Comparació i el professor Just visiten en John i la Julie a l'escola. En John i la Julie han apuntat afirmacions que han dit els seus amics. Els professors trien dues afirmacions per utilitzar-les com exemple. Els exemples són per explicar uns altres dos raonaments inadequats d'afirmacions sobre els efectes dels tractaments. En primer lloc, els professors utilitzaran l'afirmació de la Ruth com exemple. L'afirmació de la Ruth és sobre una herba. En segon lloc, els professors utilitzaran l'afirmació de l'Ahmed com exemple. L'afirmació de l'Ahmed és sobre les seves ulleres noves.

Lliçó (80 minuts)

A continuació, es proposa un pla per a impartir la classe.

MESTRE	NENS	DURADA
PAS 1 Repassar la lliçó anterior		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Repassi la lliçó anterior utilitzant les preguntes que hi ha a la pàgina 91 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Responen les preguntes tal com se'ls ha indicat.	
PAS 2 Llegir en veu alta		<i>25 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi la lectura en veu alta a partir de la pàgina 92 d'aquesta guia. <i>Per veure les diferents formes de llegir en veu alta, consulti la pàgina 19 d'aquesta guia.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre de text a la pàgina 48 i llegeixen en veu alta tal com se'ls ha indicat.	
DESCANS		<i>5 min</i>
PAS 3 Debatre		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Iniciï un debat sobre la història utilitzant les preguntes que hi ha a la pàgina 101 d'aquesta guia.• Si és necessari, posi exemples addicionals que trobarà a la pàgina 102 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Responen les preguntes tal com se'ls ha indicat.	
PAS 4 Dirigir l'activitat		<i>15 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi l'activitat a partir de la pàgina 103 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre de text a la pàgina 57 i realitzen l'activitat tal com se'ls ha indicat.	
PAS 5 Dirigir els exercicis		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi els exercicis a partir de la pàgina 108 d'aquesta guia. Ajudi els nens a completar els exercicis i dirigeixi'n la correcció. <i>Per veure les diferents formes de corregir, consulti la pàgina 20 d'aquesta guia.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre d'exercicis a la pàgina 16 i completen els exercicis.• Obren el seu llibre de text a la pàgina 60, copien i completen els exercicis.	
PAS 6 Emplenar el full d'avaluació		<i>5 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Empleni el full d'avaluació de la lliçó.		

A continuació, trobarà unes preguntes i les seves respostes per repassar la lliçó anterior amb els nens.

1. Quina era l’afirmació de la Sarah?

La caca de vaca cura les cremades.

2. Quin era el raonament de la Sarah per fer aquesta afirmació?

La seva experiència personal de posar-se caca de vaca a una cremada.

3. Per què era poc fiable la seva afirmació?

El raonament de la seva afirmació no era adequat. És possible que la seva cremada s’hagués curat sense posar-s’hi caca de vaca.

En John i la Julie aprenen
RAONAMENTS INADEQUATS D'AFIRMACIONS
sobre els tractaments

3

Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (Part 1)

En aquesta lliçó aprendràs:

Per què els següents raonaments no són adequats per fer afirmacions sobre els efectes d'un tractament:

1. Durant quant de temps s'ha utilitzat el tractament o quantes persones l'han utilitzat
2. Quants diners costa el tractament o com de nou és

48 Lliçó 3: Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (Part 1)

 Instruccions i notes per als mestres

Els personatges d'aquesta lliçó

PROFESSORA COMPARACIÓ**PROFESSOR JUST****JOHN****JULIE****RUTH**

*La Ruth és una amiga
d'en John i la Julie*

AHMED

*L'Ahmed és un amic
d'en John i la Julie*

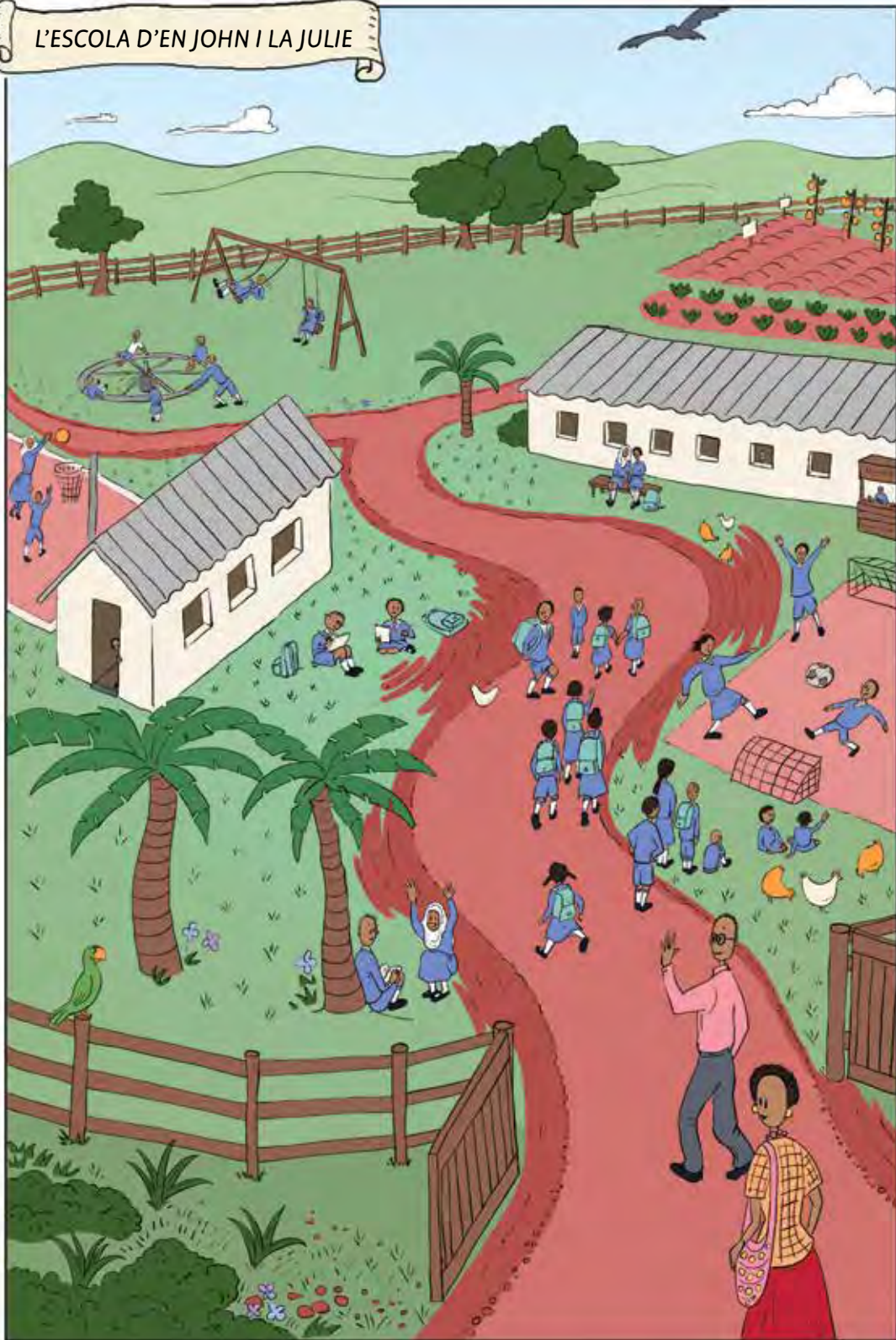

Lliçó 3: Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (Part 1)

49

⏴ Instruccions i notes per als mestres

L'ESCOLA D'EN JOHN I LA JULIE

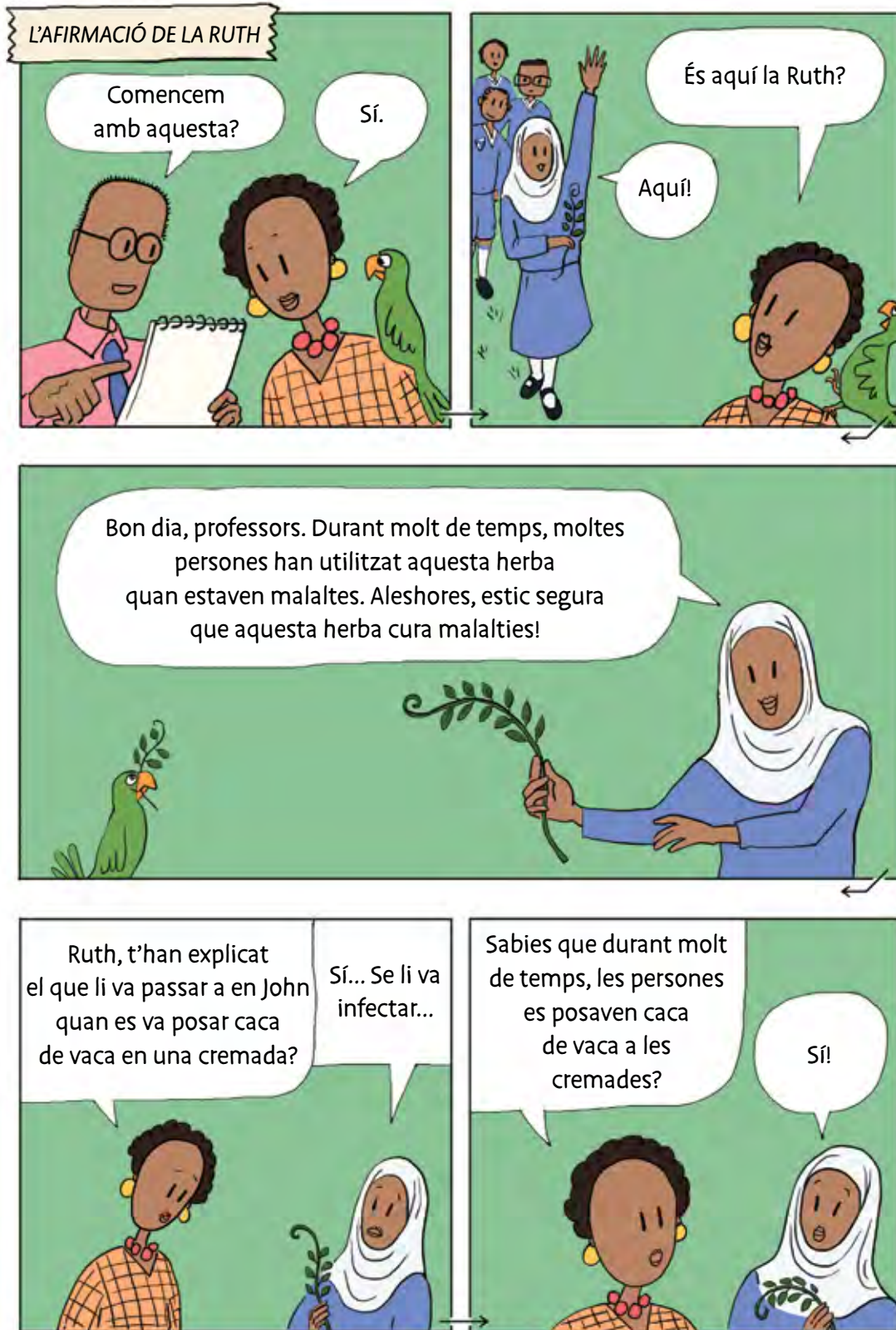

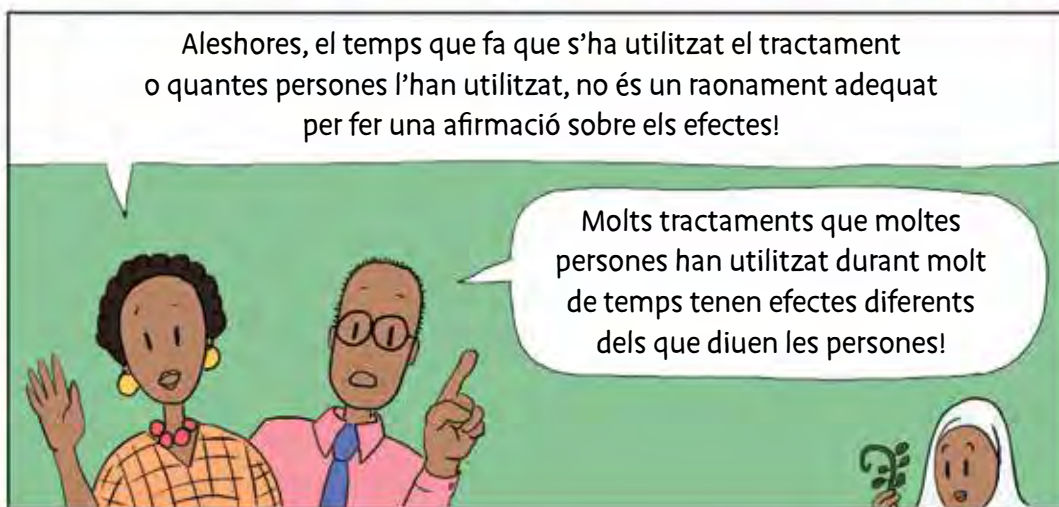
50 Lliçó 3: Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (Part 1)

↓ Instruccions i notes per als mestres

Lliçó 3: Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (Part 1)

Exemple addicional:

L'afirmació d'en Ronald: "Beure oli de peix et manté sa! N'estic segur perquè moltes persones han begut oli de peix durant molts anys per estar sanes!".

Tractament: Beure oli de peix.

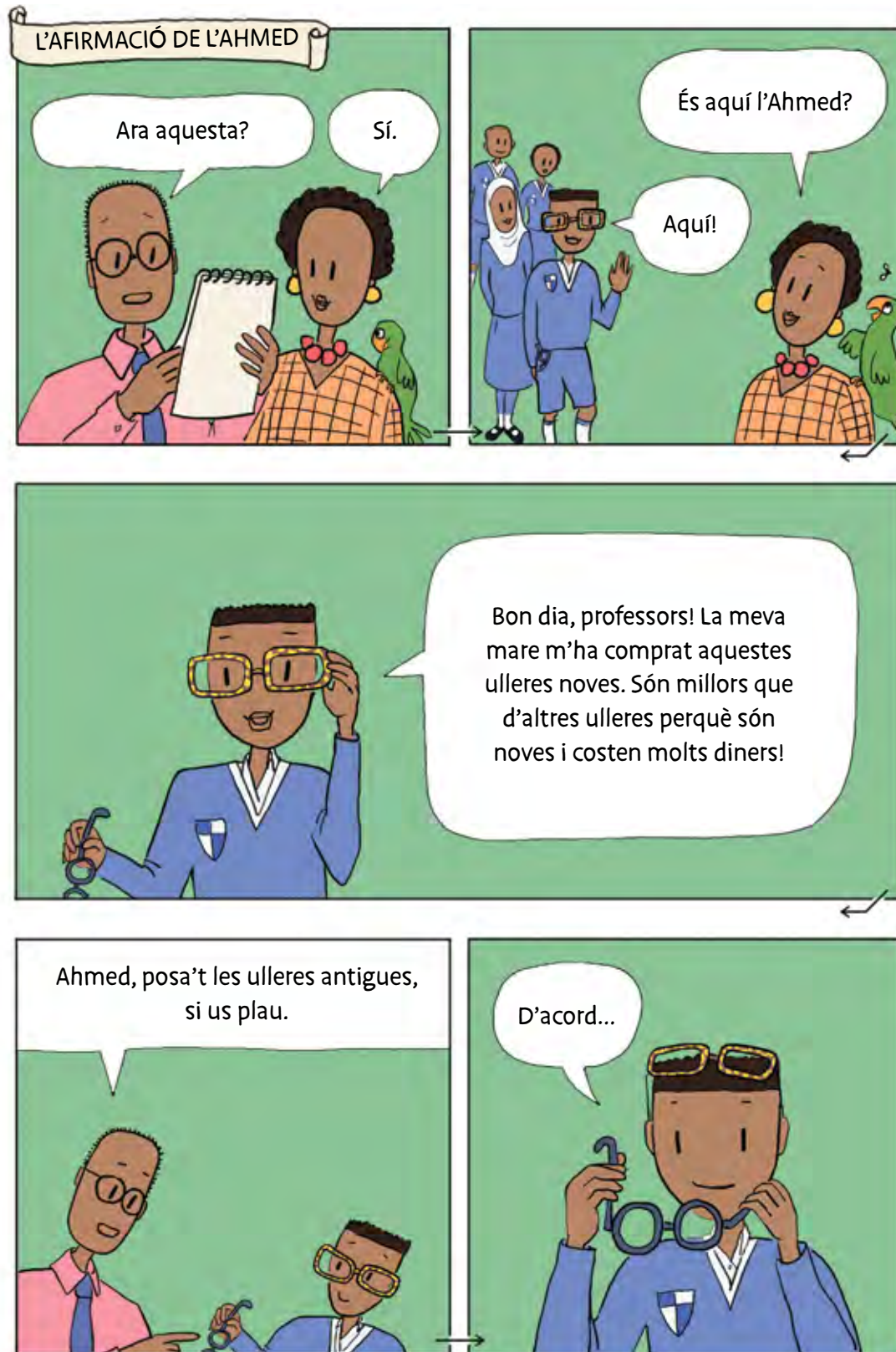
Efecte: Tenir una millor salut.

Raonament de l'afirmació del Ronald: Durant quant de temps i quantes persones han begut oli de peix.

Explicació: El raonament de l'afirmació del Ronald no és adequat, aleshores l'afirmació és poc fiable. Pot ser que l'oli de peix no millori la teva salut tot i que l'hagin begut moltes persones durant molts anys.

Instruccions i notes per als mestres

Informació: Els investigadors en salut han observat que algunes plantes tenen efectes positius. Per exemple, el pebrot picant en crema calma el mal d'esquena. Tot i això, han observat que hi ha altres plantes que tenen molt pocs efectes positius o cap, i algunes tenen efectes negatius. Per exemple, mastegar nous de bètel causa càncer de boca. Existeixen moltes plantes que encara no s'han estudiat acuradament.

54 Lliçó 3: Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (Part 1)

Instruccions i notes per als mestres

Exemple adicional:

L'afirmació de la Harriet: "El Súper Sabó evita més infeccions que altres sabons perquè és nou i costa molts diners!"

Tractament: El Súper Sabó.

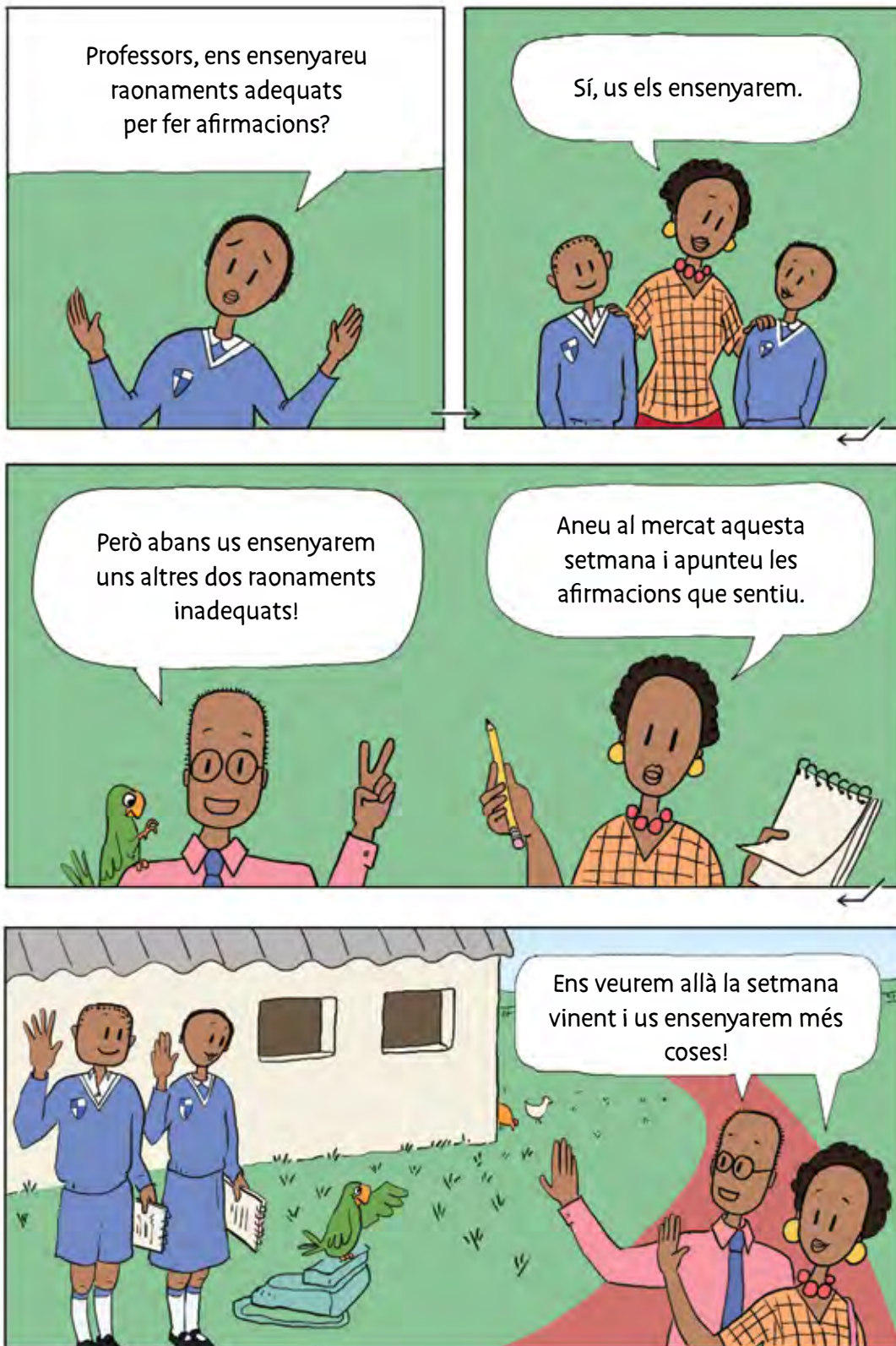
Efecte: Menys infeccions.

Raonament de l'afirmació de la Harriet: Que el Súper Sabó és nou i costa molts diners.

Explicació: El raonament de l'afirmació de la Harriet no és adequat, aleshores l'afirmació és poc fiable. Pot ser que el sabó antic sigui igual o millor que el Súper Sabó.

Instruccions i notes per als mestres

Informació: Moltes persones utilitzen ulleres per veure-hi millor. Algunes d'aquestes persones tenen dificultat per veure-hi de prop sense les ulleres. Són hipermetrops. D'altres persones tenen dificultat per veure-hi de lluny sense les ulleres. Són miops. Perquè les ulleres ajudin una persona a veure-hi millor, les ulleres han d'adaptar-se segons com de miop o hipermetrop sigui aquella persona. Que siguin noves o costin molts diners no és important pel seu efecte.

56

Lliçó 3: Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (Part 1)

↓ Instruccions i notes per als mestres

Aquestes són les preguntes i les respostes per repassar el que heu llegit en veu alta amb els nens:

1. Quina era l'afirmació de la Ruth?

L'afirmació de la Ruth era que la seva herba cura malalties.

2. Per què l'afirmació de la Ruth era poc fiable?

El raonament de l'afirmació de la Ruth era que moltes persones van utilitzar l'herba durant molt de temps. Durant quant de temps s'ha utilitzat el tractament o quantes persones l'han utilitzat no són raonaments adequats per fer afirmacions sobre els efectes d'un tractament. Existeixen molts tractaments que han utilitzat moltes persones durant molt de temps que tenen efectes diferents dels que les persones creien. Per exemple, posar caca de vaca a una cremada.

3. Quina era l'afirmació de l'Ahmed?

L'afirmació de l'Ahmed era que les seves ulleres eren millors que unes altres ulleres.

4. Per què l'afirmació de l'Ahmed era poc fiable?

El raonament de l'afirmació de l'Ahmed era que les seves ulleres eren noves i costaven més diners que les altres ulleres. Com de nou és un tractament o quants diners costa no són raonaments adequats per fer afirmacions sobre els efectes d'un tractament. Els tractaments antics que costen pocs diners poden ser igual de bons o, fins i tot, millors que els tractaments nous. L'Ahmed hi veia igual de bé amb les seves ulleres noves que amb les antigues.

Exemples addicionals per explicar als nens si és necessari

A continuació, trobarà més exemples per ajudar a explicar el que els nens han d'aprendre de la història. Utilitzi aquests exemples només si creu que és necessari.

Per què el temps durant el qual s'ha utilitzat un tractament o quantes persones l'han utilitzat no són raonaments adequats per fer afirmacions sobre els efectes d'un tractament:

Afirmació: “Al poble de la meva àvia hi ha una bruixa que cura les malalties! Ho sé perquè moltes persones visiten aquesta bruixa quan estan malaltes!”

Tractament: Utilitzar la bruixeria

Efecte: Curar les malalties

Raonament: Qantes persones han visitat la bruixa quan estan malaltes

Explicació: Qantes persones han visitat la bruixa no és un raonament adequat per fer aquesta afirmació. És possible que la bruixeria no tingui efectes o tingui efectes negatius. L'afirmació és poc fiable.

Quants diners costa un tractament o com de nou és no són raonaments adequats per fer afirmacions sobre els seus efectes:

Afirmació: “Aquesta crema costa molts diners! Si la utilitzes, la teva pell estarà més suau que si utilitzes d'altres cremes!”

Tractament: Utilitzar la crema

Efecte: Tenir la pell més suau

Raonament: Quants diners costa la crema

Explicació: Els diners que costa la crema no és un raonament adequat per fer aquesta afirmació. És possible que d'altres cremes que costen menys diners siguin igual de bones o millors. L'afirmació és poc fiable.

ACTIVITAT

Instruccions

Objectiu: Explicar el raonament de les diferents afirmacions.

Escriu a la pissarra els raonaments que han après els nens.

Els nens que seuen junts a la mateixa taula formaran un equip.

La llista d'afirmacions es troba en aquesta guia, a la pàgina després de l'exemple.

El mestre té una llista amb afirmacions sobre els efectes dels tractaments.

Pas 1: El mestre llegeix una de les afirmacions sobre els efectes d'un tractament.

Pas 2: Els equips debaten quin creuen que és el raonament de l'afirmació.

Pas 3: El mestre pregunta quins equips creuen que el raonament d'aquella afirmació és l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament.

Pas 4: S'aixequen els equips que ho creguin.

Pas 5: Seuen tots els equips.

Pas 6: El mestre pregunta quins equips creuen que el raonament de l'afirmació és durant quant de temps s'ha utilitzat el tractament i quantes persones l'han utilitzat.

Més instruccions →

- Pissarra:**
- L'experiència personal d'algú que utilitza un tractament
 - Durant quant de temps s'ha utilitzat el tractament o quantes persones l'han utilitzat
 - Quants diners costa el tractament o com de nou és

ACTIVITAT

Pas 7: S'aixequen els equips que ho creguin.

Pas 8: Seuen tots els equips.

Pas 9: El mestre pregunta quins equips creuen que el raonament de l'afirmació és quants diners costa el tractament o com de nou és.

Pas 10: S'aixequen els equips que ho creguin.

Pas 11: Seuen tots els equips.

Pas 12: El mestre demana als nens que expliquin les seves respostes.

Pas 13: Els nens aixequen la mà per explicar les seves respostes.

A la pàgina següent hi ha un exemple. →

ACTIVITAT

Exemple:

Mestre: “El pare del George sempre compra l'aigua en una botiga. El George diu que beure aigua comprada en una botiga és millor que beure-la d'un altre lloc perquè costa molts diners”.

L'equip debat.

Mestre: “Qui creu que el raonament de l'afirmació del George és l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament?”.

S'aixequen els equips que ho creguin.

Mestre: “Qui pensa que el raonament de l'afirmació del George és durant quant de temps s'ha utilitzat el tractament o quantes persones l'han utilitzat?”.

S'aixequen els equips que ho pensin.

Mestre: “Qui creu que el raonament de l'afirmació d'en George és quants diners costa el tractament o com de nou és?”.

S'aixequen els equips que ho creguin.

Mestre: “Expliqueu les vostres respostes, si us plau”.

Nen: “El raonament és quants diners costa el tractament. En George diu que l'aigua costava molts diners”.

Mestre: “Molt bé! No és un raonament adequat per fer una afirmació. Això significa que l'afirmació és poc fiable. Pot ser que l'aigua que es compra a la botiga costi més diners, però que no sigui millor que una altra aigua potable”.

Lista d'afirmacions per a l'activitat

L'afirmació de la Rashida: “Quan estava aprenent a anar amb bicicleta, un amic em va deixar el seu casc. Després tenia polls! Utilitzar un casc fa que tinguis polls!”

Tractament: Utilitzar un casc

Efecte: Tenir polls

Raonament: L'experiència personal de la Rashida d'utilitzar un casc

Explicació: L'afirmació és poc fiable. A la majoria dels cascs no hi ha polls.

L'afirmació de l'Antony: “Aquest és un nou tipus de tireta! Cura les ferides més de pressa que d'altres tiretes que venen a la botiga!”

Tractament: Utilitzar una de les tiretes noves

Efecte: Curar una ferida més de pressa

Raonament: Com de noves són les tiretes

Explicació: L'afirmació és poc fiable. És possible que les ferides es curin igual o més de pressa amb les tiretes antigues. També és possible que ni les tiretes noves ni les antigues curin les ferides més de pressa.

L'afirmació de l'Olivia: “Tothom sap que menjar pastanagues farà que hi vegis millor de nit!”

Tractament: Menjar pastanagues

Efecte: Veure-hi millor de nit

Raonament: Quantes persones han menjat pastanagues per veure-hi millor de nit

Explicació: L'afirmació és poc fiable. És possible que menjar pastanagues no tingui cap efectes sobre com hi veus de nit.

L'afirmació de la Rhoda: “Quan tinc febre, menjo una mica d'all per millorar. Les persones han fet això durant molt de temps, així doncs, és un bon tractament!”

Tractament: Menjar all

Efecte: Disminuir la febre

Raonament: Durant quant de temps les persones han menjat all per disminuir la febre

Explicació: L'afirmació és poc fiable. És possible que menjar all no tingui cap efecte sobre la febre.

L'afirmació de l'Eric: "Aquestes botes de futbol costen molts diners! En val la pena el preu perquè faran que xuti més fort!"

Tractament: Utilitzar aquelles botes de futbol

Efecte: Xutar més fort

Raonament: Quants diners costen les botes de futbol

Explicació: L'afirmació és poc fiable. És possible que l'Eric xuti igual de fort o més amb les seves botes antigues.

L'afirmació de l'Arnold: "Tenia la grip, però vaig dormir una hora durant el dia i, més tard, ja no tenia la grip! Deu ser perquè dormir durant el dia cura la grip!"

Tractament: Dormir una hora durant el dia

Efecte: Curar la grip

Raonament: L'experiència personal de l'Arnold

Explicació: És possible que la grip de l'Arnold s'hagués curat encara que no hagués dormit una hora durant el dia.

EXERCICI 1

Marca vertader o fals a cada enunciat.

Exemple:

L'experiència personal d'algú que utilitza un tractament és un raonament adequat per fer una afirmació sobre els efectes.

Vertader Fals

1. Quan les persones fan la mateixa afirmació durant molt de temps, gairebé sempre és correcta.

Vertader Fals

2. Quan les persones han fet la mateixa afirmació durant molts anys, algunes vegades és correcta i altres vegades no és correcta.

Vertader Fals

3. Si milers de persones fan la mateixa afirmació, tenen raó.

Vertader Fals

4. Com més diners costi un tractament, millor serà.

Vertader Fals

5. Els tractaments nous, de vegades, són pitjors que els antics.

Vertader Fals

60

Lliçó 3: Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (Part 1)

Instruccions i notes per als mestres

Instruccions: Recordi als nens que apuntin les afirmacions al final del llibre d'exercicis.

EXERCICI 2

Indica per què aquestes afirmacions són poc fiables.

Exemple:

La Sarah es va posar caca de vaca en una cremada i se li va curar. Aleshores, ella diu que la caca de vaca cura les cremades.

Aquesta afirmació és poc fiable perquè:

Només està basada en l'experiència personal de la Sarah. Pot ser que la cremada se li hagués curat sense posar-s'hi la caca de vaca.

1. Un dia que en Michael tenia febre es va banyar amb aigua freda. Passada una hora, gairebé no tenia febre. Ara en Michael diu que banyar-se amb aigua freda redueix la febre.

Aquesta afirmació és poc fiable perquè:

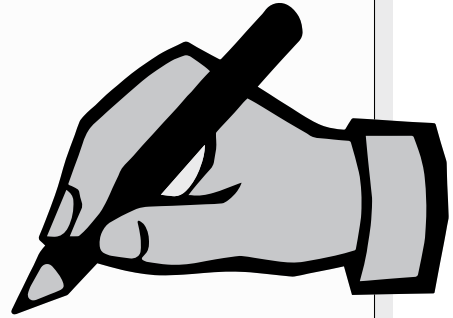
L'afirmació es basa en l'experiència personal del Michael de banyar-se amb aigua freda quan tenia febre. És possible que la febre li hagués disminuït igual de de pressa sense banyar-se amb aigua freda.

2. A la botiga hi ha diferents tipus de cafè. La Mercy compra el més car. Ella diu que és millor per la salut perquè costa més diners.

Aquesta afirmació és poc fiable perquè:

L'afirmació està basada en quants diners costa el cafè. És possible que un altre cafè sigui igual de bo o millor per a la salut, encara que no costi tants diners.

Empleneu el full d'avaluació de la lliçó per separat.

FULL D'AVALUACIÓ DE LA LLIÇÓ

Projecte Decisions informades en salut

Informació de la lliçó per als mestres

Moltes vegades, els tractaments habituals o tradicionals tenen efectes diferents dels que les persones creien. Per exemple, fa centenars d'anys, a l'Edat Mitjana, era una creença comuna que deixar sagnar les persones (perforant la pell i deixant que la sang fluís) curava malalties. En l'actualitat, podem estar segurs que aquest tractament té efectes diferents dels que les persones creien. El tractament, fins i tot, va matar persones. Aleshores, durant quant de temps s'ha utilitzat el tractament o quantes persones l'han utilitzat no són raonaments adequats per fer afirmacions sobre els efectes d'un tractament.

Com de nou és un tractament o quants diners costa tampoc són raonaments adequats per fer afirmacions sobre els efectes d'un tractament. Moltes vegades, els tractaments més nous o que costen més diners que d'altres tenen els mateixos efectes o pitjors. Per exemple, algunes pastes de dents són més noves i costen més diners que d'altres, però la majoria de les pastes de dents tenen els mateixos efectes perquè contenen els mateixos components. A més a més, alguns efectes negatius no es fan evidents fins un temps després d'utilitzar un tractament. Així, no podem estar segurs dels efectes negatius dels tractaments nous. Per exemple, hi havia un medicament anomenat Vioxx que milions de persones utilitzaven pel dolor. L'empresa que fabricava Vioxx el va promocionar àmpliament en anuncis publicitaris. Tot i això, passat un temps, els investigadors en salut van observar que el medicament provocava infarts i ictus.

Els mestres són en una escola on una classe d'aproximadament 100 nens va provar els recursos, Uganda, març de 2016.

LLIÇÓ 4

Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (PART 2)

LLIÇÓ 4

Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (PART 2)

Tot el que necessita per a preparar i impartir aquesta lliçó:

Objectius	pàg. 115
Preparació	pàg. 115
Lliçó	pàg. 116
Pas 1: Repassar la lliçó anterior	pàg. 117
Pas 2: Llegir en veu alta	pàg. 118
Pas 3: Debatre	pàg. 129
Pas 4: Dirigir l'activitat	pàg. 131
Pas 5: Dirigir els exercicis	pàg. 136
Pas 6: Emplenar el full d'avaluació de la lliçó	pàg. 139
Informació de la lliçó per als mestres	pàg. 140

Objectius

Què és el que els nens han d'aprendre en aquesta lliçó:

- Per què els següents raonaments no són adequats per fer afirmacions sobre els efectes d'un tractament:
 1. La persona que ven el tractament en diu alguna cosa
 2. Un expert diu alguna cosa sobre el tractament

Preparació (20 minuts)

Això és el que ha de fer abans de la classe.

Llegir amb antelació

- Llegeixi les pàgines d'aquesta lliçó al llibre de text
- Llegeixi les pàgines d'aquesta lliçó a la guia

Reuneixi els materials

Asseguri's que té:

- Aquesta guia
- El full d'avaluació de la lliçó
- Algunes gomes

Asseguri's que tots els nens tenen:

- Una còpia del llibre de text
- Un llibre d'exercicis
- Un llapis o un bolígraf

Resum de la història: En John i la Julie es troben la professora Comparació i el professor Just al mercat. En John i la Julie han apuntat afirmacions que han sentit allà. Els professors trien tres afirmacions per a utilitzar-les com exemples per a explicar dos raonaments més que no són adequats per a fer afirmacions sobre els efectes dels tractaments. En primer lloc, els professors utilitzen com exemple les afirmacions del Sr. Mwaka i de la Sra. Nantaba. L'afirmació del Sr. Mwaka és sobre els plàtans i la de la Sra. Nantaba és sobre els mangos. En segon lloc, els professors utilitzen com exemple l'afirmació de la Srta. Namuli. L'afirmació de la Srta. Namuli és sobre un aparell elèctric.

Lliçó (80 minuts)

A continuació, es proposa un pla per a impartir la classe.

MESTRE	NENS	DURADA
PAS 1 Repassar la lliçó anterior		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Repassi la lliçó anterior utilitzant les preguntes que hi ha a la pàgina 117 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Responen les preguntes tal com se'ls ha indicat.	
PAS 2 Llegir en veu alta		<i>25 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi la lectura en veu alta a partir de la pàgina 118 d'aquesta guia. <i>Per veure les diferents formes de llegir en veu alta, consulti la pàgina 19 d'aquesta guia.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre de text a la pàgina 62 i llegeixen en veu alta tal com se'ls ha indicat.	
DESCANS		<i>5 min</i>
PAS 3 Debatre		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Iniciï un debat sobre la història utilitzant les preguntes que hi ha a la pàgina 129 d'aquesta guia.• Si és necessari, posi exemples addicionals que trobarà a la pàgina 130 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Responen les preguntes tal com se'ls ha indicat.	
Pas 4 Dirigir l'activitat		<i>15 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi l'activitat a partir de la pàgina 131 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre de text a la pàgina 73 i realitzen l'activitat tal com se'ls ha indicat.	
PAS 5 Dirigir els exercicis		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi els exercicis a partir de la pàgina 136 d'aquesta guia. Ajudi els nens a completar els exercicis i dirigeixi'n la correcció. <i>Per veure les diferents formes de corregir, consulti la pàgina 20 d'aquesta guia.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre d'exercicis a la pàgina 20 i completen els exercicis.• Obren el seu llibre de text a la pàgina 76, copien i completen els exercicis.	
PAS 6 Emplenar el full d'avaluació		<i>5 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Empleni el full d'avaluació de la lliçó.		

A continuació, trobarà unes preguntes i les seves respostes per repassar la lliçó anterior amb els nens.

1. Quina era l'afirmació de la Ruth?

L'afirmació de la Ruth era que la seva herba cura malalties.

2. Per què l'afirmació de la Ruth era poc fiable?

El raonament de l'afirmació de la Ruth era que moltes persones van utilitzar l'herba durant molt de temps. Durant quant de temps s'ha utilitzat el tractament o quantes persones l'han utilitzat no són raonaments adequats per fer afirmacions sobre els efectes d'un tractament. Existeixen molts tractaments que han utilitzat moltes persones durant molt de temps que tenen efectes diferents dels que les persones creien. Per exemple, posar caca de vaca a una cremada.

3. Quina era l'afirmació de l'Ahmed?

L'afirmació de l'Ahmed era que les seves ulleres eren millors que unes altres ulleres.

4. Per què l'afirmació de l'Ahmed era poc fiable?

El raonament de l'afirmació de l'Ahmed era que les seves ulleres eren noves i costaven més diners que les altres ulleres. Com de nou és un tractament o quants diners costa no són raonaments adequats per fer afirmacions sobre els efectes d'un tractament. Els tractaments antics que costen pocs diners poden ser igual de bons o, fins i tot, millors que els tractaments nous. L'Ahmed hi veia igual de bé amb les seves ulleres noves que amb les antigues.

En John i la Julie aprenen
RAONAMENTS INADEQUATS d'AFIRMACIONS
sobre els tractaments

4

Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (Part 2)

En aquesta lliçó aprendràs:

Per què els següents raonaments no són adequats per fer afirmacions sobre els efectes d'un tractament:

1. La persona que ven el tractament en diu alguna cosa sobre aquest
2. Un expert diu alguna cosa sobre el tractament

Paraula clau per a aquesta lliçó:

- Un **EXPERT** és una persona que en sap molt sobre un tema.

Els personatges d'aquesta lliçó

PROFESSORA COMPARACIÓ

PROFESSOR JUST

JOHN

JULIE

SR. MWAKA

SRTA. NANTABA

SRTA. NAMULI

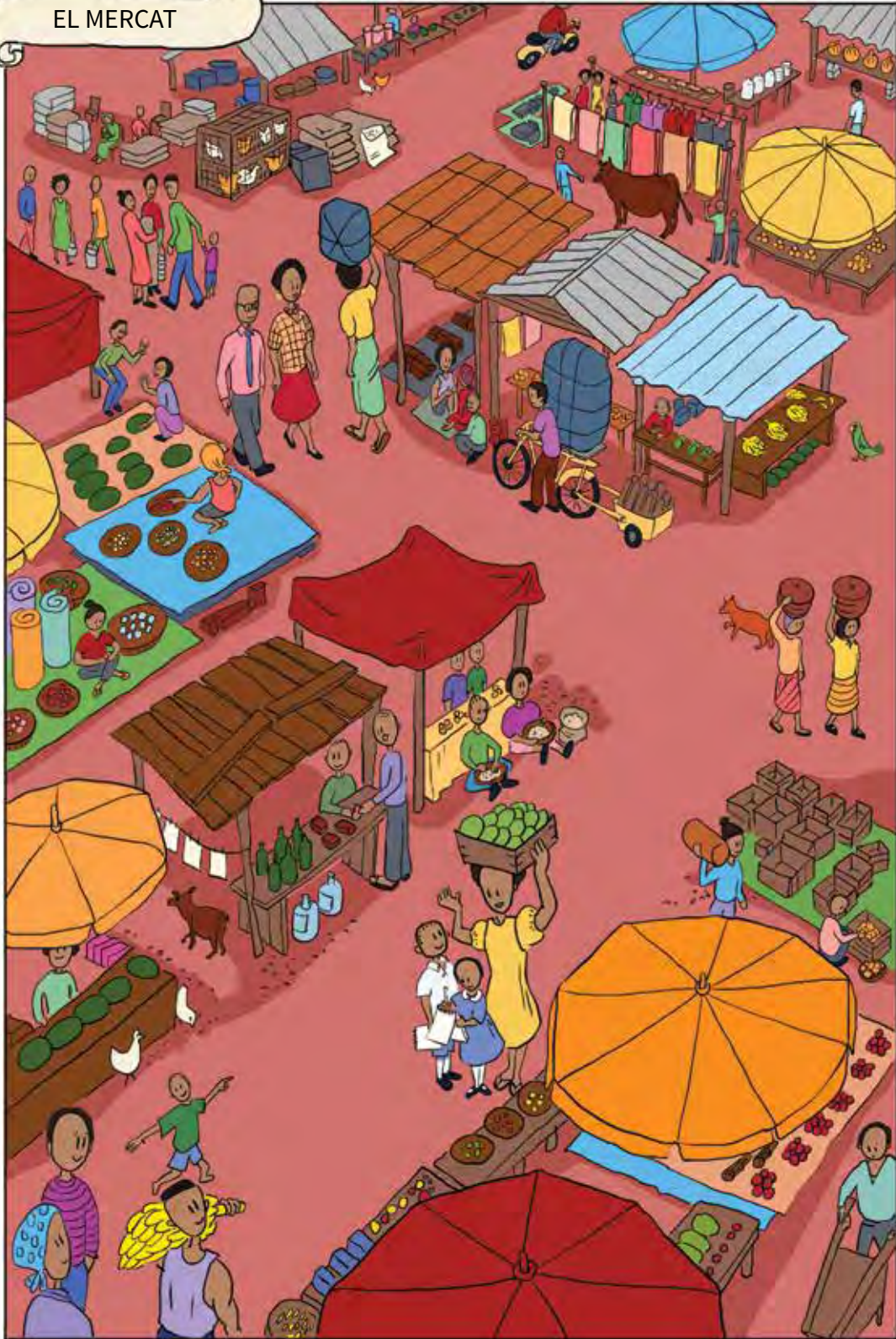
En John i la Julie coneixen aquestes persones molt simpàtiques al mercat.
Tots han comprat tractaments diferents.

Lliçó 4: Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (Part 2)

63

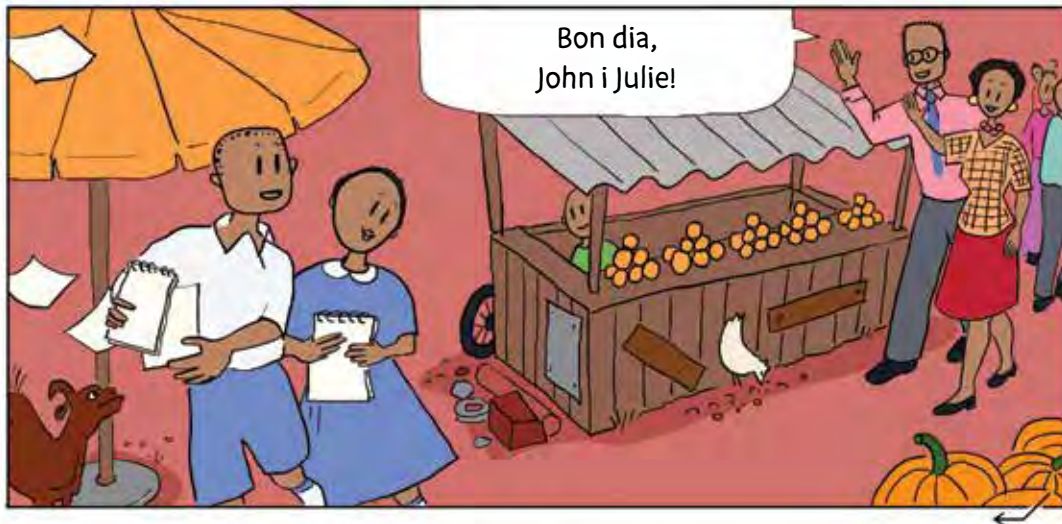
⬇️ Instruccions i notes per als mestres

EL MERCAT

64 Lliçó 4: Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (Part 2)

↓ Instruccions i notes per als mestres

LES AFIRMACIONS DEL SR. MWAKA I LA SRTA. NANTABA

Bon dia, professors! Soc el Sr. Mwaka. Com vaig dir a en John i a la Julie, els plàtans són millors per la salut que els mangos. M'ho va dir la dona que em va vendre aquests plàtans!

No! Professors, soc la Srta. Nantaba. Els mangos són millors per la salut que els plàtans! M'ho va dir l'home que em va vendre aquests mangos!

Sr. Mwaka, si la gent pensa que els plàtans són millors per la salut, creu que la dona vendrà més plàtans?

Srta. Nantaba, si la gent pensa que els mangos són millors per la salut, creu que l'home vendrà més mangos?

Exemple addicional:

L'afirmació del Sr. Acheng: "Aquest oli de serp cura qualsevol malaltia perquè una persona que el ven ho va dir a la ràdio!"

Tractament: L'oli de serp.

Efecte: Curar malalties.

Raonament: El que va dir a la ràdio la persona que el venia.

Explicació: El raonament de l'afirmació del Sr. Acheng no és adequat, aleshores l'afirmació és poc fiable. Pot ser que la persona que ven l'oli de serp digui que cura malalties perquè, si la gent s'ho creu, ella guanyarà més diners.

Instruccions i notes per als mestres

Informació: Els plàtans contenen potassi (un nutrient) i fibra. Tots dos elements poden ser beneficiosos per a la salut. A més a més, contenen vitamina B6 i vitamina A, que són elements que el nostre cos necessita. Els mangos tenen fibra i vitamina A, a més de vitamina C i d'altres vitamines importants. Dit d'una altra manera, menjar plàtans i mangos és bo per a la salut de diferents maneres.

L'AFIRMACIÓ DE LA SRTA. NAMULI

Acabem amb aquesta...

Sí.

És aquí
la Srta. Namuli?

Aquí!

Bon dia, professors! Aquest aparell elèctric emet un soroll que fa que els mosquits fugin! Prevé la malària! N'estic segura perquè un expert m'ho va dir! Aquest **expert** en sap molt sobre els mosquits!

Un **EXPERT**

és una persona que en sap molt sobre un tema.

Exemple addicional:

L'afirmació del Sr. Opio: "Si beus aquest te d'herbes, el dolor muscular desapareixerà! M'ho va dir un herborista! Diu que moltes persones en beuen pel dolor muscular!"

Tractament: Beure te d'herbes.

Efecte: El dolor muscular desapareix.

Raonament de l'afirmació del Sr. Opio: El que va dir un expert sobre el te.

Explicació: El raonament de l'afirmació del Sr. Opio no és adequat, aleshores és poc fiable. Només està basat en el que li va dir l'herborista, i és possible que s'equivoqués. L'afirmació de l'herborista només està basada en quantes persones han utilitzat el tractament, cosa que no és un raonament adequat.

Informació: Els investigadors en salut han estudiat acuradament aparells com aquest i han observat que no mantenen els mosquits allunyats i, per tant, no prevenen la malària en les persones.

Però, professors, vostès també són experts! En saben molt sobre la salut!

Les seves afirmacions poden ser poc fiables?

Sí, ho poden ser!

No és tan important qui faci l'afirmació...

Sinó el raonament d'aquesta!

Per exemple, l'afirmació d'un expert sobre un tractament és poc fiable si està basada en:

- durant quant de temps s'ha utilitzat,
- quantes persones l'han utilitzat...
- com de nou és,
- quants diners costa,
- o si la persona que ven el tractament en diu alguna cosa sobre aquest.

70

Lliçó 4: Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (Part 2)

↓ Instruccions i notes per als mestres

Explicació: Les afirmacions dels experts són fiables quan es basen en comparacions justes amb moltes persones, tal com aprendran els nens a les següents lliçons del llibre.

Però, professors, quin seria un raonament adequat per fer una afirmació sobre un tractament?! Quan són fiables les afirmacions?!

La setmana vinent parlarem d'això.

Veniu a veure'ns al nostre despatx a la universitat!

Lliçó 4: Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (Part 2)

72 Lliçó 4: Altres raonaments inadequats d'afirmacions sobre els tractaments (Part 2)

↓ Instruccions i notes per als mestres

Aquestes són les preguntes i les respostes per a repassar el que heu llegit en veu alta amb els nens:

1. Quina era l'afirmació del Sr. Mwaka?

Els plàtans són millors per a la salut que els mangos.

2. Quina era l'afirmació de la Sra. Nantaba?

Els mangos són millors per a la salut que els plàtans.

3. Per què les afirmacions del Sr. Mwaka i de la Sra. Nantaba eren poc fiables?

El raonament de les seves afirmacions era que les persones que venien les fruites deien alguna cosa sobre aquestes. La persona que ven el tractament guanyarà més diners si les persones creuen que el tractament té efectes positius. Això podria ser la raó per la qual aquesta persona afirmés que el tractament té efectes positius, independentment que els tingui o no.

4. Quina era l'afirmació de la Srta. Namuli?

La Srta. Namuli afirmava que el seu aparell elèctric prevé la malària en les persones.

5. Per què l'afirmació de la Srta. Namuli era poc fiable?

El raonament de la seva afirmació era el que havia dit un expert. Aquest no és un raonament adequat per fer aquesta afirmació. Per exemple, si l'afirmació d'un expert sobre els efectes es basa en la seva experiència personal utilitzant el tractament, l'afirmació de l'expert és poc fiable i no és un raonament adequat perquè una altra persona faci una afirmació sobre els seus efectes.

Exemples addicionals per a explicar als nens si és necessari

A continuació, trobarà més exemples per a ajudar a explicar el que els nens han d'aprendre de la història. Utilitzi aquests exemples només si creu que és necessari.

Per què el que diu la persona que ven el tractament no és un raonament adequat per fer afirmacions sobre els efectes d'un tractament.

Afirmació: “Aquest sabó et deixarà la pell més suau! M’ho va dir la persona que me’l va vendre!”

Tractament: Utilitzar el sabó

Efecte: Tenir la pell més suau

Raonament: El que diu la persona que ven el tractament

Explicació: El que diu la persona que ven el tractament no és un raonament adequat per fer aquesta afirmació. És possible que la persona ho digui per guanyar més diners. L’afirmació és poc fiable.

Per què el que diu un expert sobre un tractament no és un raonament adequat per fer una afirmació sobre els seus efectes.

Afirmació: “Un herborista em va dir que aquest te d’herbes em traurà el dolor muscular. Deu ser veritat perquè l’herborista és expert en te! L’herborista diu que n’està segur perquè fa molt de temps que les persones prenen te pel dolor muscular.”

Tractament: Beure te d’herbes

Efecte: Treure el dolor muscular

Raonament: El que diu l’herborista

Explicació: El que diu l’herborista no és un raonament adequat per fer aquesta afirmació. Es basava únicament en el temps que les persones han pres te pel dolor muscular. És possible que el te no tingui cap efecte sobre el dolor muscular. I és possible que el te tingui efectes negatius. L’afirmació és poc fiable.

ACTIVITAT

Instruccions

Objectiu: Explicar el raonament de les diferents afirmacions.

Escriu a la pissarra els raonaments que han après els nens.

Aquesta activitat és la mateixa activitat de la Lliçó 3. La diferència és que els equips han d'escollir entre 5 raonaments d'afirmacions sobre els efectes dels tractaments.

Els nens que seuen junts a la mateixa taula formaran un equip.

El mestre té una llista amb afirmacions sobre els efectes dels tractaments.

La llista d'afirmacions es troba en aquesta guia, a la pàgina després de l'exemple.

Pas 1: El mestre llegeix una de les afirmacions sobre els efectes d'un tractament.

Pas 2: Els equips debaten quin creuen que és el raonament de l'afirmació.

Pas 3: El mestre pregunta als equips quin creuen que és el raonament de l'afirmació.

Pas 4: Els equips s'aixequen per respondre i tornen a seure, com a l'activitat de la Lliçó 3.

És important que tota la classe hi participi.

Pas 5: Els nens aixequen la mà per explicar la seva resposta.

A la pàgina següent hi ha un exemple. →

 Instruccions i notes per als mestres

Pissarra: • L'experiència personal d'algú que utilitza un tractament

- Durant quant de temps s'ha utilitzat el tractament o quantes persones l'han utilitzat
- Quants diners costa el tractament o com de nou és
- Una persona que ven el tractament diu alguna cosa sobre aquest
- Un expert diu alguna cosa sobre el tractament

ACTIVITAT

Exemple:

Mestre: “L’entrenador de la Margaret en sap molt sobre l’esport, en concret sobre el futbol. La Margaret diu que estirar els músculs durant mitja hora després de practicar esport evita lesions. Diu que és així perquè li ho ha dit el seu entrenador.

Els equips debaten.

Mestre: “Qui creu que el raonament de l’afirmació de la Margaret és l’experiència personal?”

S’aixequen tots els equips que ho creguin.

Mestre: “Qui pensa que el raonament de l’afirmació de la Margaret és durant quant de temps s’ha utilitzat el tractament o quantes persones l’han utilitzat?”

S’aixequen els equips que ho creguin.

Mestre: “Qui creu que el raonament de l’afirmació de la Margaret és quants diners costa el tractament o com de nou és?”

S’aixequen els equips que ho creguin.

Mestre: “Qui pensa que el raonament de l’afirmació de la Margaret és el que ha dit un expert?”

L’exemple continua a la pàgina següent →

ACTIVITAT

S'aixequen els equips que ho pensin.

Mestre: "Expliqueu les vostres respostes, si us plau".

Nen: "El raonament és que un expert ha dit alguna cosa sobre el tractament. La Margaret va dir que l'afirmació era correcta perquè ho havia dit el seu entrenador, que és un expert".

Mestre: "Bé! Això significa que l'afirmació de la Margaret és poc fiable! Pot ser que el seu entrenador s'equivoqués!".

Lista d'afirmacions per a l'activitat

L'afirmació de l'Alexander: “Menjar més carn et farà més fort i més llest! Li vaig sentir dir a un carnisser!”

Tractament: Menjar més carn

Efecte: Ser més fort i més llest

Raonament: El que el carnisser li va dir a l'Alexander

Explicació: L'afirmació és poc fiable. És possible que el carnisser digui això per vendre més carn i guanyar més diners.

L'afirmació de la Cate: “Quan tens mal de cap, has de submergir una tovallola en aigua freda i després posar-te-la al cap. Et disminuirà el dolor! Moltes persones ho fan!”

Tractament: Submergir una tovallola en aigua freda i després posar-te-la al cap

Efecte: Disminuir el mal de cap

Raonament: Quantes persones han utilitzat el tractament

Explicació: L'afirmació és poc fiable. És possible que submergir una tovallola en aigua freda i després posar-te-la al cap no tingui cap efecte sobre el mal de cap.

L'afirmació del Patrick: “Menjar xocolata treu el mal de cap! Ho sé perquè en vaig menjar quan tenia mal de cap i el dolor va desaparèixer molt de pressa!”

Tractament: Menjar xocolata

Efecte: Treure el mal de cap

Raonament: L'experiència del Patrick de menjar xocolata

Explicació: L'afirmació és poc fiable. És possible que el mal de cap del Patrick hagués desaparegut igual de ràpid sense que hagués menjat xocolata.

L'afirmació de l'Agnes: “Mastegar fulles de te et treu el mal de panxa! M'ho va dir un herborista que és expert en aquest tipus de tractaments! L'herborista diu que, durant molt de temps, les persones han mastegat fulles de te pel mal de panxa!”

Tractament: Mastegar fulles de te

Efecte: Treure el mal de panxa

Raonament: El que va dir l'herborista sobre mastegar fulles de te

Explicació: L'afirmació és poc fiable. L'afirmació de l'herborista es basa en el temps que les persones han mastegat fulles de te pel mal de panxa. És possible que mastegar fulles de te no tingui cap efecte sobre el mal de panxa, encara que les persones les hagin utilitzat durant molt de temps.

L'afirmació de l'Ali: “Aquesta llet et farà més fort que l'altra! Costa molts diners!”

Tractament: Beure aquella llet

Efecte: Ser més fort

Raonament: Quants diners costa la llet

Explicació: L'afirmació és poc fiable. És possible que beure una altra llet et faci igual o més fort.

EXERCICI 1

Marca vertader o fals a cada enunciat.

Exemple:

Com més nou sigui un tractament, millor serà.

Vertader Fals

1. Els tractaments nous de vegades són pitjors que els antics.

Vertader Fals

2. No tots els experts fan afirmacions fiables.

Vertader Fals

3. Si un expert fa una afirmació que està basada en l'experiència personal, aquesta afirmació és poc fiable.

Vertader Fals

4. El raonament d'una afirmació és més important que la persona que la fa.

Vertader Fals

EXERCICI 2

Indica per què aquestes afirmacions són poc fiables.

Exemple:

L'Alice menja patates cada dia. Ella diu que les patates et fan més forta perquè moltes persones li ho han dit.

Aquesta afirmació és poc fiable perquè:

El raonament és quantes persones han dit que menjar patates cada dia et fa més

fort. Aquest no és un raonament adequat per a fer una afirmació.

1. En Christopher ha comprat algunes espelmes. Ell diu que si les utilitzes no tindràs malària. Diu que n'està segur perquè ho diuen els venedors d'espelmes.

Aquesta afirmació és poc fiable perquè:

El raonament és que la persona que venia el tractament va dir alguna cosa

sobre aquest. Aquest no és un raonament adequat per a fer una afirmació.

EXERCICI 2

2. La Josephine diu que menjar sopa cura la grip. Ella diu que és veritat perquè li ho ha dit un cuiner. El cuiner en sap molt sobre els aliments.

El raonament és que un expert va dir alguna cosa sobre el tractament.

Aquesta afirmació és poc fiable perquè:

Aquest no és un raonament adequat per a fer una afirmació.

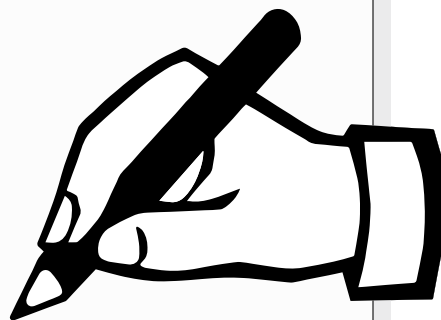
3. La Rehema va escoltar un pescador que deia que menjar peix bullit és millor per la salut que menjar peix a la planxa. Ella diu que el pescador té raó perquè en sap molt sobre el peix.

El raonament és que un expert va dir alguna cosa sobre el tractament.

Aquesta afirmació és poc fiable perquè:

Aquest no és un raonament adequat per a fer una afirmació.

Empleneu el full d'avaluació de la lliçó per separat.

FULL D'AVALUACIÓ DE LA LLIÇÓ

Projecte Decisions informades en salut

Informació de la lliçó per als mestres

Les persones que venen tractaments fan nombroses afirmacions sobre els seus efectes. Sempre ha de preguntar si els raonaments d'aquelles afirmacions són adequats o no són adequats. És fàcil confondre's perquè creu que si un tractament es ven i hi ha moltes persones que paguen per tenir-lo, deu haver-se provat acuradament. Les afirmacions sobre els tractaments poden semblar descripcions del producte, quan en realitat són afirmacions com qualsevol altra.

Les persones que venen tractaments tenen diversos interessos. Amb interès ens referim a alguna cosa que és bona per a ells. Tenen interès a ajudar els clients amb els tractaments que venen, però també tenen interès a guanyar diners. Aquests dos interessos competeixen i és el que s'anomena conflicte d'interès. De vegades, quan una persona que ven un tractament té un conflicte d'interès, com a conseqüència d'aquest conflicte fa afirmacions poc fiables sobre els efectes.

De vegades els experts també fan afirmacions poc fiables. Per exemple, els metges i d'altres experts han dit que el repòs al llit durant molt de temps és bo per moltes malalties, inclosos els infarts i el mal d'esquena. D'altres experts discrepen. Els investigadors en salut han observat que els efectes positius d'aquest tractament no ho són tant. Han observat que el tractament no té cap efecte positiu en alguns casos. A més a més, han observat que fer repòs durant massa temps pot tenir efectes negatius. En moltes ocasions, els experts discreparan sobre els efectes d'un tractament. Tots ells són experts, però no tots ells poden tenir raó.

Els nens llegeixen junts en veu alta, Uganda, gener de 2016.

LLIÇÓ 5

Comparacions entre tractaments

LLIÇÓ 5

Comparacions entre tractaments

Tot el que necessita per a preparar i impartir aquesta lliçó:

Objectius	pàg. 145
Preparació	pàg. 145
Lliçó	pàg. 146
Pas 1: Repassar la lliçó anterior	pàg. 147
Pas 2: Llegir en veu alta	pàg. 148
Pas 3: Debate	pàg. 161
Pas 4: Dirigir l'activitat	pàg. 163
Pas 5: Dirigir els exercicis	pàg. 166
Pas 6: Emplenar el full d'avaluació de la lliçó	pàg. 170
Informació de la lliçó per als mestres	pàg. 171

Objectius

Què és el que els nens han d'aprendre en aquesta lliçó:

- Per què els investigadors en salut han de comparar un tractament amb un altre o amb cap

Preparació (20 minuts)

Això és el que ha de fer abans de la classe.

Llegir amb antelació

- Llegeixi les pàgines d'aquesta lliçó al llibre de text
- Llegeixi les pàgines d'aquesta lliçó a la guia

Reuneixi els materials

Asseguri's que té:

- Aquesta guia
- El full d'avaluació de la lliçó
- Algunes gomes

Asseguri's que tots els nens tenen:

- Una còpia del llibre de text
- Un llibre d'exercicis
- Un llapis o un bolígraf

Resum de la història: En John i la Julie visiten els professors al seu despatx a la universitat. Els professors ensenyen a en John i a la Julie que les afirmacions fiables es basen en la investigació en salut. Els professors comencen a explicar el que han de fer els investigadors en salut per a descobrir més coses sobre els efectes d'un tractament. En primer lloc, han de convertir una afirmació sobre un tractament en una pregunta. En segon lloc, han de comparar el tractament amb un altre tractament o amb cap més. Això significa que han de donar un tractament a un grup de persones i l'altre tractament, o cap tractament, a un grup diferent de persones. En tercer lloc, han de mesurar el que passa i comparar el que passa en els diferents grups.

Lliçó (80 minuts)

A continuació, es proposa un pla per a impartir la classe.

MESTRE	NENS	DURADA
PAS 1 Repassar la lliçó anterior		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Repassi la lliçó anterior utilitzant les preguntes que hi ha a la pàgina 147 d'aquesta guia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Responen les preguntes tal com se'ls ha indicat. 	
PAS 2 Llegir en veu alta		<i>25 min</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Dirigeixi la lectura en veu alta a partir de la pàgina 148 d'aquesta guia. <i>Per veure les diferents formes de llegir en veu alta, consulti la pàgina 19 d'aquesta guia.</i> 	<p>Obren el seu llibre de text a la pàgina 80 i llegeixen en veu alta tal com se'ls ha indicat.</p>	
DESCANS		<i>5 min</i>
PAS 3 Debatre		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Iniciï un debat sobre la història utilitzant les preguntes que hi ha a la pàgina 161 d'aquesta guia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Responen les preguntes tal com se'ls ha indicat. 	
PAS 4 Dirigir l'activitat		<i>15 min</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Dirigeixi l'activitat a partir de la pàgina 131 d'aquesta guia. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obren el seu llibre de text a la pàgina 73 i realitzen l'activitat tal com se'ls ha indicat. 	
PAS 5 Dirigir els exercicis		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Dirigeixi els exercicis a partir de la pàgina 166 d'aquesta guia. Ajudi els nens a completar els exercicis i dirigeixi'n la correcció. <i>Per veure les diferents formes de corregir, consulti la pàgina 20 d'aquesta guia.</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • Obren el seu llibre d'exercicis a la pàgina 26 i completen els exercicis. • Obren el seu llibre de text a la pàgina 96, copien i completen els exercicis. 	
PAS 6 Emplenar el full d'avaluació		<i>5 min</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Empleni el full d'avaluació de la lliçó. 		

A continuació, trobarà unes preguntes i les seves respostes per repassar la lliçó anterior amb els nens.

1. Quina era l'afirmació del Sr. Mwaka?

Els plàtans són millors per a la salut que els mangos.

2. Quina era l'afirmació de la Sra. Nantaba?

Els mangos són millors per a la salut que els plàtans.

3. Per què les afirmacions del Sr. Mwaka i de la Sra. Nantaba eren poc fiables?

El raonament de les seves afirmacions era que les persones que venien les fruites deien alguna cosa sobre aquestes. La persona que ven el tractament guanyarà més diners si les persones creuen que el tractament té efectes positius. Això podria ser la raó per la qual aquesta persona afirmés que el tractament té efectes positius, independentment que els tingui o no.

4. Quina era l'afirmació de la Srta. Namuli?

La Srta. Namuli afirmava que el seu aparell elèctric prevé la malària en les persones.

5. Per què l'afirmació de la Srta. Namuli era poc fiable?

El raonament de la seva afirmació era el que havia dit un expert. Aquest no és un raonament adequat per fer aquesta afirmació. Per exemple, si l'afirmació d'un expert sobre els efectes es basa en la seva experiència personal utilitzant el tractament, l'afirmació de l'expert és poc fiable i no és un raonament adequat perquè una altra persona faci una afirmació sobre els seus efectes.

En John i la Julie aprenen sobre
COMPARACIONS entre els tractaments

5

Comparacions entre els tractaments

En aquesta lliçó aprendràs:

1. Per què els investigadors en salut han de comparar un tractament amb un altre tractament o amb cap tractament.

Paraules clau per a aquesta lliçó:

- Una **afirmació FIABLE** és una afirmació amb un raonament adequat.
- **COMPARAR tractaments** és observar les diferències que hi ha entre dos o més tractaments.
- Una **PREGUNTA D'INVESTIGACIÓ** és una pregunta que els investigadors intenten respondre.

Els personatges d'aquesta lliçó

PROFESSORA COMPARACIÓ

PROFESSOR JUST

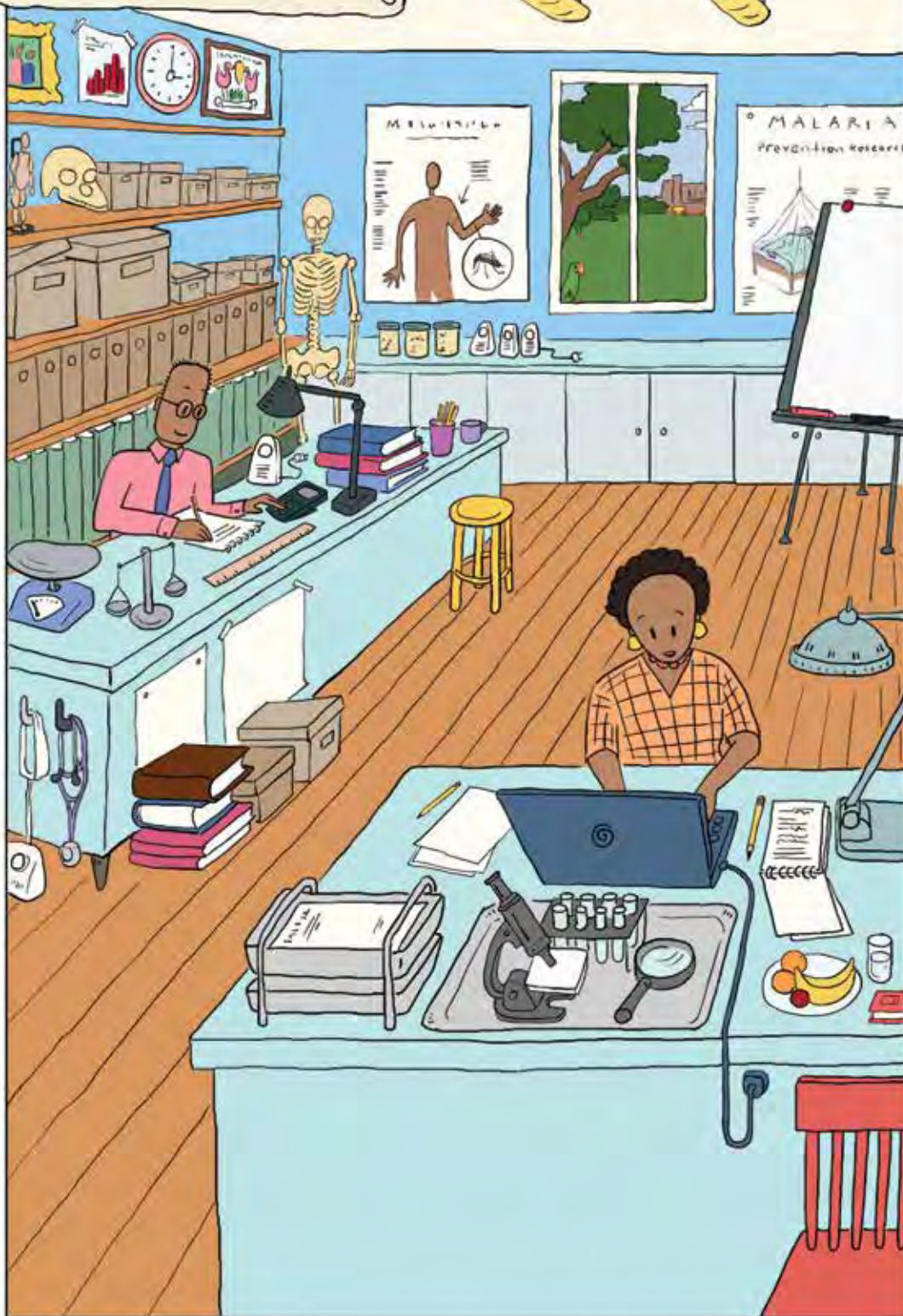

JOHN

JULIE

EL DESPATX DELS PROFESSORS

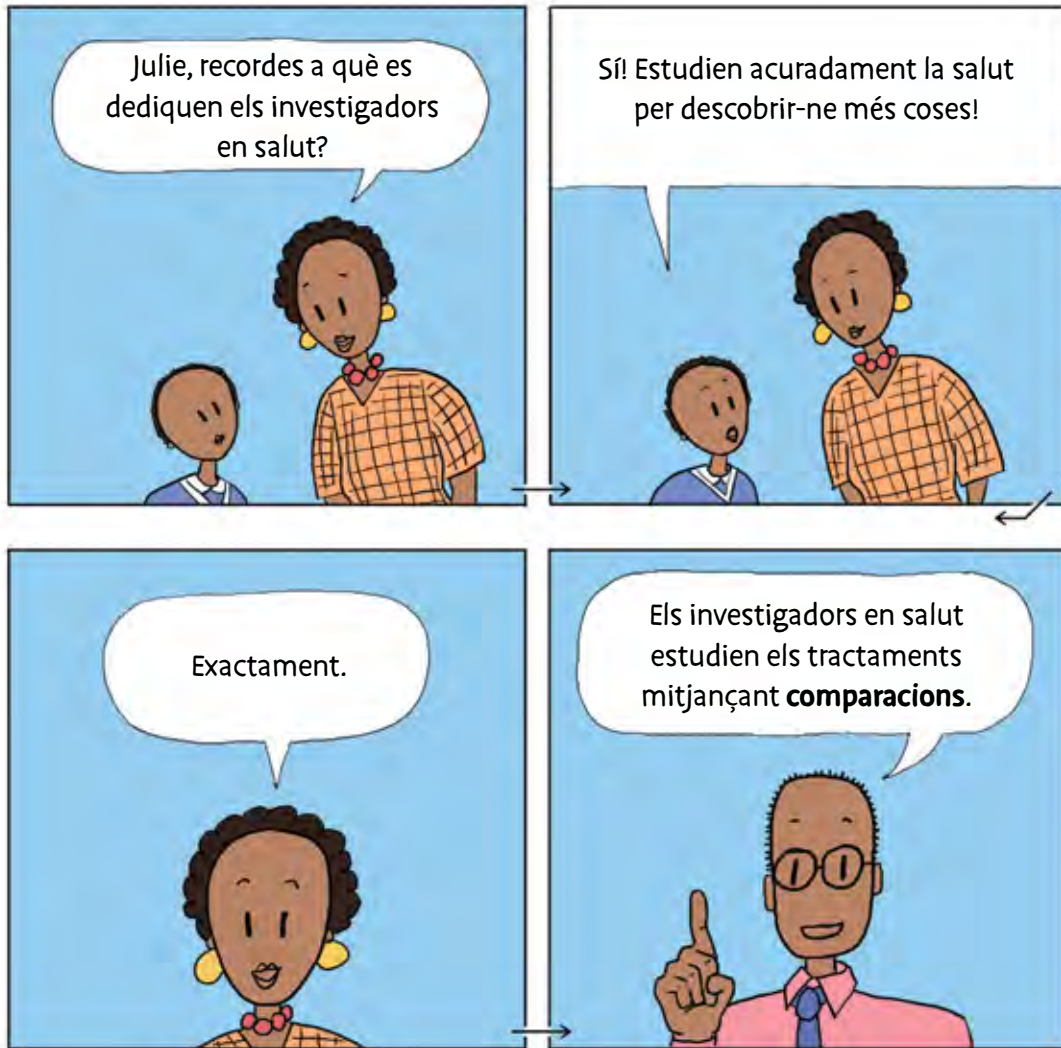

82 Lliçó 5: Comparacions entre els tractaments

↓ Instruccions i notes per als mestres

Una *afirmació* **FIABLE**
és una afirmació amb un raonament adequat.

COMPARAR *tractaments*
és observar les diferències que hi ha entre dos o més tractaments.

Una **PREGUNTA D'INVESTIGACIÓ** és una pregunta que els investigadors intenten respondre.

Si et digués que algunes persones van utilitzar l'aparell i van tenir malària....

Aleshores, quin diries que és l'efecte de l'aparell?

No n'estic segur...

I si et digués que el mateix nombre de persones no el van utilitzar i van tenir malària...

Aleshores, quin diries que és l'efecte de l'aparell?

Diria que l'aparell no té un efecte important sobre la malària.

Exactament! Sense les comparacions no estariem segurs de l'efecte de l'aparell.

Però, gràcies a les comparacions, podem estar molt segurs que l'aparell no té cap efecte important sobre la malària!

MESURAR

és mirar quant o quants n'hi ha d'alguna cosa.

Exemples addicionals d'afirmacions que es van convertir en preguntes d'investigació:

Exemple 1:

Afirmació: Aplicar vaselina a la pell farà que la pell estigui suau!

Pregunta d'investigació: Aplicar vaselina a la pell fa que la pell estigui suau en comparació amb no aplicar-la?

Exemple 2:

Afirmació: Dormiràs millor a la nit si durant el dia beus te en lloc de cafè!

Pregunta d'investigació: Dorms millor a la nit si durant el dia beus te en comparació amb beure cafè?

OBSERVAR alguna cosa després d'una comparació és trobar una diferència o una semblança.

Informació: Els investigadors han comparat les persones que dormen amb una mosquitera amb insecticida i les persones que no hi dormen o que dormen amb una mosquitera sense insecticida. Les mosquiteres amb insecticida són molt efectives per a disminuir el nombre de nens que contrauen la malària i que moren de malària.

Aquestes son les preguntes i les respostes per a repassar el que heu llegit en veu alta amb els nens:

- 1. Quin és el primer pas que fan els investigadors en salut per a descobrir més coses sobre els efectes d'un tractament?**

Convertir una afirmació en una pregunta d'investigació.

- 2. Quin tractament van comparar els investigadors en salut amb utilitzar l'aparell de la Srta. Namuli?**

Utilitzar l'aparell apagat, que és el mateix que no utilitzar l'aparell.

- 3. Què van observar els investigadors en salut?**

Van observar que l'aparell no té efectes importants.

- 4. Què van observar els investigadors en salut respecte als efectes de dormir amb mosquitera?**

Van observar que les mosquiteres amb insecticida prevenen la malària en les persones.

No hi ha exemples addicionals per explicar als nens en aquesta lliçó.

ACTIVITAT

Instruccions

Objectiu: Explicar per què els investigadors en salut han de comparar els tractaments.

Part 1 de l'Activitat 5: Intentar observar un efecte sense fer cap comparació.

Pas 1: Els nens es posen les mans darrere de les orelles tal i com es mostra al dibuix de dalt.

Pas 2: El mestre es tapa la boca i diu una paraula en veu baixa. Els nens intenten sentir el que diu el mestre.

Digui "cama" o "coma". Escrigui "cama" i "coma" en llocs oposats de la pissarra.

Pas 3: El mestre escriu dues paraules a la pissarra. Una d'elles és la que acaba de dir.

Pas 4: El mestre pregunta quants nens creuen que la primera paraula de la pissarra és la que ha dit ell prèviament.

Pas 5: S'aixequen els nens que ho creguin.

Pas 6: Seuen tots els nens.

Pas 7: El mestre pregunta quants nens creuen que la segona paraula de la pissarra és la que ha dit ell prèviament.

Més instruccions →

ACTIVITAT

Pas 8: S'aixequen els nens que ho creguin.

Pas 9: Seuen tots els nens.

Pas 10: El mestre diu quina era la paraula que havia dit prèviament.

Pas 11: Dirigits pel mestre, els nens debaten si posar-se les mans darrere de les orelles ajuda a sentir millor.

Sense comparar el tractament (posar les mans darrere les orelles) amb un altre tractament, no pots esbrinar més coses sobre els efectes dels tractaments.

Part 2 de l'Activitat 5: Intentar observar un efecte amb una comparació.

Pas 1: El mestre divideix la classe en dos grups.

Pas 2: El mestre tria un grup que es posarà les mans darrere de les orelles per escoltar. Aquest és el Grup 1.

Els nens es queden als seus llocs. Divideixi la classe en dues parts, entre els de davant de la classe i els del fons. Els nens que estan davant son el Grup 1.

L'altre grup escoltarà sense posar-se les mans darrere de les orelles. Aquest és el Grup 2.

Pas 3: El mestre es tapa la boca i diu una paraula en veu baixa.

Digui "mata" o "meta". Escrigui "mata" o "meta" en llocs oposats de la pissarra.

Pas 4: El mestre escriu dues paraules a la pissarra. Una d'elles és la que ell acaba de dir.

Més instruccions →

ACTIVITAT

- Pas 5:* El mestre pregunta quants nens creuen que la primera paraula de la pissarra és la que ell ha dit prèviament.
- Pas 6:* S'aixequen els nens que ho creguin.
- Pas 7:* El mestre compta el nombre de nens que s'han aixecat a cada grup i l'escriu en una taula a la pissarra.
- Pas 8:* Seuen tots els nens.
- Pas 9:* El mestre pregunta quants nens creuen que la segona paraula de la pissarra és la que ha dit prèviament.
- Pas 10:* S'aixequen els nens que ho creguin.
- Pas 11:* El mestre compta el nombre de nens que s'han aixecat a cada grup i l'escriu en una taula a la pissarra.
- Pas 12:* Seuen tots els nens.
- Pas 13:* El mestre diu quina era la paraula que havia dit prèviament.
- *Pas 14:* Dirigits de nou pel mestre, els nens debaten si posar-se les mans darrere de les orelles els ajuda a sentir-hi millor.

 Instruccions i notes per als mestres

Explicació: Després de fer la comparació, ha observat que el tractament (posar les mans darrere de les orelles) l'ajuda a sentir-hi millor, no hi ha diferència o dificulta sentir-hi millor. Tot i això, no pot estar segur que el que ha observat sigui l'efecte del tractament perquè la comparació no era justa i era massa petita. Els nens aprendran més sobre això a les dues lliçons següents.

EXERCICI 1

Escriu el significat d'aquestes paraules. Recorda que el trobaràs al final del llibre.

Exemple:

Què és un “investigador en salut”?

Un investigador en salut és una persona que estudia acuradament la salut per descobrir-ne més coses.

1. Què és una afirmació “fiable”?

Una afirmació fiable és una afirmació amb un raonament adequat.

2. Què és una “comparació” entre els tractaments?

Una comparació entre tractaments és l'observació de les diferències entre dos o més tractaments.

3. Què és “mesurar”?

Mesurar és mirar quant o quants n'hi ha d'alguna cosa.

EXERCICI 2

Marca la millor forma de mesurar què ha passat en cada comparació de tractaments.

Exemple:

El pes de les persones després de diferents tractaments.

Pesar-los amb una bàscula Observar-los

1. La velocitat a la qual corren les persones amb diferents tractaments.

Cronometrar-los Preguntar-los-ho

2. Si continuen tenint febre o no després de diferents tractaments.

Tocar-los el front Olorar-los

3. Si continuen tenint mal de cap o no després de diferents tractaments.

Preguntar-los-ho Observar-los

EXERCICI 3

Imagina que les cares són persones que han participat a les comparacions entre dues pastilles per la malària. Les persones del Grup A van rebre una pastilla nova. Les persones del Grup B van rebre una pastilla antiga.

Les cares com aquesta representen una persona amb malària:

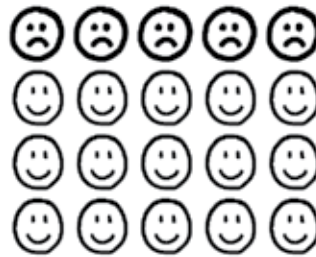
Mesura la diferència entre els dos grups.

Exemples:

Grup A:

Grup B:

Quantes persones tenen malària a cada grup?

Grup A: 10 de 20

Grup B: 5 de 20

Quina és la diferència entre els grups?

De 20 persones, hi havia 5 persones més amb malària al Grup A.

EXERCICI 3

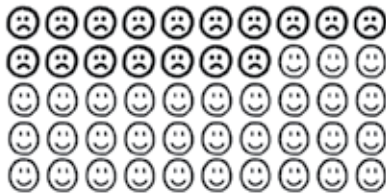
Grup A:

Grup B:

Quantes persones tenen malària a cada grup?Grup A: 5 de 20Grup B: 11 de 20**Quina és la diferència entre els dos grups?**De 20 persones, hi havia 6 persones més amb malària al Grup B.

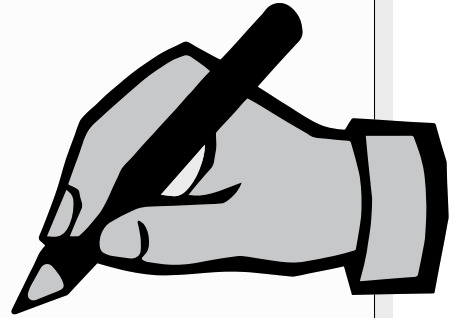
Grup A:

Grup B:

Quantes persones tenen malària a cada grup?Grup A: 17 de 50Grup B: 25 de 50**Quina és la diferència entre els dos grups?**De 50 persones, hi havia 8 persones més amb malària al Grup B.

Empleneu el full d'avaluació de la lliçó per separat.

FULL D'AVALUACIÓ DE LA LLIÇÓ

Projecte Decisions informades en salut

Informació de la lliçó per als mestres

És impossible conèixer els efectes d'un tractament sense comparar-lo amb una altra cosa. La majoria de vegades, els investigadors en salut comparen el que passa en un grup de persones que ha utilitzat el tractament amb un altre grup de persones que no ha utilitzat el tractament. De vegades, les persones de l'altre grup reben un tractament diferent.

Per exemple, abans que els investigadors en salut comparessin prendre una herba anomenada valeriana amb no prendre-la, era impossible estar segur dels efectes que tenia. Algunes persones creien que la valeriana t'ajudava a dormir millor si dormies malament. L'afirmació estava basada en les experiències personals. Passat un temps, els investigadors en salut van comparar prendre valeriana amb prendre un altre tractament que semblava valeriana i feia la mateixa olor, però no tenia els components actius. Un tractament fals com aquest es diu "placebo". Van donar valeriana a un grup de persones i el placebo a un altre grup. Després van comparar el que va passar en els dos grups i van observar que la diferència era molt petita o que no hi havia diferència. És a dir, van observar que la valeriana té un efecte petit o cap efecte sobre com de bé es dorm en comparació amb el placebo.

Abans que els investigadors en salut facin comparacions, han de tenir una pregunta d'investigació. Elaboren les preguntes d'investigació convertint les afirmacions en preguntes. Per exemple, van convertir l'afirmació que la valeriana ajuda a dormir millor en una pregunta sobre si ho fa. Tota ciència i investigació comença qüestionant el que les persones creuen que és cert, incloent-hi el que els científics i investigadors creuen que és cert. El següent pas és estudiar-ho acuradament per descobrir-ne més coses, de manera que puguem estar més segurs de si la creença és vertadera o falsa.

Allen Nsangi, membre del projecte, conversa amb un mestre durant les proves, Uganda, octubre de 2014.

LLIÇÓ 6

Comparacions justes entre els tractaments

LLIÇÓ 6

Comparacions justes entre els tractaments

Tot el que necessita per a preparar i impartir aquesta lliçó:

Objectius	pàg. 175
Preparació	pàg. 175
Lliçó	pàg. 176
Pas 1: Repassar la lliçó anterior	pàg. 177
Pas 2: Llegir en veu alta	pàg. 178
Pas 3: Debate	pàg. 197
Pas 4: Dirigir l'activitat	pàg. 199
Pas 5: Dirigir els exercicis	pàg. 201
Pas 6: Emplenar el full d'avaluació de la lliçó	pàg. 204
Informació de la lliçó per als mestres	pàg. 205

Objectius

Què és el que els nens han d'aprendre en aquesta lliçó:

- Què és una comparació justa entre els tractaments
- Per què els investigadors en salut han de ser justos en les comparacions entre els tractaments
- Com els investigadors en salut han de ser justos en les comparacions entre els tractaments

Preparació (20 minuts)

Això és el que ha de fer abans de la classe.

Llegir amb antelació

- Llegeixi les pàgines d'aquesta lliçó al llibre de text
- Llegeixi les pàgines d'aquesta lliçó a la guia

Reuneixi els materials

Asseguri's que té:

- Aquesta guia
- El full d'avaluació de la lliçó
- Algunes gomes

Asseguri's que tots els nens tenen:

- Una còpia del llibre de text
- Un llibre d'exercicis
- Un llapis o un bolígraf

Resum de la història: Els professors queden amb en John i la Julie al centre d'esports del poble. En John i la Julie han reunit 10 amics. Els professors ensenyen en John i la Julie més coses sobre la investigació en salut. Fan una comparació junts perquè en John i la Julie aprenguin per què i com els investigadors en salut han de ser justos quan comparen tractaments. La seva pregunta d'investigació és: beure suc abans de córrer produeix mal de panxa a més persones en comparació amb beure aigua?

Lliçó (80 minuts)

A continuació, es proposa un pla per a impartir la classe.

MESTRE	NENS	DURADA
PAS 1 Repassar la lliçó anterior		10 min
<ul style="list-style-type: none">• Repassi la lliçó anterior utilitzant les preguntes que hi ha a la pàgina 177 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Responen les preguntes tal com se'ls ha indicat.	
PAS 2 Llegir en veu alta		25 min
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi la lectura en veu alta a partir de la pàgina 178 d'aquesta guia. <i>Per veure les diferents formes de llegir en veu alta, consulti la pàgina 19 d'aquesta guia.</i>	Obren el seu llibre de text a la pàgina 100 i llegeixen en veu alta tal com se'ls ha indicat.	
DESCANS		5 min
PAS 3 Debatre		10 min
<ul style="list-style-type: none">• Iniciï un debat sobre la història utilitzant les preguntes que hi ha a la pàgina 197 d'aquesta guia.• Si és necessari, posi exemples addicionals que trobarà a la pàgina 198 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Responen les preguntes tal com se'ls ha indicat.	
PAS 4 Dirigir l'activitat		15 min
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi l'activitat a partir de la pàgina 199 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre de text a la pàgina 119 i realitzen l'activitat tal com se'ls ha indicat.	
PAS 5 Dirigir els exercicis		10 min
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi els exercicis a partir de la pàgina 201 d'aquesta guia. Ajudi els nens a completar els exercicis i dirigeixi'n la correcció. <i>Per veure les diferents formes de corregir, consulti la pàgina 20 d'aquesta guia.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre d'exercicis a la pàgina 32 i completen els exercicis.• Obren el seu llibre de text a la pàgina 121, copien i completen els exercicis.	
PAS 6 Emplenar el full d'avaluació		5 min
<ul style="list-style-type: none">• Empleni el full d'avaluació de la lliçó.		

A continuació, trobarà unes preguntes i les seves respostes per repassar la lliçó anterior amb els nens.

- 1. Quin és el primer pas que fan els investigadors en salut per a descobrir més coses sobre els efectes d'un tractament?**

Convertir una afirmació en una pregunta d'investigació.

- 2. Quin tractament van comparar els investigadors en salut amb utilitzar l'aparell de la Srta. Namuli?**

Utilitzar l'aparell apagat, que és el mateix que no utilitzar l'aparell.

- 3. Què van observar els investigadors en salut?**

Van observar que l'aparell no té efectes importants.

- 4. Què van observar els investigadors en salut respecte als efectes de dormir amb mosquitera?**

Van observar que les mosquiteres amb insecticida prevenen la malària en les persones.

En John i la Julie aprenen sobre
COMPARACIONS entre els tractaments

6

Comparacions justes entre els tractaments

En aquesta lliçó aprendràs:

1. Què és una comparació “justa” entre els tractaments
2. Per què els investigadors en salut han de ser justos en les comparacions entre els tractaments
3. Com els investigadors en salut han de ser justos en les comparacions entre els tractaments

Paraules clau per a aquesta lliçó:

- Una *comparació* **JUSTA** entre els tractaments és una comparació on l'única diferència important són els tractaments.
- *Triar* **A L'ATZAR** qui rep cada tractament és una manera d'escollir sense saber qui rep cada tractament.

100 Lliçó 6: Comparacions justes entre els tractaments

 Instruccions i notes per als mestres

Els personatges d'aquesta lliçó

**PROFESSORA
COMPARACIÓ**

**PROFESSOR
JUST**

JOHN

JULIE

KASUKU

AMICS DEL POBLE

*Aquests són 10 amics del poble d'en John i la Julie.
Han anat al camp d'esports per ajudar en John,
la Julie i els professors a fer una comparació.*

EL CAMP D'ESPORTS DEL POBLE

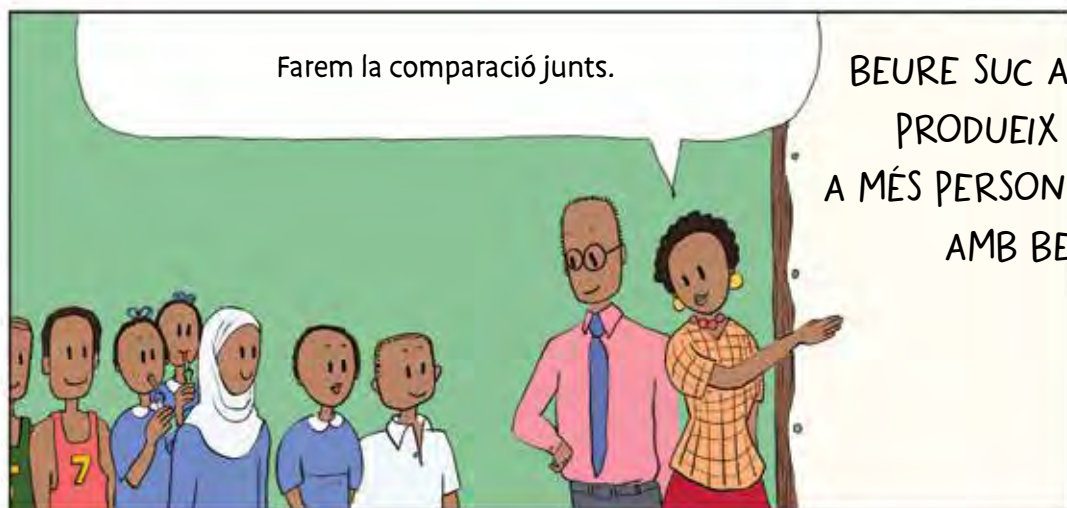
102 Lliçó 6: Comparacions justes entre els tractaments

↓ Instruccions i notes per als mestres

Lliçó 6: Comparacions justes entre els tractaments 103

Instruccions i notes per als mestres

104 Lliçó 6: Comparacions justes entre els tractaments

↓ Instruccions i notes per als mestres

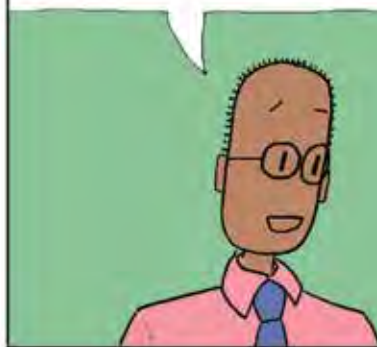

Una comparació **JUSTA** entre els tractaments és una comparació on l'única diferència important són els tractaments.

Primer digueu-me: creieu que beure suc abans de córrer produeix mal de panxa a més persones? O penseu que és l'aigua?

Bé. Ja sabem el que penseu abans de fer la comparació.

Comencem.

Per debatre:

Per què creus que els professors van preguntar als nens què pensaven que passaria?

Una **COMPARACIÓ INJUSTA** entre els tractaments és una comparació on hi ha d'altres diferències importants a més dels tractaments.

⬇️ Instruccions i notes per als mestres

Explicació: És a dir, a la investigació en salut, “injust” és quan hi ha diferències importants entre les persones dels grups de comparació o en la manera com se les tracta, com reben els tractaments o com es mesura el que els passa.

PAS 1: Formar els grups

108 Lliçó 6: Comparacions justes entre els tractaments

⬇️ Instruccions i notes per als mestres

Exemple addicional:

Pregunta d'investigació: Menjar plàtans abans de córrer ajuda a córrer més ràpid en comparació amb no menjar plàtans?

Com van fer els grups els investigadors: Van deixar que les persones escollissin entre menjar plàtans i no menjar plàtans. Les persones més ràpides van escollir menjar plàtans.

Explicació: La comparació no ha estat justa. Hi havia una diferència important entre els grups a més dels tractaments. Les persones més ràpides estaven al mateix grup. Pot ser que aquelles persones haguessin corregut més ràpid encara que no haguessin menjat plàtans. Els investigadors haurien d'haver triat a l'atzar qui menjava els plàtans.

Triar **A L'ATZAR** qui rep cada tractament és una manera d'escollir sense saber qui rep cada tractament.

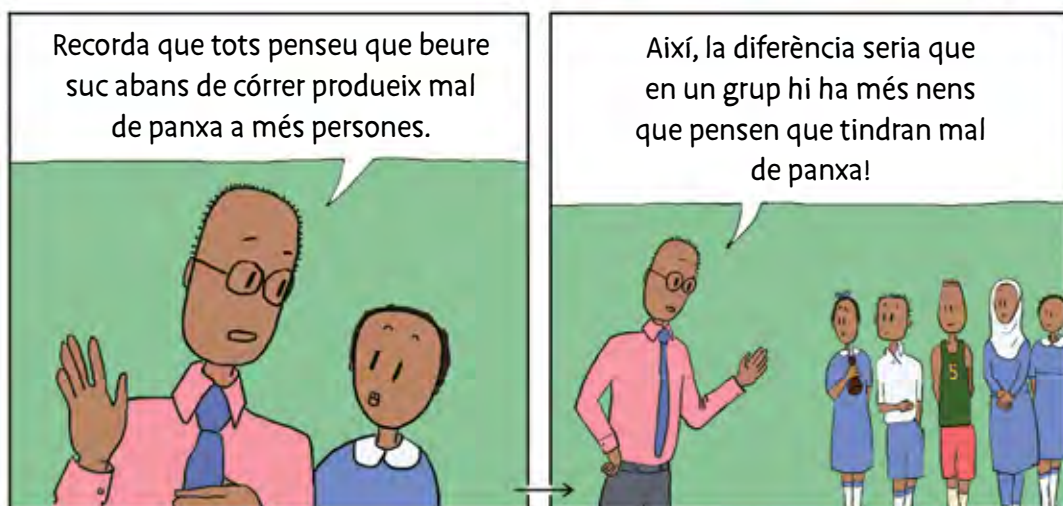
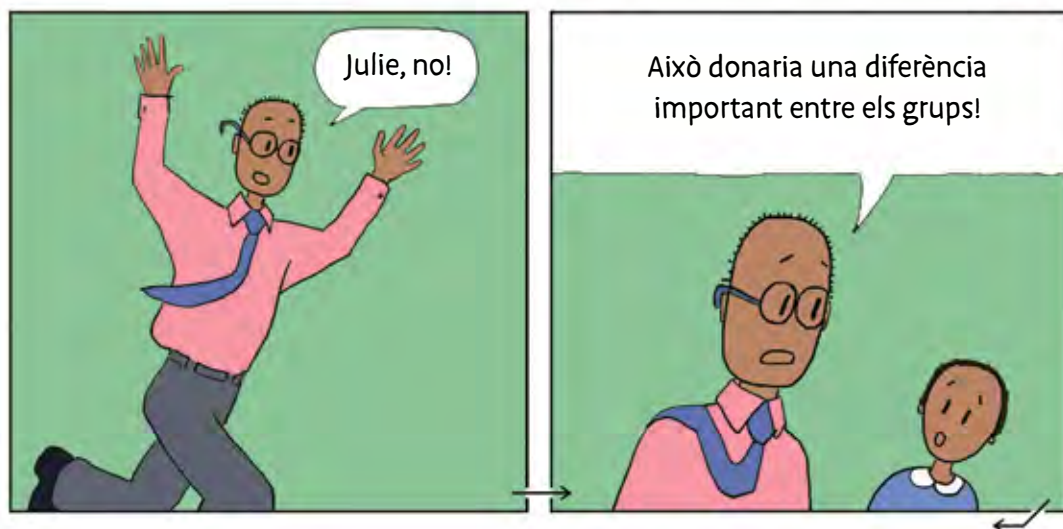
110 Lliçó 6: Comparacions justes entre els tractaments

 Instruccions i notes per als mestres

Explicació: A la propera lliçó, els nens aprendran sobre què és observar alguna cosa per casualitat en comparacions que són massa petites.

PAS 2: Donar els tractaments

112 Lliçó 6: Comparacions justes entre els tractaments

↓ Instruccions i notes per als mestres

Exemple addicional:

Pregunta d'investigació: Les persones corren més ràpid amb unes vambes més cares en comparació amb altres vambes?

Com van fer els grups els investigadors: Van deixar que les persones triessin unes vambes entre dues caixes. A la caixa amb les vambes noves hi van escriure "NOVES".

Explicació: La comparació no ha estat justa. Hi havia una diferència important entre els grups a més dels tractaments. Les persones sabien si s'havien posat les vambes noves. Pot ser que les persones amb les vambes noves intentessin córrer més ràpid perquè pensaven que les vambes els ajudarien. Ningú no hauria d'haver sabut quines vambes tenia fins al final.

PAS 3: Mesurar el que ha passat

Ara podeu mesurar el que ha passat!

Us fa mal la panxa?

No!

No!

Sí.

116 Lliçó 6: Comparacions justes entre els tractaments

↓ Instruccions i notes per als mestres

Aquests són els resultats.

BEURE SUC ABANS DE CÓRRER
PRODUEIX MAL DE PANXA
A MÉS PERSONES EN COMPARACIÓ
AMB BEURE AIGUA?

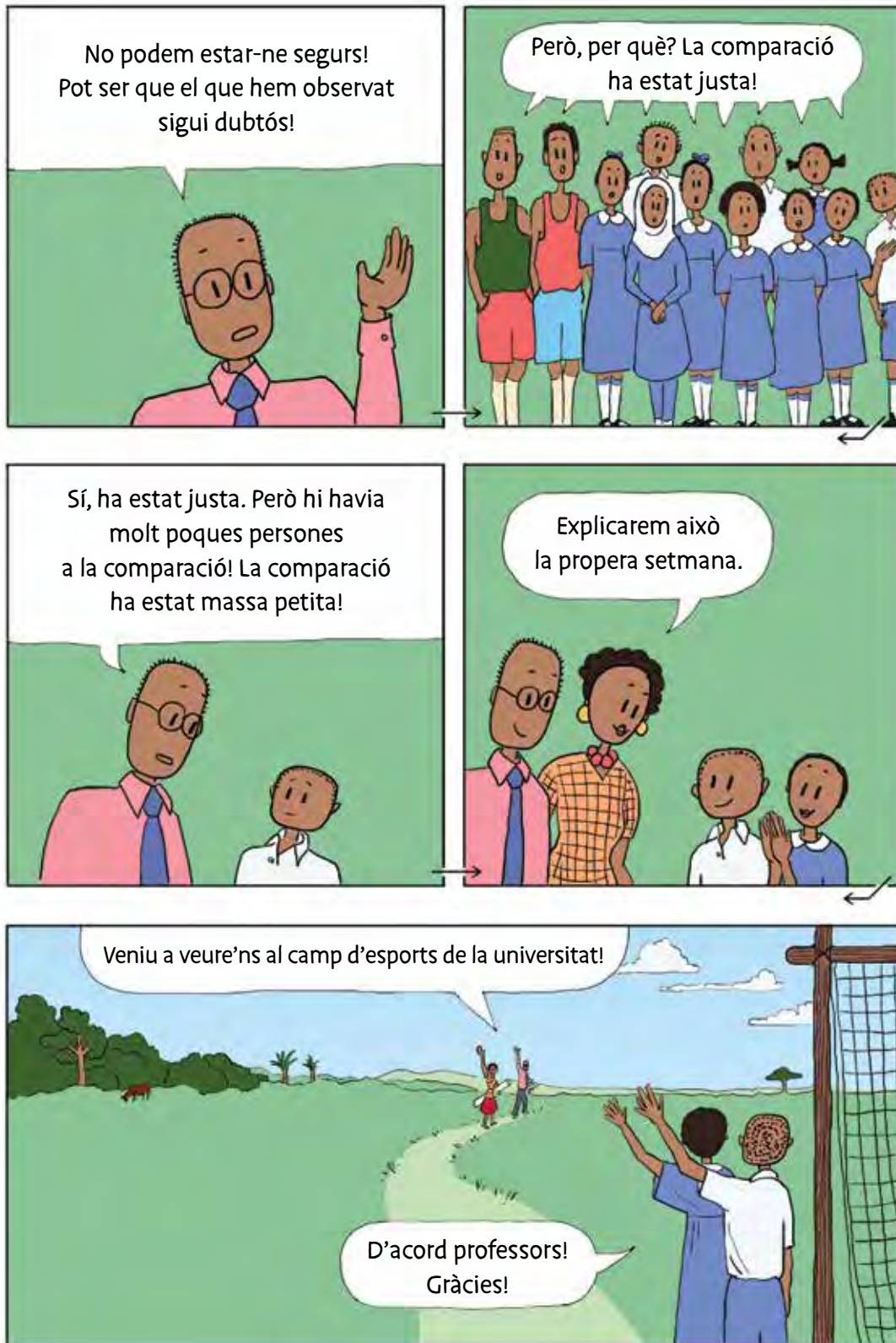
GRUP A	GRUP B
Nens del Grup A amb mal de panxa	Nens de Grup B amb mal de panxa
2	1

Ara podeu saber qui va beure el suc de veritat.

Van ser els nens del Grup B!
Els nens del Grup A van beure aigua.

Aleshores, 2 dels 5 nens que van beure aigua, i 1 dels 5 nens que van beure suc van tenir mal de panxa.

Aleshores, beure aigua abans de córrer produeix mal de panxa a més persones en comparació amb beure suc?

118 Lliçó 6: Comparacions justes entre els tractaments

↓ Instruccions i notes per als mestres

Aquestes són les preguntes i les respostes per repassar el que heu llegit en veu alta amb els nens:

1. Què és una comparació justa entre tractaments?

Una comparació justa entre tractaments és una comparació on l'única diferència important són els tractaments.

2. Quin és el primer problema que pot fer que una comparació sigui injusta?

Que les persones triïn qui rep cada tractament.

3. Com van solucionar en John, la Julie i els professors aquest primer problema?

Van llançar una moneda a l'aire per triar a qui li tocava el suc i a qui l'aigua. D'aquesta manera, els grups eren més semblants perquè tots tenien la mateixa probabilitat que els toqués el suc.

4. Quin és el segon problema que pot fer que una comparació sigui injusta?

Que les persones sàpiguen quin tractament els ha tocat.

5. Com van solucionar en John, la Julie i els professors aquest segon problema?

La professora Comparació va barrejar una pols amb l'aigua perquè tingués el mateix gust i aspecte que el suc de veritat. D'aquesta manera, els amics que van beure el suc no sabien si estaven bevent el suc de veritat. Recordi, tots els nens pensaven que beure suc abans de córrer produeix mal de panxa a més persones en comparació amb beure aigua. Aleshores, si sabien qui va rebre cada tractament, aquells que van beure el suc pensarien que haurien de tenir més mal de panxa. És possible que alguns d'ells diguessin que tenien mal de panxa perquè ja creien que el tindrien.

Exemples addicionals per a donar als nens si fos necessari

A continuació, trobarà més exemples per a ajudar a explicar el que els nens han d'aprendre de la història. Utilitzi aquests exemples només si creu que és necessari.

Per què escollir qui va a cada grup pot fer que la comparació sigui injusta.

Pregunta d'investigació: Ballar un cop per setmana fa més feliç a les persones en comparació amb no ballar?

Com han fet els grups els investigadors: Van deixar que les persones triessin si volien ballar. Les persones més felices van triar ballar.

Explicació: Existeix una diferència important entre els grups perquè les persones van triar el seu tractament. Totes les persones més felices estaven al mateix grup. Si els investigadors en salut observen que les persones que ballaven són més felices, podria ser perquè eren felices des del principi i no per ballar.

Com formar els grups sense que ningú triï a quin grup va.

Exemple 1: Barregi unes cartolines verdes i grogues. Cada persona tria una cartolina sense mirar. Si n'agafen una de verda, van al primer grup. Si n'agafen una de groga, van al segon grup.

Exemple 2: Doni uns daus a les persones. Cada persona llança un dau. Si surt l'1, el 2 o el 3, aquesta persona va al primer grup. Si surt el 4, el 5 o el 6, aquesta persona va al segon grup.

Per què algú que sap qui va rebre cada tractament pot fer que la comparació sigui injusta.

Pregunta d'investigació: Prendre una pastilla nova que costa més diners calma el mal de cap més de pressa que una pastilla antiga?

Com han fet els grups els investigadors: Donen una caixa de pastilles a les persones. A les caixes hi posa si les pastilles són les noves o les antigues.

Explicació: Si les persones pensen que una pastilla és millor que una altra, existeix una diferència important entre els grups. Per exemple, si les persones pensen que la pastilla nova és millor, aleshores les persones del grup al qual li toqui la pastilla nova tindran expectatives diferents de les persones de l'altre grup. Pensen que el mal de cap marxarà més de pressa, aleshores pot ser que sentin que els desapareix abans.

ACTIVITAT

Instruccions

Objectiu: Explicar per què els investigadors en salut han de ser justos en comparar els tractaments.

Per aquesta activitat, els nens faran la mateixa comparació que a l'activitat de la Lliçó 5, però aquesta vegada han d'intentar que la comparació sigui justa.

El mestre tria un grup, que es posarà les mans darrere de les orelles com es mostra al dibuix de dalt. Aquest és el Grup 1.

L'altre grup escoltarà sense posar-se les mans darrere de les orelles. Aquest és el Grup 2.

Pas 1: Dirigits pel mestre, els nens debatran i es posaran d'acord sobre com formar els grups de manera justa.

Pas 2: El mestre formarà els grups com s'havia parlat al Pas 1.

En el cas de classes més grans, pot intercalar un nen al Grup 1 i un altre nen al Grup 2. En classes més petites, utilitzi una moneda per formar els grups.

Pas 3: El mestre es tapa la boca i diu una paraula en veu baixa. Els nens intenten sentir el que diu el professor.

Digui "casa" o "cosa". Escrigui "casa" o "cosa" en llocs oposats de la pissarra.

Pas 4: El mestre escriu dues paraules a la pissarra. Una d'elles és la que acaba de dir.

Més instruccions →

Explicació: A l'última lliçó, quan va dividir la classe en dos grups -davant i al fons- tots els nens del Grup 1 eren al davant i els nens del Grup 2 al fons. Això va ser una diferència important entre els dos grups. El que va observar a l'activitat 5 podria ser causat per aquesta diferència i no pels tractaments.

ACTIVITAT

Pas 5: El mestre pregunta quants nens creuen que la primera paraula de la pissarra és la que ha dit ell prèviament.

Pas 6: S'aixequen els nens que ho creguin.

Pas 7: El mestre compta el nombre de nens que s'han aixecat a cada grup i l'escriu en una taula a la pissarra.

Pas 8: Seuen tots els nens.

Pas 9: El mestre pregunta quants nens creuen que la segona paraula de la pissarra és la que ha dit ell prèviament.

Pas 10: S'aixequen els nens que ho creguin.

Pas 11: El mestre compta el nombre de nens que s'han aixecat a cada grup i l'escriu en una taula a la pissarra.

Pas 12: Seuen tots els nens.

Pas 13: El mestre diu quina era la paraula que havia dit prèviament.

Pas 14: Dirigits de nou pel mestre, els nens debaten si posar-se les mans darrere de les orelles els ajuda a sentir-hi millor.

 Instruccions i notes per als mestres

Explicació: Seria impossible que els nens no sabessin qui va rebre cada tractament. Això podria donar lloc a diferències importants entre els grups. Si els nens creien que posar-se les mans darrere de les orelles ajuda a sentir-hi millor, és possible que els nens del Grup 2 no fessin el mateix esforç per escoltar el que deia només perquè pensaven que, de totes maneres, no hi sentirien igual de bé que els nens del Grup 1. Els investigadors en salut haurien de valorar la rellevància d'això si comparen els tractaments.

EXERCICI 1

Marca vertader o fals a cada enunciat.

Exemple:

Moltes vegades, els investigadors comparen utilitzar un tractament amb no utilitzar-lo.

Vertader Fals

1. Les comparacions que fan els investigadors en salut no sempre són justes.

Vertader Fals

2. Si creus que un tractament et farà més feliç, pots sentir-te més feliç després d'utilitzar-lo sense que en realitat el tractament hagi fet efecte.

Vertader Fals

3. En una comparació justa, els tractaments són l'única diferència important entre els grups.

Vertader Fals

4. Els investigadors en salut poden mesurar alguna cosa fent preguntes.

Vertader Fals

EXERCICI 2

Imagina que la professora Comparació i el professor Just estan investigant una vacuna contra el xarampió.

Una vacuna és una injecció que serveix per evitar que les persones tinguin una malaltia.

El xarampió és una malaltia.

Aleshores, la vacuna contra el xarampió és un tractament per evitar que les persones tinguin el xarampió.

Els professors compararan posar una vacuna amb no posar-la.

1. Quina és la pregunta d'investigació dels professors?

Posar la vacuna contra el xarampió prevé el xarampió en les persones en comparació amb no posar-la?

2. Els professors haurien de triar qui rep la vacuna? Per què?

No. Podria fer que la comparació fos injusta.

EXERCICI 2

3. Les persones de la comparació haurien de triar qui rep la vacuna?
Per què?

No. Podria fer que la comparació fos injusta.

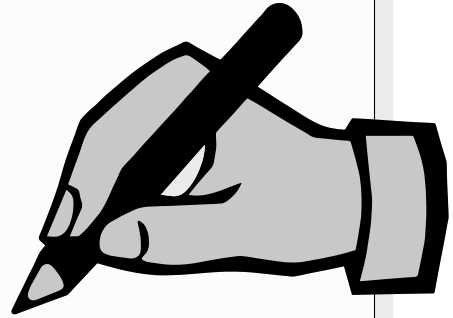
4. Les persones de la comparació haurien de saber si van rebre la
vacuna? Per què?

No. Podria fer que la comparació fos injusta.

 Instruccions i notes per als mestres

1. Instruccions: Recordi als nens que apuntin les afirmacions al final del llibre d'exercicis.
2. Informació: Els investigadors en salut han estudiat la vacuna contra el xarampió i han observat que prevé el xarampió en les persones sense provocar efectes negatius greus.

Empleneu el full d'avaluació de la lliçó per separat.

FULL D'AVALUACIÓ DE LA LLIÇÓ

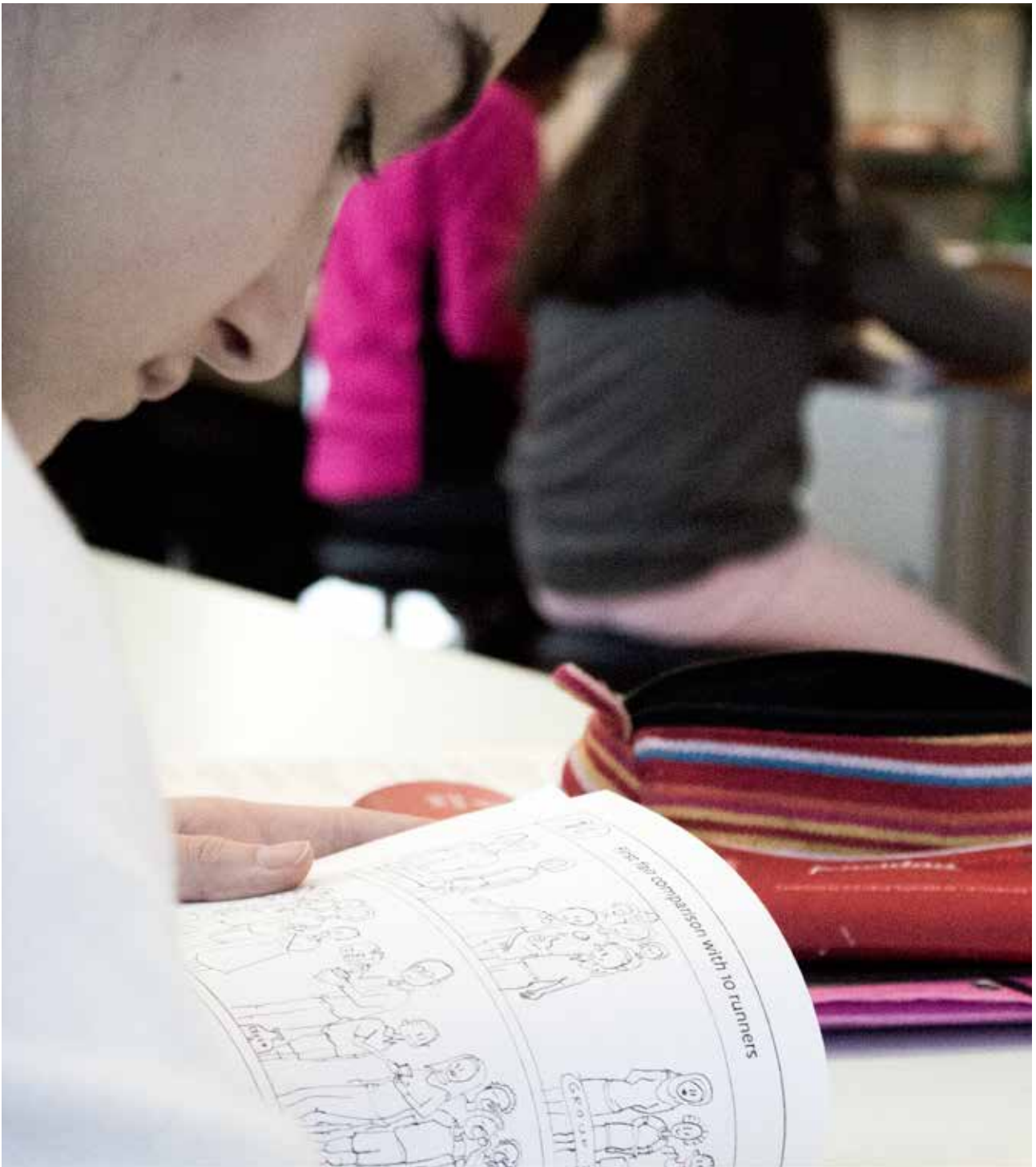
Projecte Decisions informades en salut

Informació de la lliçó per als mestres

Quan existeixen diferències importants entre els grups d'una comparació, a part dels tractaments, la comparació és injusta. Quan les comparacions són injustes, el que observen els investigadors en salut pot ser causat per aquestes diferències importants, i no pels tractaments que es comparen. És a dir, no podem estar segurs que el que va passar fossin els efectes dels tractaments. Els resultats de comparacions injustes ens poden confondre si no identifiquem que les comparacions van ser injustes. En la investigació en salut, els errors que fan que les comparacions siguin injustes s'anomenen “errors sistemàtics” o “biaixos”. En aquesta lliçó, els nens aprenen dos tipus d'errors sistemàtics.

El primer tipus és quan les persones poden triar qui rep cada tractament. Per exemple, els metges afirmaven que les dones que rebien un tipus de medicament, anomenat hormones, patien menys infarts. El raonament d'aquesta afirmació eren les comparacions injustes. Les comparacions es van realitzar entre grups de dones que rebien hormones i grups de dones que no les rebien. A les dones se'ls va permetre triar si rebien les hormones. Algunes dones havien cuidat la seva salut abans de les comparacions. Moltes d'aquelles dones van triar rebre les hormones. Això significa que les dones que van triar rebre les hormones ja presentaven un menor risc de patir un infart. Aquesta va ser una diferència important entre els grups. Passat un temps, els investigadors en salut van fer noves comparacions en les quals van triar a l'atzar quines dones rebien les hormones. En aquestes comparacions justes, els investigadors en salut van observar que, de les dones que van rebre les hormones, un major nombre va patir infarts en comparació amb les dones que no les van rebre! En investigació en salut, triar a l'atzar qui rep cada tractament es diu “assignació aleatòria”. La majoria de les vegades, els investigadors en salut utilitzen un programa informàtic per “assignar aleatòriament” a cada persona un tractament. L'assignació aleatòria no sempre és possible o ètica. Quan l'assignació aleatòria no és possible, els investigadors en salut han de considerar altres diferències importants entre els grups.

El segon tipus d'error sistemàtic sobre el qual els nens aprendran és quan les persones poden saber qui rep cada tractament. Per exemple, hi ha una part del genoll que es diu menisc. L'esquinç del menisc és una lesió freqüent. Els cirurgians afirmaven que hi ha una intervenció quirúrgica que cura la lesió i disminueix el dolor. El raonament de l'afirmació eren comparacions en les quals les persones sabien si se'ls havia realitzat la intervenció. Passat un temps, els investigadors en salut van comparar realitzar la intervenció amb una intervenció falsa. A un tractament fals se li diu “placebo”. De vegades, els investigadors en salut utilitzen placebos perquè ningú sàpiga qui va rebre cada tractament. Això és diu “emascarar”. En el cas de la intervenció falsa, els metges van realitzar una petita incisió (tall) al genoll del pacient i van actuar com si estiguessin operant. Els investigadors van observar que al grup que va rebre la intervenció falsa, hi havia el mateix nombre de persones que sentien menys dolor que al grup que va rebre la intervenció real! L'emascarament no sempre és possible.

Un nen llegeix la darrera versió del còmic, Noruega, febrer de 2016.

LLIÇÓ 7

**Comparacions justes
amb moltes persones**

LLIÇÓ 7

Comparacions justes amb moltes persones

Tot el que necessita per a preparar i impartir aquesta lliçó:

Objectius	pàg. 209
Preparació	pàg. 209
Lliçó	pàg. 210
Pas 1: Repassar la lliçó anterior	pàg. 211
Pas 2: Llegir en veu alta	pàg. 212
Pas 3: Debate	pàg. 234
Pas 4: Dirigir l'activitat	pàg. 236
Pas 5: Dirigir els exercicis	pàg. 240
Pas 6: Emplenar el full d'avaluació de la lliçó	pàg. 242
Informació de la lliçó per als mestres	pàg. 243

Objectius

Què és el que els nens han d'aprendre en aquesta lliçó:

- Per què els investigadors en salut han de donar els tractaments a moltes persones en les comparacions justes.

Preparació (20 minuts)

Això és el que ha de fer abans de la classe.

Llegir amb antelació

- Llegeixi les pàgines d'aquesta lliçó al llibre de text
- Llegeixi les pàgines d'aquesta lliçó a la guia

Reuneixi els materials

Asseguri's que té:

- Aquesta guia
- El full d'avaluació de la lliçó
- Algunes gomes

Asseguri's que tots els nens tenen:

- Una còpia del llibre de text
- Un llibre d'exercicis
- Un llapis o un bolígraf

Resum de la història: En John i la Julie queden amb els professors al centre d'esports de la universitat. Els professors han reunit 100 corredors per a ensenyar a en John i a la Julie per què les comparacions que realitzen els investigadors en salut han de ser suficientment grans. Junts fan noves comparacions utilitzant la mateixa pregunta d'investigació: beure suc abans de córrer produeix mal de panxa a més persones en comparació amb beure aigua?

Lliçó (80 minuts)

A continuació, es proposa un pla per a impartir la classe.

MESTRE	NENS	DURADA
PAS 1 Repassar la lliçó anterior		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Repassi la lliçó anterior utilitzant les preguntes que hi ha a la pàgina 211 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Responen les preguntes tal com se'ls ha indicat.	
PAS 2 Llegir en veu alta		<i>25 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi la lectura en veu alta a partir de la pàgina 212 d'aquesta guia. <i>Per veure les diferents formes de llegir en veu alta, consulti la pàgina 19 d'aquesta guia.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre de text a la pàgina 124 i llegeixen en veu alta tal com se'ls ha indicat.	
DESCANS		<i>5 min</i>
PAS 3 Debatre		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Iniciï un debat sobre la història utilitzant les preguntes que hi ha a la pàgina 234 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Responen les preguntes tal com se'ls ha indicat.	
PAS 4 Dirigir l'activitat		<i>15 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi l'activitat a partir de la pàgina 236 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre de text a la pàgina 146 i realitzen l'activitat tal com se'ls ha indicat.	
PAS 5 Dirigir els exercicis		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi els exercicis a partir de la pàgina 204 d'aquesta guia. Ajudi els nens a completar els exercicis i dirigeixi'n la correcció. <i>Per veure les diferents formes de corregir, consulti la pàgina 20 d'aquesta guia.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre d'exercicis a la pàgina 38 i completen els exercicis.• Obren el seu llibre de text a la pàgina 148, copien i completen els exercicis.	
PAS 6 Emplenar el full d'avaluació		<i>5 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Empleni el full d'avaluació de la lliçó.		

A continuació, trobarà unes preguntes i les seves respostes per a repasar la lliçó anterior amb els nens.

1. Què és una comparació justa entre tractaments?

Una comparació justa entre tractaments és una comparació on l'única diferència important són els tractaments.

2. Quin és el primer problema que pot fer que una comparació sigui injusta?

Que les persones triïn qui rep cada tractament.

3. Com van solucionar en John, la Julie i els professors aquest primer problema?

Van llançar una moneda a l'aire per triar a qui li tocava el suc i a qui l'aigua. D'aquesta manera, els grups eren més semblants perquè tots tenien la mateixa probabilitat que els toqués el suc.

4. Quin és el segon problema que pot fer que una comparació sigui injusta?

Que les persones sàpiguen quin tractament els ha tocat.

5. Com van solucionar en John, la Julie i els professors aquest segon problema?

La professora Comparació va barrejar una pols amb l'aigua perquè tingués el mateix gust i aspecte que el suc de veritat. D'aquesta manera, els amics que van beure el suc no sabien si estaven bevent el suc de veritat. Recordi, tots els nens pensaven que beure suc abans de córrer produeix mal de panxa a més persones en comparació amb beure aigua. Aleshores, si sabien qui va rebre cada tractament, aquells que van beure el suc pensarien que haurien de tenir més mal de panxa. És possible que alguns d'ells diguessin que tenien mal de panxa perquè ja creien que el tindrien.

En John i la Julie aprenen sobre
COMPARACIONS entre els tractaments

7

Comparacions justes amb moltes persones

En aquesta lliçó aprendràs:

1. Per què els investigadors en salut han de donar els tractaments a moltes persones en les comparacions justes

Paraula clau per a aquesta lliçó:

- *Observar alguna cosa **PER CASUALITAT** en comparacions que eren massa petites és observar alguna cosa sense saber per què ha succeït, ja que les comparacions eren massa petites.*

Els personatges d'aquesta lliçó

**PROFESSORA
COMPARACIÓ**

**PROFESSOR
JUST**

JOHN

JULIE

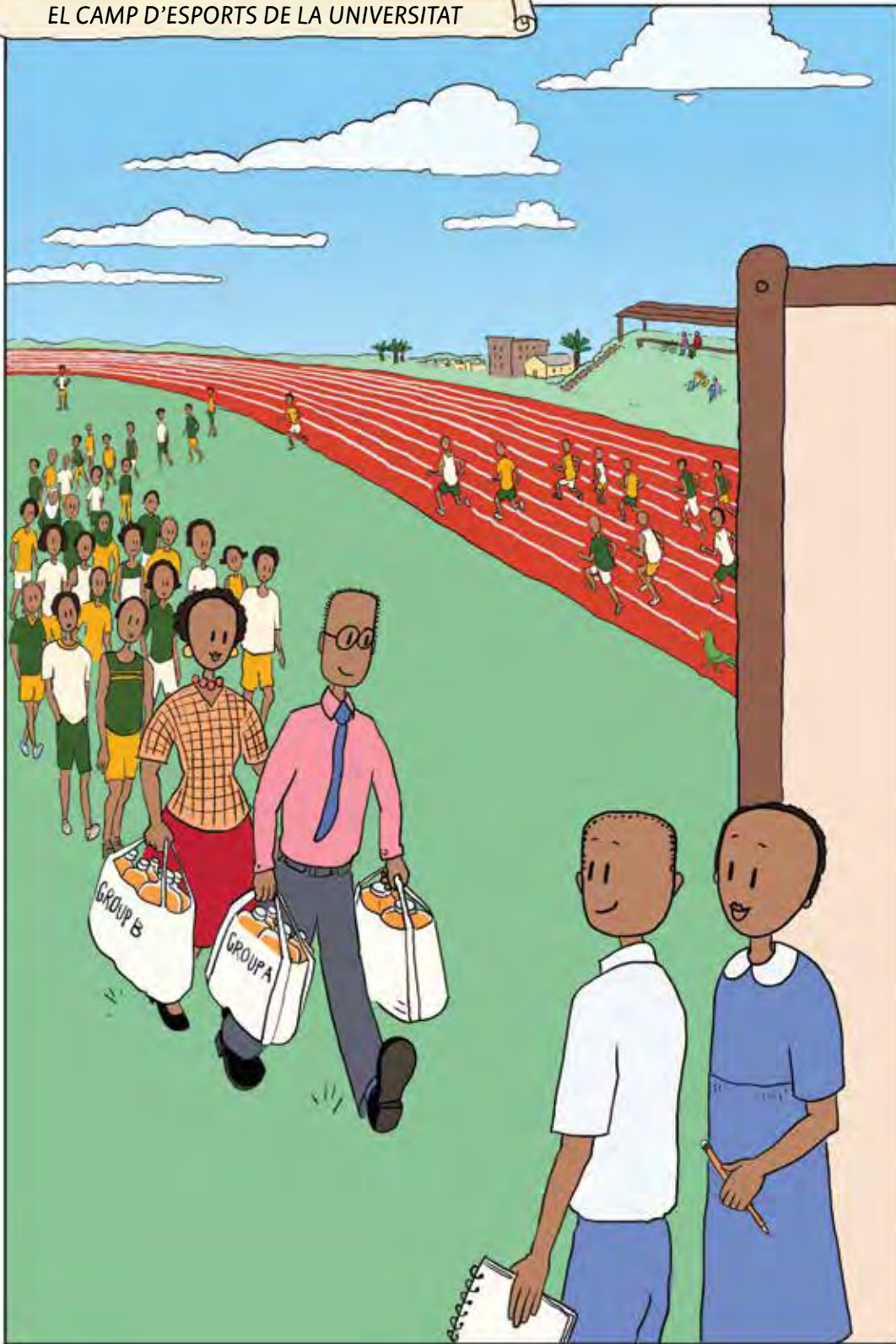
KASUKU

CORREDORS DE LA UNIVERSITAT

Aquests són 100 corredors de la universitat. Han vingut al camp d'esports per a ajudar en John, la Julie i els professors a fer comparacions.

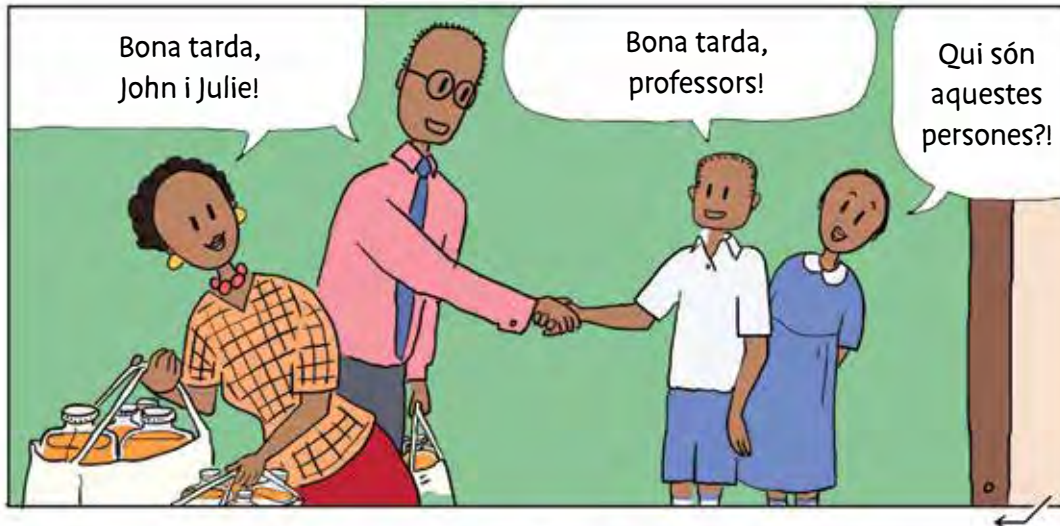
EL CAMP D'ESPORTS DE LA UNIVERSITAT

126 Lliçó 7: Comparacions justes amb moltes persones

Instruccions i notes per als mestres

Instruccions: Recordi debatre el que passa a les vinyetes que tenen poc text o sense text.

L·LIÇÓ 7: Comparacions justes amb moltes persones 127

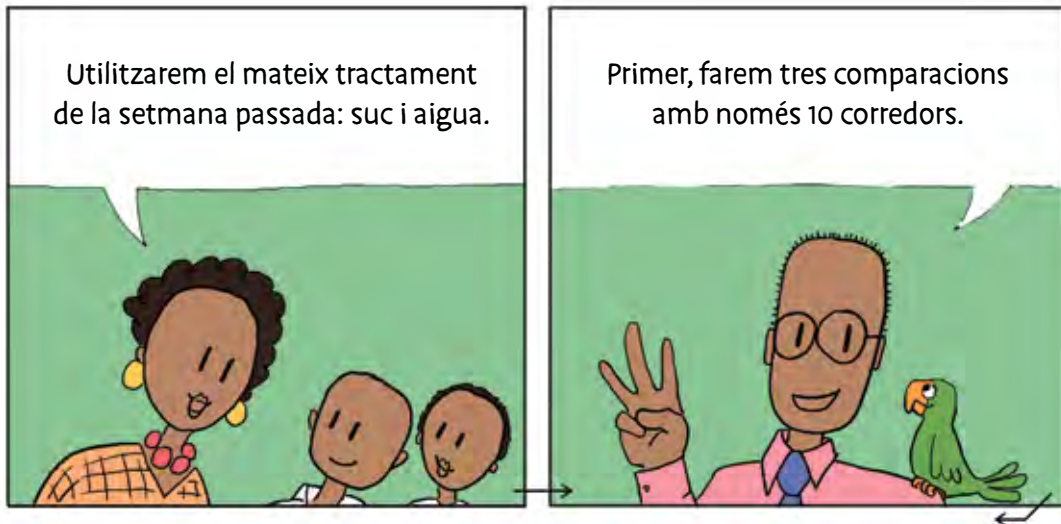
⏴ Instruccions i notes per als mestres

*Observar alguna cosa **PER CASUALITAT** en comparacions que eren massa petites és observar alguna cosa sense saber per què ha succeït, ja que les comparacions eren massa petites.*

128 Lliçó 7: Comparacions justes amb moltes persones

↓ Instruccions i notes per als mestres

L·liçó 7: Comparacions justes amb moltes persones 129

⬇ Instruccions i notes per als mestres

130 Lliçó 7: Comparacions justes amb moltes persones

↓ Instruccions i notes per als mestres

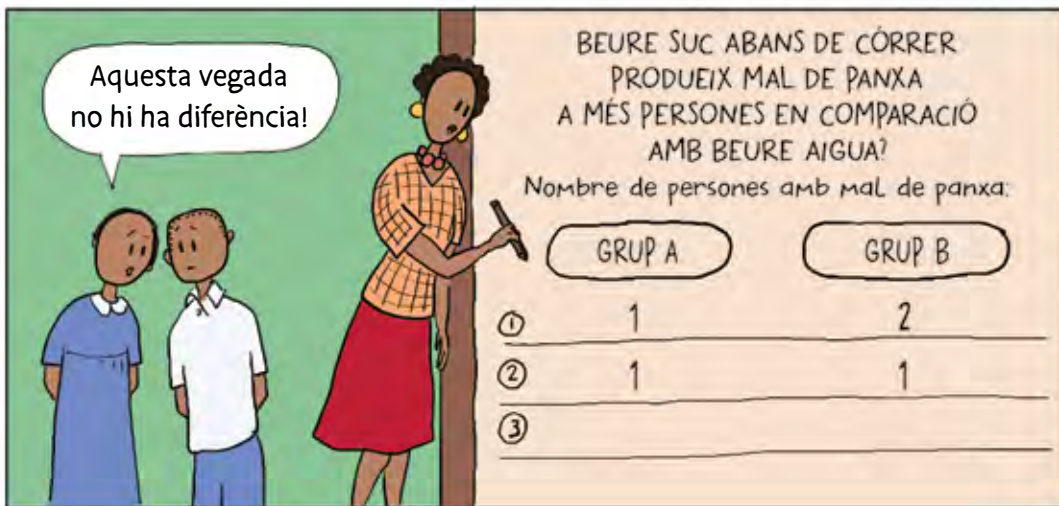
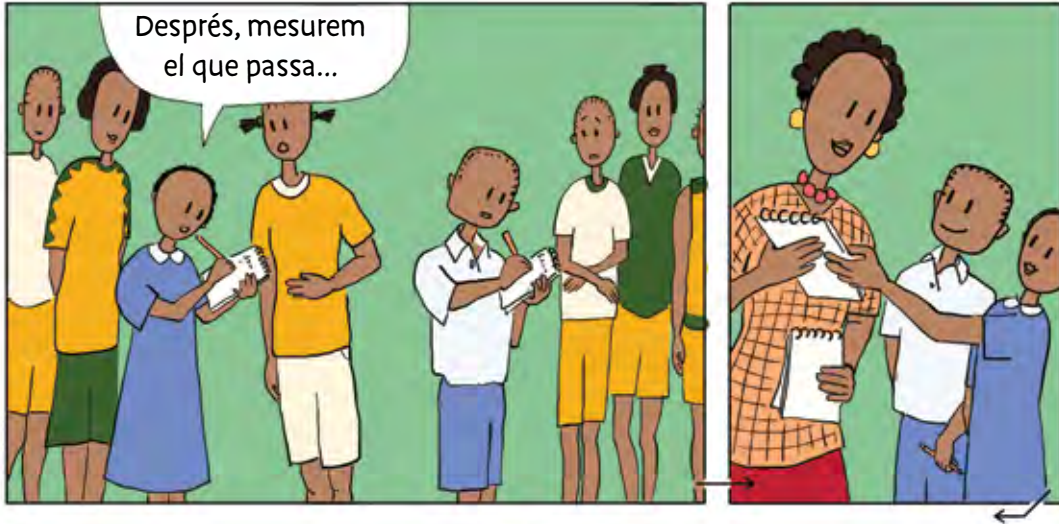
Lliçó 7: Comparacions justes amb moltes persones 131

Instruccions i notes per als mestres

132 Lliçó 7: Comparacions justes amb moltes persones

↓ Instruccions i notes per als mestres

134 Lliçó 7: Comparacions justes amb moltes persones

Instruccions i notes per als mestres

Aleshores, què en penseu d'aquests resultats, John i Julie?

BEURE SUC ABANS DE CÒRRER PRODUËIX MAL DE PANXA A MÉS PERSONES EN COMPARACIÓ AMB BEURE AIGUA!

Nombre de persones amb mal de panxa:

	GRUP A	GRUP B
①	1	2
②	1	1
③	3	1

136 Lliçó 7: Comparacions justes amb moltes persones

↓ Instruccions i notes per als mestres

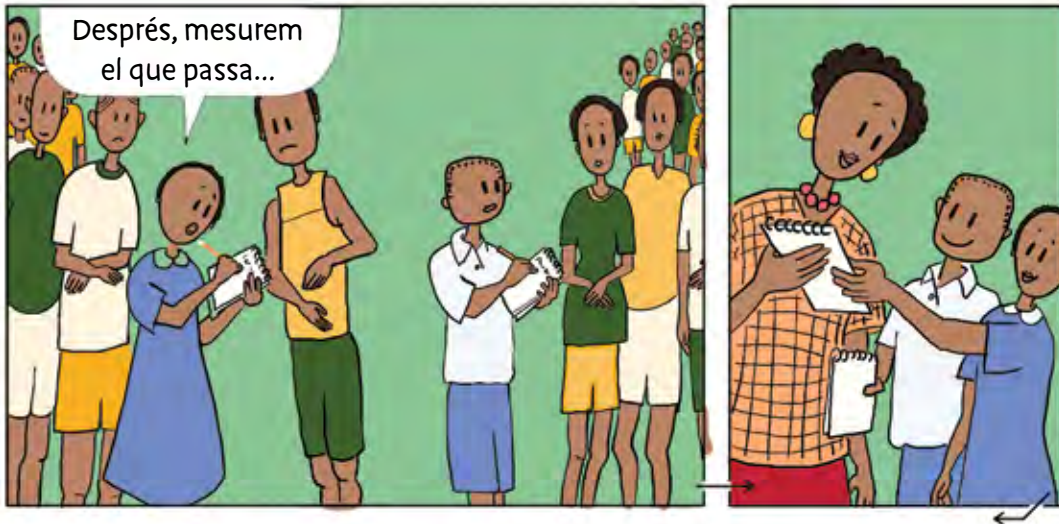
Lliçó 7: Comparacions justes amb moltes persones **137**

⬇ Instruccions i notes per als mestres

138 Lliçó 7: Comparacions justes amb moltes persones

⏴ Instruccions i notes per als mestres

A MÉS PERSONES EN COMPARACIÓ
AMB BEURE AIGUA?
Nombre de persones amb mal de panxa:

	GRUP A	GRUP B
①	1	2
②	1	1
③	3	1
1	18	11
2		
3		

140 Lliçó 7: Comparacions justes amb moltes persones

⏴ Instruccions i notes per als mestres

Això és gairebé el mateix que hem observat a la primera comparació amb 100 estudiants!

A MÉS PERSONES EN COMPARACIÓ AMB BEURE AIGUA?

Nombre de persones amb mal de panxa:

	GRUP A	GRUP B
	1	2
	1	1
③	3	1
1	18	11
2	20	10
3		

Lliçó 7: Comparacions justes amb moltes persones 141

142 Lliçó 7: Comparacions justes amb moltes persones

↓ Instruccions i notes per als mestres

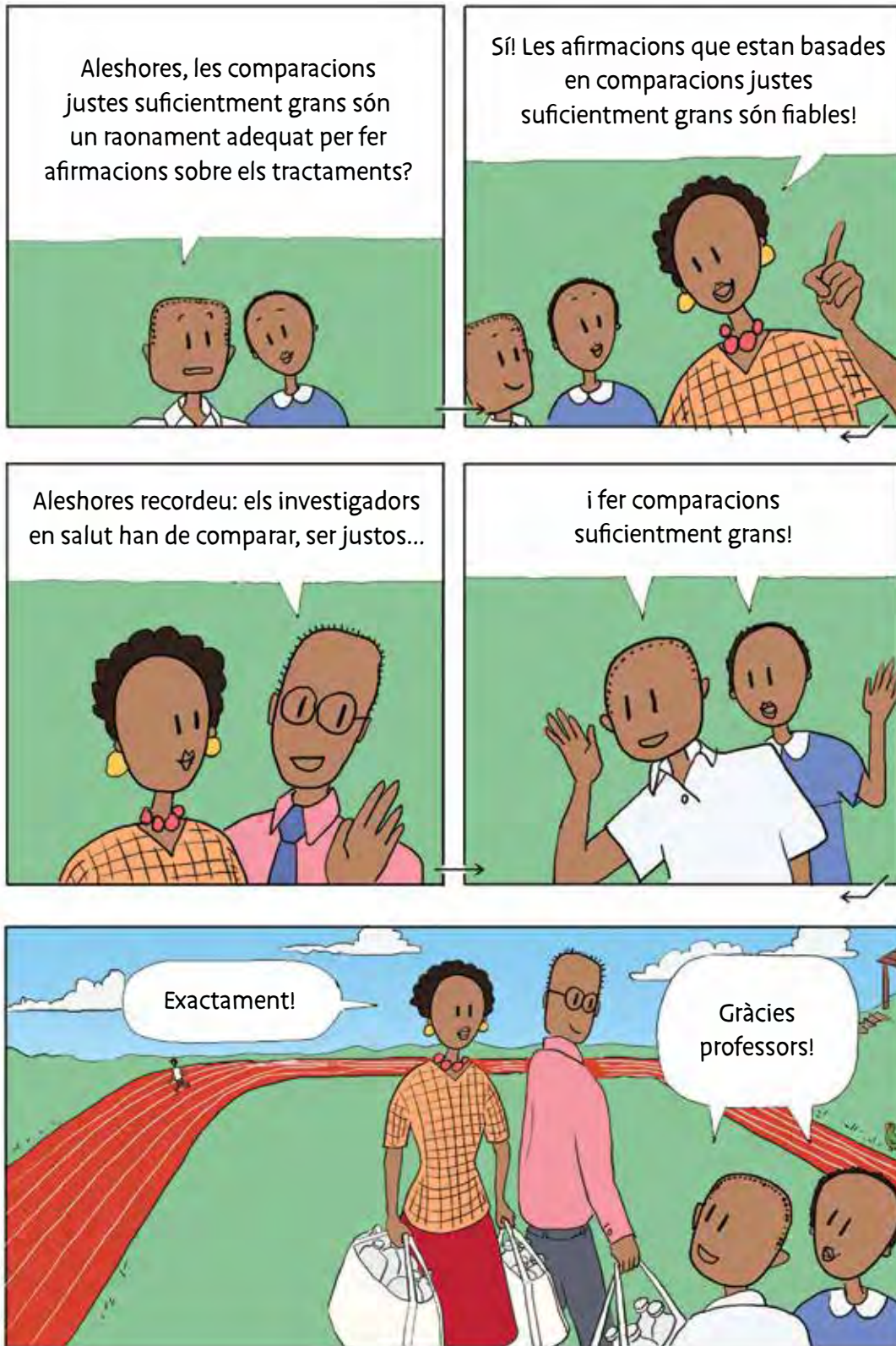
A MÉS PERSONES EN COMPARACIÓ AMB BEURE AIGUA?		
Nombre de persones amb mal de panxa:		
	GRUP A	GRUP B
①	1	2
②	1	1
③	3	1
1	18	11
2	20	10
3	22	9

144 Lliçó 7: Comparacions justes amb moltes persones

⬇️ Instruccions i notes per als mestres

Explicació: Si en John, la Julie i els professors haguessin afegit 90 corredors a cadascuna de les tres primeres comparacions, haurien observat alguna cosa semblant al que van observar a les tres darreres comparacions.

Aquestes són les preguntes i les respostes per a repassar el que heu llegit en veu alta amb els nens:

1. Què van observar en John, la Julie i els professors quan van realitzar les comparacions amb 10 corredors?

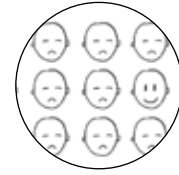
Van observar una cosa diferent cada vegada. Primer, hi va haver més corredors que van beure aigua que tenien mal de panxa. Després, als dos grups hi havia el mateix nombre de persones que tenien mal de panxa. Finalment, hi va haver més corredors que van beure el suc que tenien mal de panxa.

2. Què van observar en John, la Julie i els professors quan van realitzar les comparacions amb 100 corredors?

Van observar gairebé el mateix cada vegada: aproximadament el doble de corredors que van beure el suc tenia mal panxa.

No hi ha exemples addicionals per a explicar als nens en aquesta lliçó.

ACTIVITAT

Instruccions

Objectiu: Explicar com les comparacions amb poques persones poden ser dubtoses.

Dibuixi a la pissarra la taula de la part superior de la pàgina 238 d'aquesta guia.

Pas 1: Els nens s'imaginin que són investigadors en salut. El mestre té dues sèries de 10 làmines. Una sèrie és vermella i l'altra és blava. Els nens s'imaginin que cada sèrie és un grup de persones per fer la comparació.

A un costat de la làmina hi ha 10 cares tristes que representen persones que tenen mal de panxa. Això significa que hi ha 100 persones amb mal de panxa a cada grup.

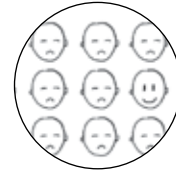

Pas 2: Els nens s'imaginin que han donat una pastilla vermella pel mal de panxa a les persones de la sèrie de làmines vermelles (Grup Vermell). També s'imaginin que han donat una pastilla blava pel mal de panxa a les persones de la sèrie de làmines blaves (Grup Blau).

Les persones han rebut els seus tractaments i ara el nens poden mesurar el que passa.

Més instruccions →

ACTIVITAT

Pas 3: Dirigits pel mestre, els nens mesuren el que els ha passat a 10 persones de cada grup.

El mestre escull dos nens. Un d'ells ha de girar la primera làmina vermella i mostrar el revers. L'altre fa el mateix amb la blava. A cadascuna de les làmines, algunes de les cares estan somrients. Cada cara somrient és una persona que ja no té mal de panxa.

Pas 4: El mestre i els nens compten quantes persones de cada grup ja no tenen mal de panxa. Cada nen ho apunta a la taula del llibre d'exercicis. El mestre ho escriu en una taula a la pissarra.

Pas 5: Dirigits pel mestre, els nens debaten quina pastilla sembla millor pel mal de panxa.

Pas 6: El mestre i els nens repeteixen del pas 2 al pas 4 fins que hagin girat totes les làmines.

Pas 7: Quan s'hagin girat totes les làmines, els nens, dirigits pel mestre, debaten si la mateixa pastilla semblava la millor al principi de l'activitat i al final.

Els nens tenen una taula semblant a la pàgina 37 del llibre d'exercicis. Abans de començar l'activitat, ha de dibuixar aquesta taula simplificada a la pissarra:

LÀMINA	SENSE DOLOR, GRUP VERMELL	SENSE DOLOR, GRUP BLAU
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
TOTAL		

A continuació, trobarà un exemple de com hauria de ser la taula després de mesurar el que els ha passat a 20 persones de cada grup (girant dues làmines vermelles i dues làmines blaves):

LÀMINA	SENSE DOLOR, GRUP VERMELL	SENSE DOLOR, GRUP BLAU
1	8 DE 10	5 DE 10
2	15 DE 20	10 DE 20

En aquest exemple, les 8 cares a la part posterior de la primera làmina vermella estan somrient i 7 cares de la segona làmina vermella estan somrient. És a dir, de les primeres 20 persones del Grup Vermell, 15 ja no tenen mal de panxa (8 de 10 + 7 de 10 = 15 de 20).

Explicació per al debat: Després de mesurar el que els ha passat a les 20 primeres persones de cada grup (girant les dues primeres làmines), hi havia una diferència entre el nombre de persones que ja no tenien mal de panxa a cada grup. Després de mesurar el que els ha passat a les 100 persones de cada grup, no hi havia diferències. Hi havia el mateix nombre de persones que no tenien mal de panxa als dos grups. És a dir, si s'hagués aturat després de mesurar el que els va passar a les 20 primeres persones, hauria semblat que la pastilla vermella era millor que la blava. Això hauria passat independentment que hagués girat primer la làmina vermella o la blava. Mesurant el que els va passar a les 200 persones de la comparació, va observar que no hi havia diferències. La comparació amb només 20 persones era massa petita per a saber que no hi havia diferències.

TAULA D'ACTIVITAT

El mestre dirigirà l'activitat utilitzant 10 làmines vermelles i 10 de blaves. A cada làmina apareixen 10 persones que tenen mal de panxa. Cada vegada que es giri una làmina, escriu quantes persones d'aquesta làmina ja no tenen mal de panxa.

Grup Vermell	Grup Blau
Escriu en els espais següents el nombre de persones que ja no tenen mal de panxa després d'haver-se pres una pastilla vermella .	Escriu en els espais següents el nombre de persones que ja no tenen mal de panxa després d'haver-se pres una pastilla blava .
Làmina vermella 1:	Làmina blava 1:
Làmina vermella 2:	Làmina blava 2:
Làmina vermella 3:	Làmina blava 3:
Làmina vermella 4:	Làmina blava 4:
Làmina vermella 5:	Làmina blava 5:
Làmina vermella 6:	Làmina blava 6:
Làmina vermella 7:	Làmina blava 7:
Làmina vermella 8:	Làmina blava 8:
Làmina vermella 9:	Làmina blava 9:
Làmina vermella 10:	Làmina blava 10:
Total:	Total:

 Instruccions i notes per als mestres

EXERCICI 1

Marca vertader o fals a cada enunciat.

Exemple:

En una comparació justa, els grups són semblants.

Vertader Fals

1. En una comparació justa, els investigadors en salut poden estar més segurs de per què succeeix alguna cosa quan aquesta passa moltes vegades.

Vertader Fals

2. Si una comparació és suficientment gran, no és important que sigui justa.

Vertader Fals

3. La majoria de vegades, els investigadors en salut han de fer més d'una comparació justa entre els mateixos tractaments.

Vertader Fals

EXERCICI 2

Escriu el significat d'aquestes paraules. Recorda que el trobaràs al final del llibre.

1. Què significa escollir “a l'atzar” qui rep cada tractament?

Triar a l'atzar qui rep cada tractament significa escollir sense saber qui rep

cada tractament.

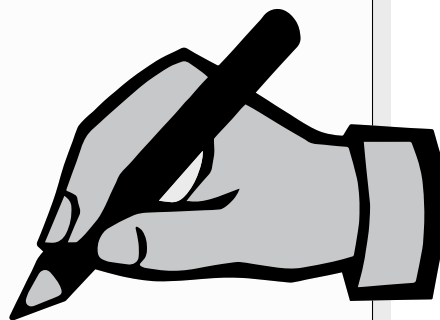
2. Què significa observar alguna cosa “per casualitat” en una comparació molt petita?

Observar alguna cosa per casualitat en comparacions que eren massa

petites és observar alguna cosa sense saber per què ha succeït, ja que les

comparacions eren massa petites.

Empleneu el full d'avaluació de la lliçó per separat.

FULL D'AVALUACIÓ DE LA LLIÇÓ

Projecte Decisions informades en salut

Informació de la lliçó per als mestres

De vegades, els investigadors en salut realitzen una comparació que és justa, però massa petita per estar segurs de per què han observat el que han observat. La majoria dels tractaments no tenen grans efectes. Els investigadors en salut han de realitzar comparacions justes amb moltes persones per a descobrir més coses sobre els efectes d'aquells tractaments. Si no, és possible que el que observin sigui per casualitat.

Quan els investigadors en salut fan comparacions massa petites pot ser que el que hagin observat ho hagin observat per casualitat (error aleatori). La majoria de vegades, els investigadors en salut han de realitzar moltes comparacions justes entre els mateixos tractaments per a poder estar segurs dels efectes.

Per exemple, els nens que tenen diarrea poden patir deshidratació. Això significa que perden molta aigua de l'organisme. Durant més de 20 anys, l'Organització Mundial de la Salut (OMS) i el Fons de les Nacions Unides per a la Infància (UNICEF) van recomanar donar als nens amb deshidratació una gran quantitat de sucre i sal diluïts en aigua. Tot i això, alguns investigadors en salut van pensar que podria ser millor una petita quantitat de sucre i sal.

Quan els investigadors en salut van investigar per primer cop utilitzar una gran quantitat de sucre i sal en comparació amb una petita quantitat, només hi havia 38 nens a la comparació. Nou dels nens van patir deshidratació greu. Quatre dels nens que van patir deshidratació greu, estaven al grup que va prendre la barreja amb una petita quantitat de sucre i sal. Els altres cinc estaven al grup que va prendre la barreja amb una quantitat major.

Durant els següents 10 anys, els investigadors en salut van realitzar 10 comparacions més entre els mateixos tractaments. De vegades, en un grup hi havia més nens amb deshidratació greu. D'altres vegades, hi havia el mateix nombre a tots dos grups. Passat un temps, els investigadors van sumar els resultats de totes les comparacions. Era com si estiguessin realitzant una comparació justa més gran. Aquesta comparació justa més gran era suficientment gran com per poder estar segurs que el que van observar eren els efectes dels tractaments. Van observar que un menor nombre de nens que van beure la barreja amb una quantitat petita de sucre i sal van patir deshidratació greu. És a dir, la barreja amb una petita quantitat de sucre i sal era el millor tractament! Això és el que ara recomanen l'OMS i UNICEF.

Els nens debaten sobre el que han llegit, Uganda, gener de 2016.

LLIÇÓ 8

Avantatges i desavantatges d'un tractament

LLIÇÓ 8

Avantatges i desavantatges d'un tractament

Tot el que necessita per a preparar i impartir aquesta lliçó:

Objectius	pàg. 247
Preparació	pàg. 247
Lliçó	pàg. 248
Pas 1: Repassar la lliçó anterior	pàg. 249
Pas 2: Llegir en veu alta	pàg. 250
Pas 3: Debate	pàg. 264
Pas 4: Dirigir l'activitat	pàg. 266
Pas 5: Dirigir els exercicis	pàg. 269
Pas 6: Emplenar el full d'avaluació de la lliçó	pàg. 271
Informació de la lliçó per als mestres	pàg. 272

Objectius

Què és el que els nens han d'aprendre en aquesta lliçó:

- Què és un “avantatge” d'un tractament
- Què és un “desavantatge” d'un tractament
- Què és una “decisió informada”
- Per què és important prendre decisions informades sobre els tractaments
- Com prendre decisions informades sobre els tractaments

Preparació (20 minuts)

Això és el que ha de fer abans de la classe.

Llegir amb antelació

- Llegeixi les pàgines d'aquesta lliçó al llibre de text
- Llegeixi les pàgines d'aquesta lliçó a la guia

Reuneixi els materials

Asseguri's que té:

- Aquesta guia
- El full d'avaluació de la lliçó
- Algunes gomes

Asseguri's que tots els nens tenen:

- Una còpia del llibre de text
- Un llibre d'exercicis
- Un llapis o un bolígraf

Resum de la història: En John i la Julie són a la clínica perquè tots dos tenen una infecció d'oïda. Els professors ajuden a cadascun a prendre una decisió informada sobre si utilitzar un antibiòtic o no utilitzar-lo. Fan servir les decisions d'en John i la Julie com exemples per a explicar dues preguntes importants que sempre s'han de fer abans de decidir si utilitzar o no un tractament.

Lliçó (80 minuts)

A continuació, es proposa un pla per a impartir la classe.

MESTRE	NENS	DURADA
PAS 1 Repassar la lliçó anterior		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Repassi la lliçó anterior utilitzant les preguntes que hi ha a la pàgina 249 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Responen les preguntes tal com se'ls ha indicat.	
PAS 2 Llegir en veu alta		<i>25 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi la lectura en veu alta a partir de la pàgina 250 d'aquesta guia. <i>Per veure les diferents formes de llegir en veu alta, consulti la pàgina 19 d'aquesta guia.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre de text a la pàgina 152 i llegeixen en veu alta tal com se'ls ha indicat.	
DESCANS		<i>5 min</i>
PAS 3 Debatre		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Iniciï un debat sobre la història utilitzant les preguntes que hi ha a la pàgina 264 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Responen les preguntes tal com se'ls ha indicat.	
PAS 4 Dirigir l'activitat		<i>15 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi l'activitat a partir de la pàgina 266 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre de text a la pàgina 166 i realitzen l'activitat tal com se'ls ha indicat.	
PAS 5 Dirigir els exercicis		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi els exercicis a partir de la pàgina 269 d'aquesta guia. Ajudi els nens a completar els exercicis i dirigeixi'n la correcció. <i>Per veure les diferents formes de corregir, consulti la pàgina 20 d'aquesta guia.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre d'exercicis a la pàgina 42 i completen els exercicis.• Obren el seu llibre de text a la pàgina 169, copien i completen els exercicis.	
PAS 6 Emplenar el full d'avaluació		<i>5 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Empleni el full d'avaluació de la lliçó.		

A continuació, trobarà unes preguntes i les seves respostes per a repassar la lliçó anterior amb els nens.

1. Què van observar en John, la Julie i els professors quan van realitzar les comparacions amb 10 corredors?

Van observar una cosa diferent cada vegada. Primer, hi va haver més corredors que van beure aigua que tenien mal de panxa. Després, als dos grups hi havia el mateix nombre de persones que tenien mal de panxa. Finalment, hi va haver més corredors que van beure el suc que tenien mal de panxa.

2. Què van observar en John, la Julie i els professors quan van realitzar les comparacions amb 100 corredors?

Van observar gairebé el mateix cada vegada: aproximadament el doble de corredors que van beure el suc tenia mal panxa.

En John i la Julie aprenen a prendre
DECISIONS sobre els tractaments

8

Avantatges i desavantatges d'un tractament

En aquesta lliçó aprendràs:

1. Què és un “avantatge” quan parlem dels tractaments
2. Què és un “desavantatge” quan parlem dels tractaments
3. Què és una “decisió informada”
4. Per què és important prendre decisions informades sobre els tractaments
5. Com prendre decisions informades sobre els tractaments

Paraules clau per a aquesta lliçó:

- Una **decisió INFORMADA** és una decisió que prens quan entens la informació que tens.
- Un **AVANTATGE** d'un tractament és el que consideres bo d'un tractament.
- Un **DESAVANTATGE** d'un tractament és el que consideres dolent d'un tractament.

Els personatges d'aquesta lliçó

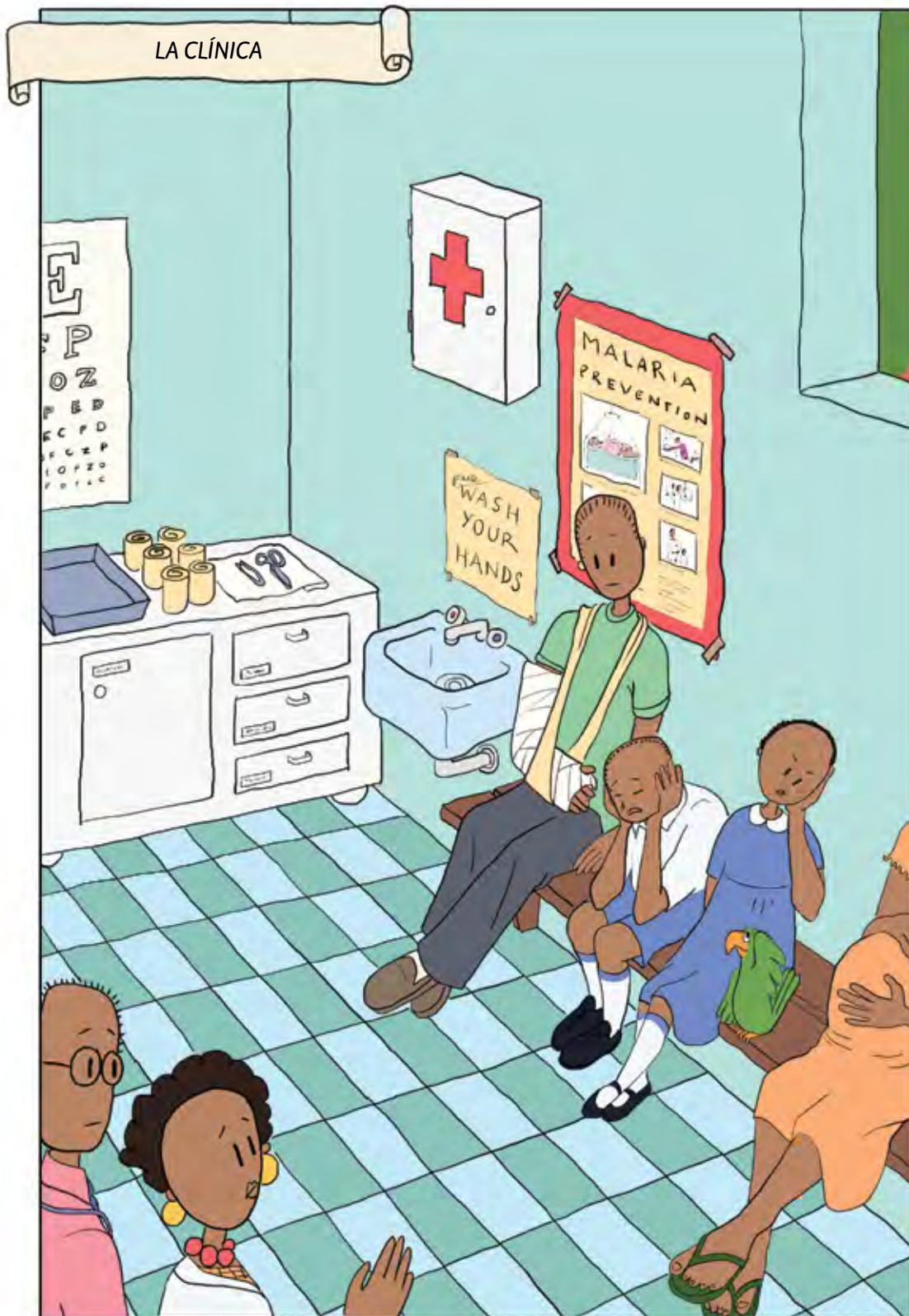
JOHN

JULIE

PROFESSORA
COMPARACIÓPROFESSOR
JUST

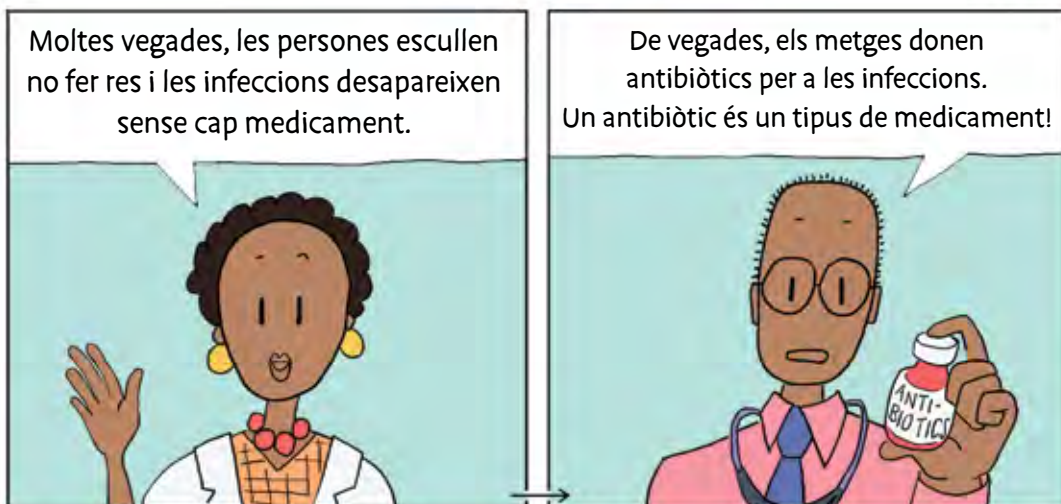
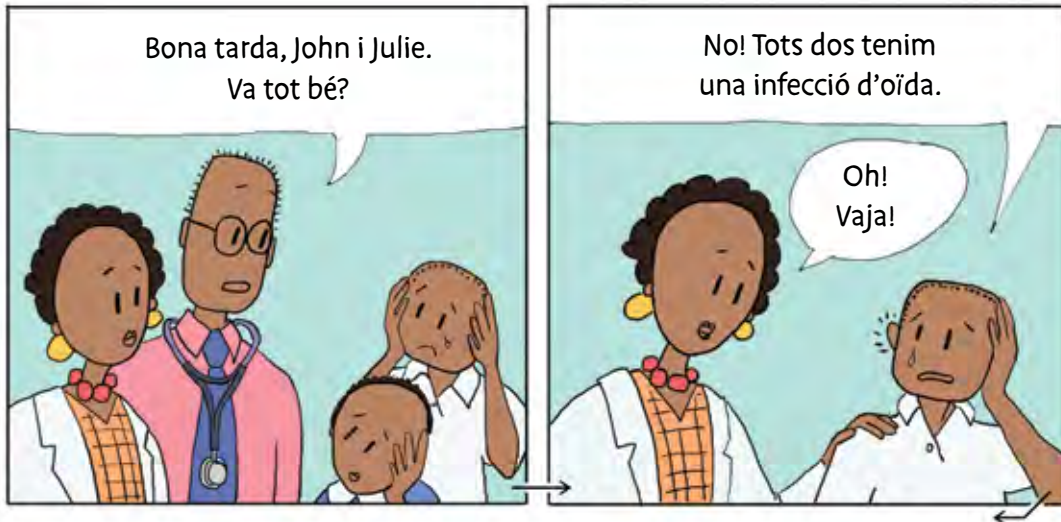
KASUKU

Lliçó 8: Avantatges i desavantatges d'un tractament **153** Instruccions i notes per als mestres

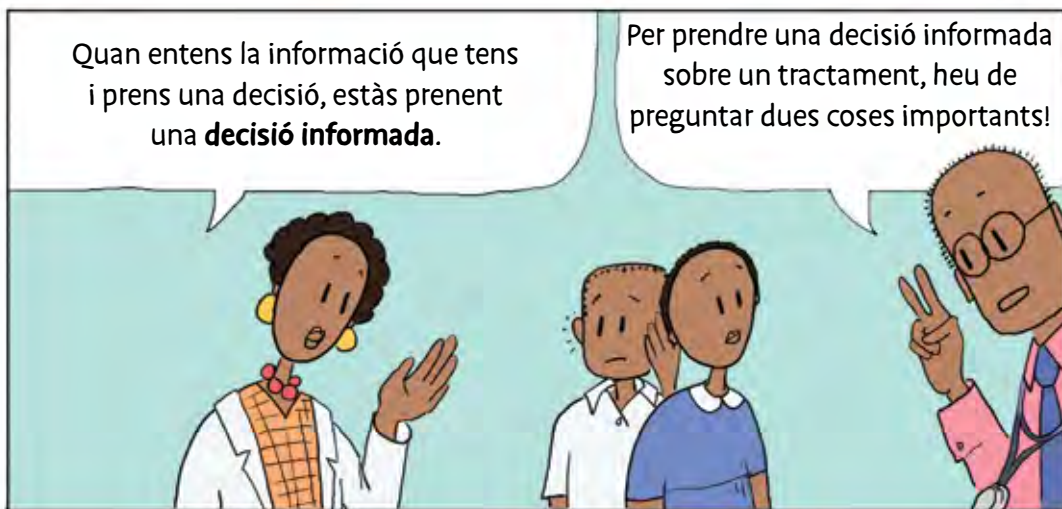

154 Lliçó 8: Avantatges i desavantatges d'un tractament

↓ Instruccions i notes per als mestres

Lliçó 8: Avantatges i desavantatges d'un tractament 155

La **INFORMACIÓ** sobre els tractaments és el que se'ns diu o el que aprenem sobre els tractaments.

Una **DECISIÓ INFORMADA** és una decisió que prens quan entens la informació que tens.

Primer heu de preguntar:
Quins són els **avantatges** i **desavantatges** del tractament?

Els avantatges d'un tractament són el que consideres bo del tractament.

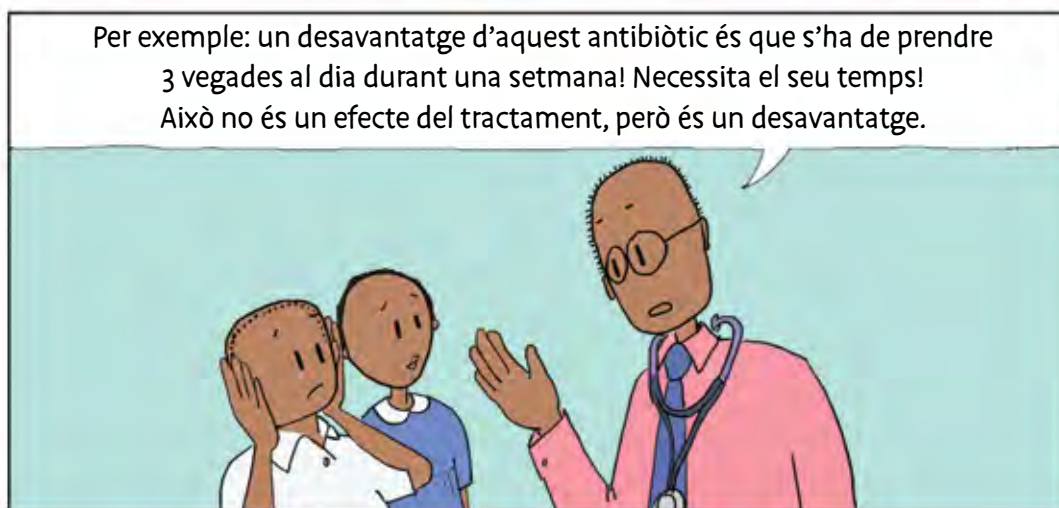

Els desavantatges d'un tractament són el que consideres dolent del tractament.

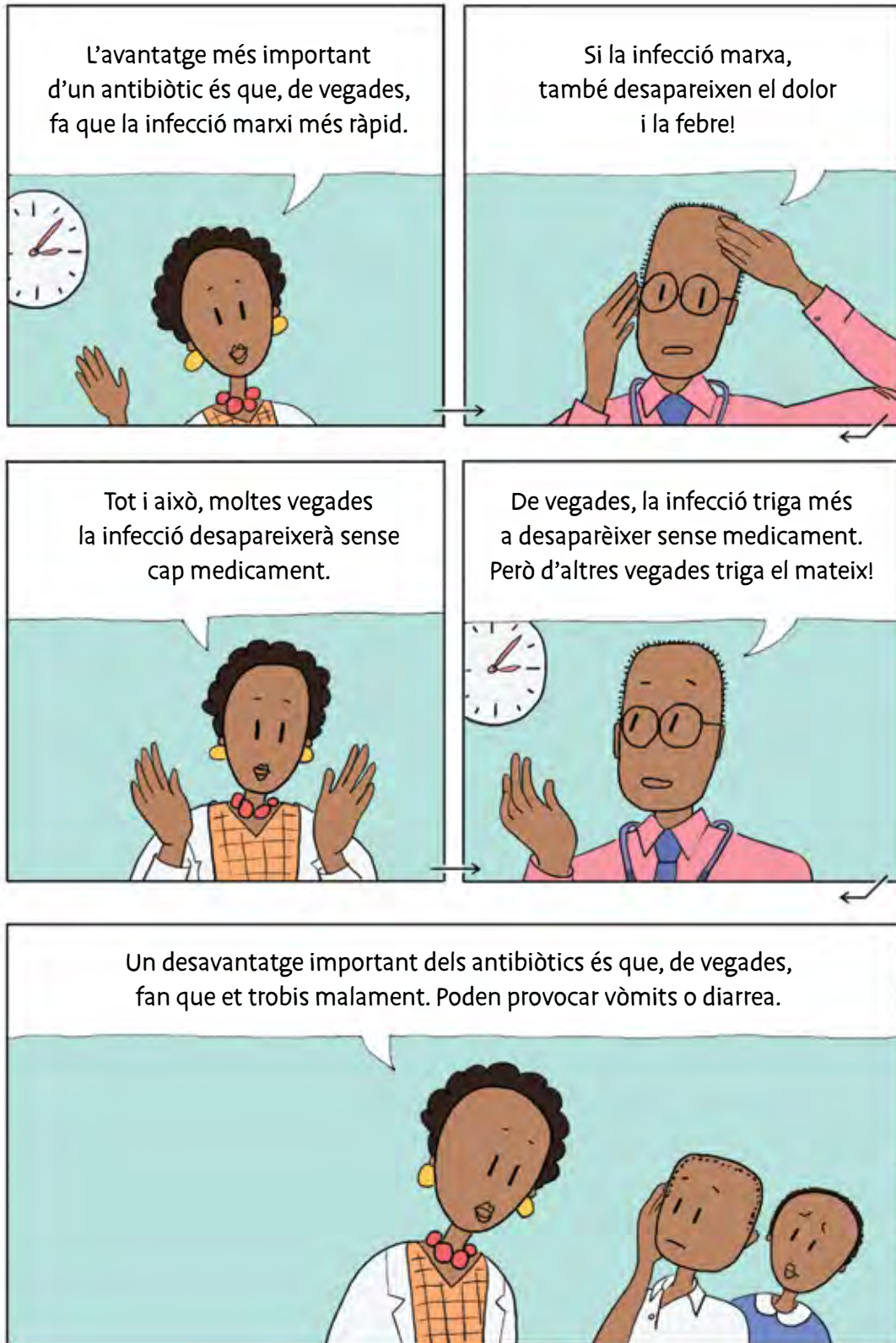
Un **AVANTATGE**
d'un tractament és el que
consideres bo
d'un tractament.

Un **DESAVANTATGE**
d'un tractament és el que
consideres dolent
d'un tractament.

158 Lliçó 8: Avantatges i desavantatges d'un tractament

↓ Instruccions i notes per als mestres

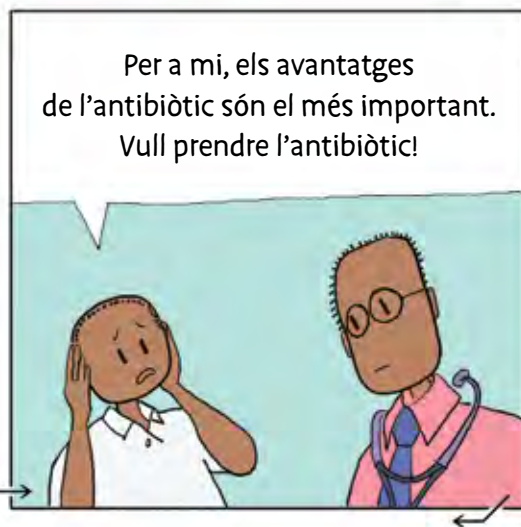
Finalment, us heu de preguntar què és el més important per a vosaltres.

A mi em fa molt de mal la infecció d'òrda i tinc febre.

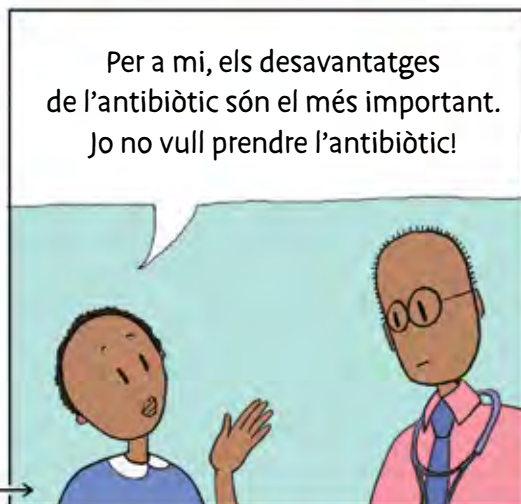
Per a mi, els avantatges de l'antibiòtic són el més important. Vull prendre l'antibiòtic!

Jo no vull trobar-me malament! A mi no em fa tant de mal la infecció!

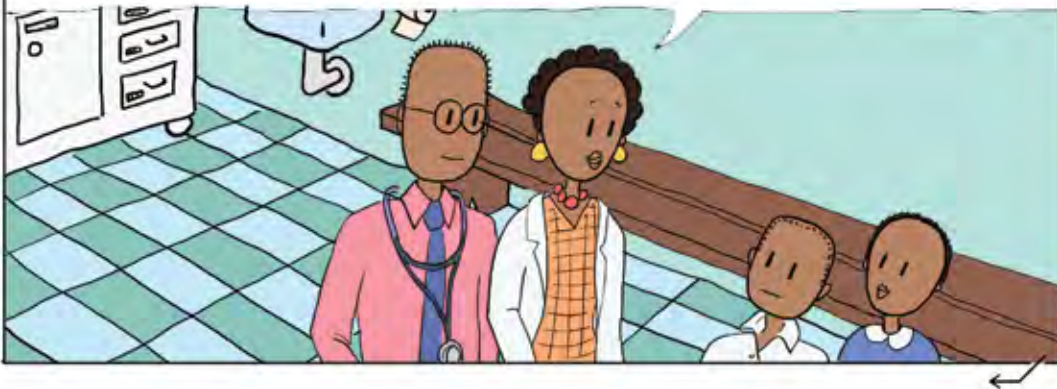
Per a mi, els desavantatges de l'antibiòtic són el més important. Jo no vull prendre l'antibiòtic!

160 Lliçó 8: Avantatges i desavantatges d'un tractament

↓ Instruccions i notes per als mestres

Mireu, John i Julie, quan les persones prenen decisions informades com heu fet vosaltres ara, no hi ha una decisió correcta per a tots...

Només hi ha una decisió correcta per a cada persona! El més important per a un mateix, no és sempre el més important per a l'altre.

Però, John, abans de prendre l'antibiòtic, pregunta-ho a la teva mare.

Només sou nens.

Lliçó 8: Avantatges i desavantatges d'un tractament

161

⬇️ Instruccions i notes per als mestres

Informació: Les infeccions que estan dins de l'oïda s'anomenen infeccions de l'oïda mitja. Moltes d'aquestes infeccions estan produïdes per virus i no per bacteris. Els antibiòtics no tenen efectes sobre els virus, i els bacteris es tornen resistent als antibiòtics quan s'utilitzen amb molta freqüència. La majoria d'aquestes infeccions desapareixen sense utilitzar cap medicament. Només es recomana utilitzar antibiòtics per a aquestes infeccions en cas que el nen tingui un dolor intens.

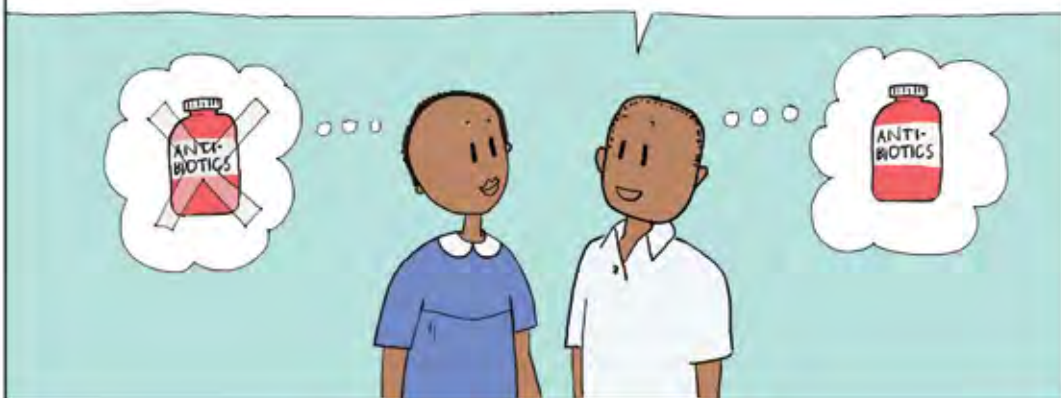
Gràcies per ensenyar-nos tantes lliçons importants, professors.

Farem preguntes sobre el que diuen les persones.

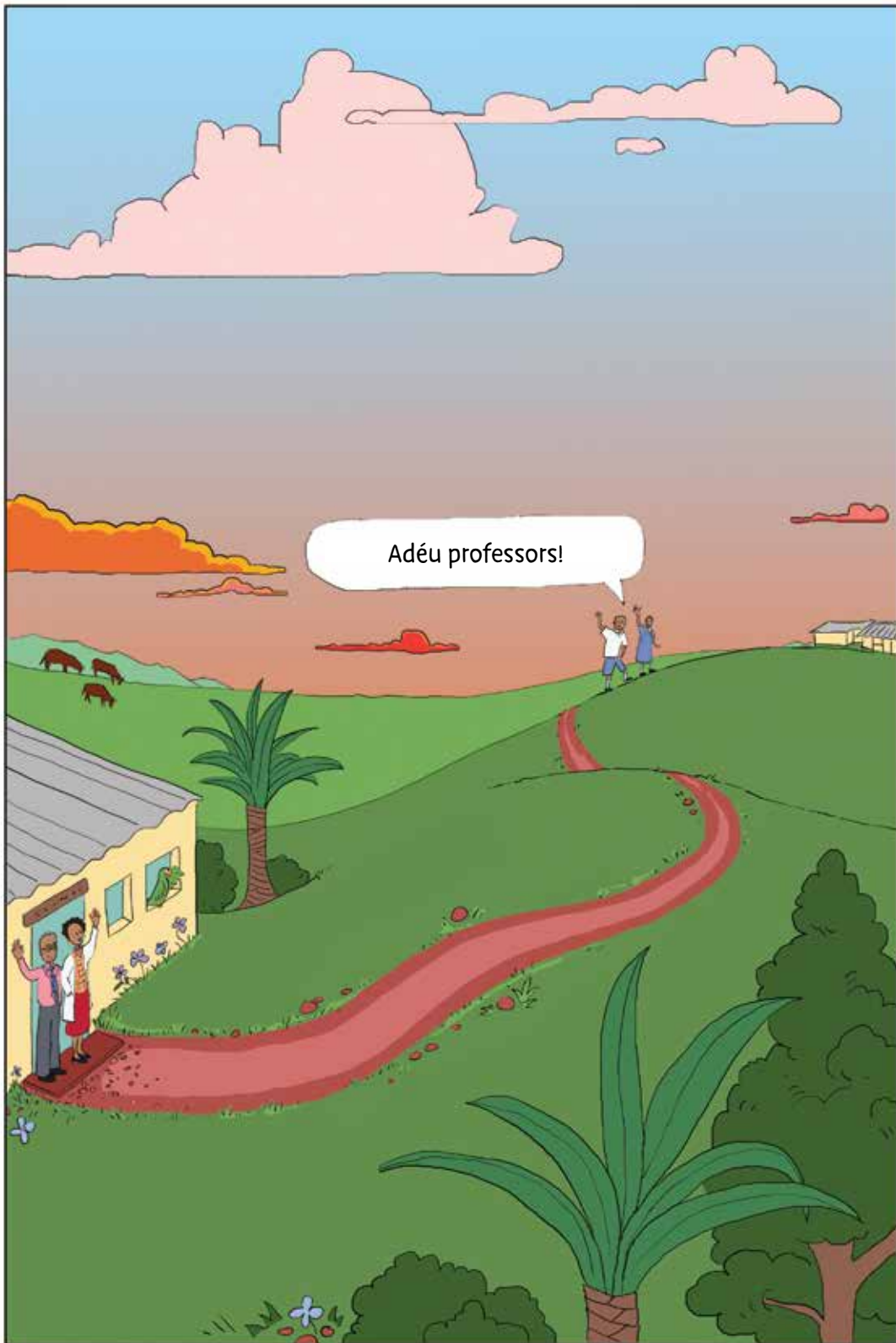
I prendrem decisions informades.

162 Lliçó 8: Avenatges i desavenatges d'un tractament

↓ Instruccions i notes per als mestres

164 Lliçó 8: Avantatges i desavantatges d'un tractament

↓ Instruccions i notes per als mestres

EXEMPLE ADDICIONAL

Aquests són exemples addicionals del que has après en aquest capítol.

Exemples addicionals de dues persones que prenen decisions diferents segons el que és més important per a cadascuna d'elles.

Tractament A:

Operar per reparar un os trencat.

Avantatge: Pot fer que l'os es curi més ràpid.

Desavantatge: Costa molts diners i pots tenir una infecció.

Tractament B:

No operar per reparar un os trencat.

Avantatge: No costa diners.

La decisió del Nelson: En Nelson decideix operar-se perquè és jugador de bàsquet i per a ell és important tornar a jugar aviat.

La decisió de la Rhona: La Rhona decideix no operar-se perquè prefereix esperar i estalviar els diners, i no vol arriscar-se a tenir una infecció.

Aquestes són les preguntes i les respostes per a repassar el que heu llegit en veu alta amb els nens:

1. Quines són les dues preguntes importants que en John i la Julie han après que s'han de fer quan decideixin si utilitzar un tractament o no?

La primera pregunta és: Quins són els avantatges i desavantatges del tractament?

La segona pregunta és: Què és el més important per a mi?

2. Per què en John va decidir utilitzar l'antibiòtic?

La infecció d'oïda que tenia li feia molt de mal, aleshores els avantatges de l'antibiòtic eren el més important per a ell.

3. Per què la Julie va decidir no utilitzar l'antibiòtic?

La infecció d'oïda que tenia no li feia tant de mal i no volia trobar-se malament, aleshores els desavantatges de l'antibiòtic eren el més important per a ella.

No hi ha exemples addicionals per a explicar als nens en aquesta lliçó.

ACTIVITAT

Instruccions

Objectiu: Imagina que prens una decisió correcta per a tu perquè has reflexionat sobre els avantatges i desavantatges.

Els avantatges i desavantatges són en una llista a la pàgina següent.

Pas 1: Els nens s'imaginen que tenen una infecció d'oïda que els fa molt de mal, com la d'en John a la història.

Pas 2: Dirigits pel mestre, els nens debaten quin avantatge o desavantatge de cada tractament és més important per a cadascun d'ells.

Recorda que la majoria de tractaments tenen efectes positius i negatius.

Pas 3: El mestre llegeix tots els avantatges i desavantatges.

Pas 4: Els nens aixequen la mà quan el mestre llegeix l'avantatge o desavantatge que seria més important per a ells si tinguessin una infecció d'oïda com la d'en John.

Pas 5: Els nens debaten amb els altres nens de la seva taula quin tractament escollirien i per què.

Més instruccions →

ACTIVITAT

Pas 6: El mestre pregunta qui escolliria l'antibiòtic.

Pas 7: S'aixequen els nens que l'escollirien.

Pas 8: Seuen tots els nens.

Pas 9: El mestre pregunta qui no escolliria l'antibiòtic.

Pas 10: S'aixequen els nens que no l'escollirien.

Pas 11: Seuen tots els nens.

Pas 12: Els nens s'imaginen que tenen una infecció que no els fa tant de mal, com la de la Julie a la història.

Pas 13: Es repeteix el procés del pas 6 a l'11.

Més instruccions →

ACTIVITAT

Tractament 1: Prendre un antibiòtic

**Avantatges
de prendre antibiòtics:**

- De vegades fan que el dolor i la febre causats per la infecció desapareguin més ràpid.

**Desavantatges
de prendre antibiòtics:**

- De vegades provoquen vòmits o diarrea.
- Tenen mal sabor.
- S'han de prendre diversos cops al dia durant diversos dies.
- Costen diners.

Tractament 2: No prendre antibiòtic**Avantatges
de no prendre antibiòtics:**

- No tindràs vòmits ni diarrea.

**Desavantatges
de no prendre antibiòtics:**

- El dolor i la febre no desapareixeran més ràpid.

EXERCICI 1

Escriu el significat d'aquestes paraules. Recorda que el trobaràs al final del llibre.

Exemple:

Què és una comparació “justa” entre els tractaments?

Una comparació on l'única diferència important són els tractaments.

1. Què és una “decisió informada”?

Una decisió informada és una decisió que prens quan entens la informació que tens.

2. Què és un “avantatge” d'un tractament?

Un avantatge d'un tractament és el que consideres que és bo del tractament.

3. Què és un “desavantatge” d'un tractament?

Un desavantatge d'un tractament és el que consideres que és dolent del tractament.

EXERCICI 2

Marca vertader o fals a cada enunciat.

Exemple:

Si una comparació és suficientment gran, no és necessari que sigui una comparació justa.

Vertader Fals

1. Que un tractament costi molts diners és un avantatge.

Vertader Fals

2. Un efecte positiu és un avantatge d'un tractament.

Vertader Fals

3. Quan dues persones prenen decisions informades, significa que estan prenent la mateixa decisió.

Vertader Fals

4. El que és un avantatge per a una persona pot ser un desavantatge per a una altra.

Vertader Fals

5. Els desavantatges d'un tractament són sempre més importants que els avantatges.

Vertader Fals

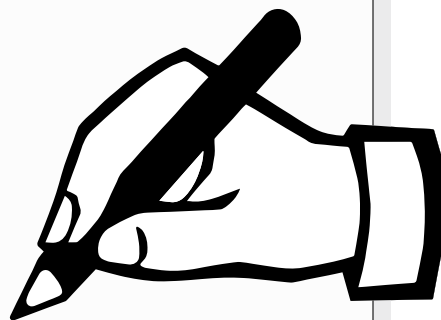

170 Lliçó 8: Avantatges i desavantatges d'un tractament

 Instruccions i notes per als mestres

Explicació: Per exemple, guanyar pes és un avantatge per a les persones que volen ser més grasses, però un desavantatge per a les persones que volen estar més primes.

Empleneu el full d'avaluació de la lliçó per separat.

FULL D'AVALUACIÓ DE LA LLIÇÓ

Projecte Decisions informades en salut

Informació de la lliçó per als mestres

Quan entén la informació que té sobre un tractament abans de decidir si utilitzar-lo, està prenent una decisió informada. Hi ha molts tipus d'informacions sobre els tractaments. Els resultats de les comparacions justes entre tractaments són el tipus d'informació més útil per a prendre decisions. Quan ha entès la informació que té, pot prendre una decisió informada, considerant els avantatges i desavantatges i allò que és més important per a vostè.

Tots els tractaments tenen avantatges i desavantatges. Un efecte positiu és un avantatge d'un tractament, però pot haver-hi d'altres avantatges. Per exemple, si un tractament costa menys diners que d'altres tractaments, això és un avantatge. Els metges i d'altres investigadors en salut normalment parlen de “beneficis” en lloc d’ “avantatges”. De la mateixa manera, un efecte negatiu és un desavantatge d'un tractament, però hi ha d'altres possibles desavantatges. Per exemple, si un tractament costa més diners que d'altres tractaments, això és un desavantatge. Els professionals en salut normalment parlen de “riscos” en lloc d’ “efectes negatius”. Als desavantatges que no són efectes negatius, de vegades se'ls denomina “càrregues”.

Per exemple, existeix una pastilla que es diu aspirina. Els investigadors en salut han observat en comparacions justes que les persones que prenen una quantitat petita d'aspirina cada dia presenten menys infarts que d'altres persones. Així mateix, van observar que prendre una quantitat petita d'aspirina no té efectes negatius en la majoria de les persones. Tot i això, van observar que algunes persones pateixen hemorràgies greus a l'estómac si prenen una quantitat petita d'aspirina cada dia.

Un mateix avantatge i desavantatge d'un tractament pot ser més important per a una persona que per a una altra. A l'exemple de l'aspirina, els avantatges són més importants per a les persones que corren un major risc de patir un infart: homes, fumadors, persones grans, persones que ja hagin patit algun infart. En el cas d'altres persones, que corren menys risc de patir infarts els desavantatges són més importants. La majoria d'aquestes persones no patirà un infart independentment de si prenen aspirina o no, i prendre aspirina podria provocar una hemorràgia greu d'estómac a algunes d'elles.

Els nens proven un joc inclòs a la primera versió dels recursos, Uganda, octubre de 2014.

LLIÇÓ 9

**Què és el més important
que has de recordar d'aquest llibre**

LLIÇÓ 9

Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre

Tot el que necessita per a preparar i impartir aquesta lliçó:

Objectius	pàg. 277
Preparació	pàg. 277
Lliçó	pàg. 278
Pas 1: Repassar la lliçó anterior	pàg. 279
Pas 2: Llegir en veu alta	pàg. 280
Pas 3: Debate	-
Pas 4: Dirigir l'activitat	pàg. 300
Pas 5: Dirigir els exercicis	pàg. 304
Pas 6: Emplenar el full d'avaluació de la lliçó	pàg. 307
Informació de la lliçó per als mestres	-

Objectius

Què és el que els nens han d'aprendre en aquesta lliçó:

- Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre

Preparació (20 minuts)

Això és el que ha de fer abans de la classe.

Llegir amb antelació

- Llegeixi les pàgines d'aquesta lliçó al llibre de text
- Llegeixi les pàgines d'aquesta lliçó a la guia

Reuneixi els materials

Asseguri's que té:

- Aquesta guia
- El full d'avaluació de la lliçó
- Algunes gomes

Asseguri's que tots els nens tenen:

- Una còpia del llibre de text
- Un llibre d'exercicis
- Un llapis o un bolígraf

Lliçó (80 minuts)

A continuació, es proposa un pla per a impartir la classe.

MESTRE	NENS	DURADA
PAS 1 Repassar la lliçó anterior		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Repassi la lliçó anterior utilitzant les preguntes que hi ha a la pàgina 279 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Responen les preguntes tal com se'ls ha indicat.	
PAS 2 Llegir en veu alta		<i>25 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi la lectura en veu alta a partir de la pàgina 280 d'aquesta guia. <i>Per veure les diferents formes de llegir en veu alta, consulti la pàgina 19 d'aquesta guia.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre de text a la pàgina 172 i llegeixen en veu alta tal com se'ls ha indicat.	
DESCANS		<i>5 min</i>
PAS 3 Debatre		-
PAS 4 Dirigir l'activitat		<i>15 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi l'activitat a partir de la pàgina 300 d'aquesta guia.	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre de text a la pàgina 192 i realitzen l'activitat tal com se'ls ha indicat.	
PAS 5 Dirigir els exercicis		<i>10 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Dirigeixi els exercicis a partir de la pàgina 304 d'aquesta guia. Ajudi els nens a completar els exercicis i dirigeixi'n la correcció. <i>Per veure les diferents formes de corregir, consulti la pàgina 20 d'aquesta guia.</i>	<ul style="list-style-type: none">• Obren el seu llibre d'exercicis a la pàgina 46 i completen els exercicis.• Obren el seu llibre de text a la pàgina 194, copien i completen els exercicis.	
PAS 6 Emplenar el full d'avaluació		<i>5 min</i>
<ul style="list-style-type: none">• Empleni el full d'avaluació de la lliçó.		

A continuació, trobarà unes preguntes i les seves respostes per a repassar la lliçó anterior amb els nens.

1. Quines són les dues preguntes importants que en John i la Julie han après que s'han de fer quan decideixin si utilitzar un tractament o no?

La primera pregunta és: Quins són els avantatges i desavantatges del tractament?

La segona pregunta és: Què és el més important per a mi?

2. Per què en John va decidir utilitzar l'antibiòtic?

La infecció d'oïda que tenia li feia molt de mal, aleshores els avantatges de l'antibiòtic eren el més important per a ell.

3. Per què la Julie va decidir no utilitzar l'antibiòtic?

La infecció d'oïda que tenia no li feia tant de mal i no volia trobar-se malament, aleshores els desavantatges de l'antibiòtic eren el més important per a ella.

Repàs

9

Què es el més important
que has de recordar
d'aquest llibre

172 Lliçó 9: Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre

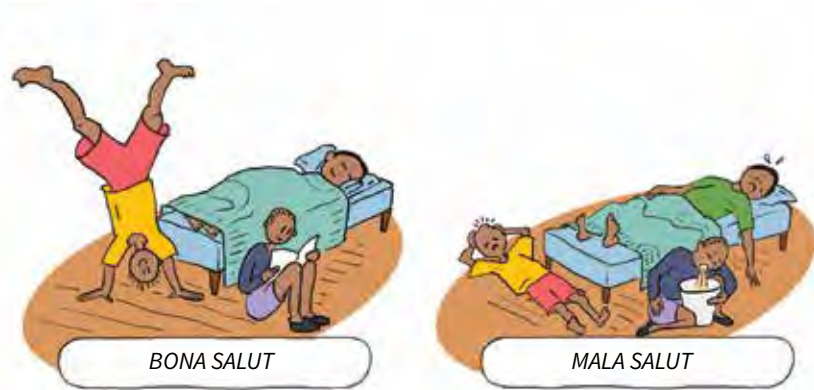
 Instruccions i notes per als mestres

Aquest darrera lliçó és un repàs de tot el que has après.

A la **Lliçó 1** vas aprendre el significat de “salut”, “tractament” i “efecte”.

I també vas aprendre de què tracta aquest llibre.

Què és la “salut”?

Què és un “tractament”?

Què és l' "efecte" d'un tractament?

Per què has de reflexionar abans de decidir si utilitzes o no un tractament?

L·LIÇÓ 9: Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre **175**

⏴ Instruccions i notes per als mestres

A la **Lliçó 2** vas aprendre el significat d' "afirmació", "poc fiable" i "raonament".

Vas aprendre que una afirmació amb un raonament inadequat és una afirmació poc fiable.

També vas aprendre que l'experiència personal d'algú que utilitza un tractament no és un raonament adequat per fer afirmacions sobre els efectes d'un tractament.

A la història, en John i la Julie van a la clínica, on coneixen els professors.

176 Lliçó 9: Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre

↓ Instruccions i notes per als mestres

Per debatre:

Què és una “afirmació”?

Què és el “raonament” d’una afirmació?

Per què era poc fiable l’afirmació de la Sarah?

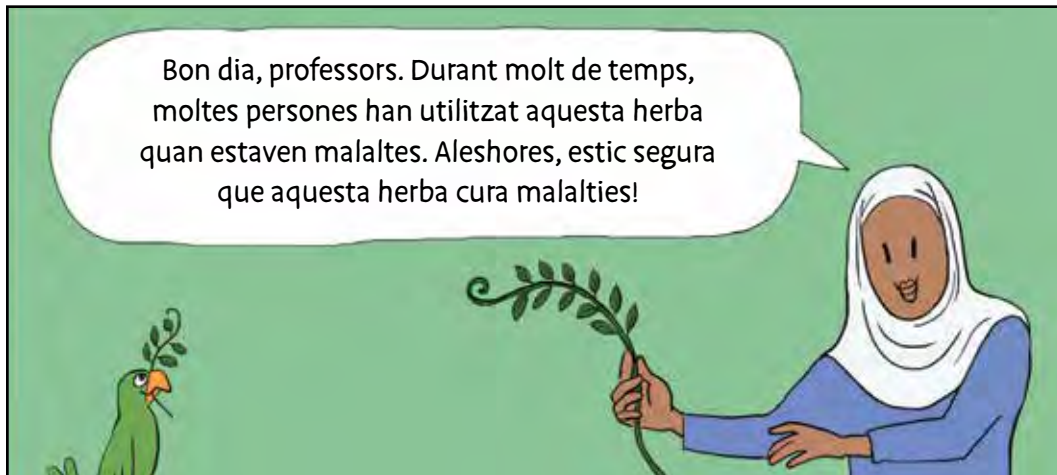
Què has de preguntar sempre que sentis una afirmació sobre els efectes d’un tractament?

A la **Lliçó 3**, vas aprendre uns altres dos raonaments inadequats per fer afirmacions sobre els efectes dels tractaments.

Vas aprendre que durant quant de temps s'ha utilitzat el tractament o quantes persones l'han utilitzat no són raonaments adequats per fer afirmacions sobre els efectes d'un tractament.

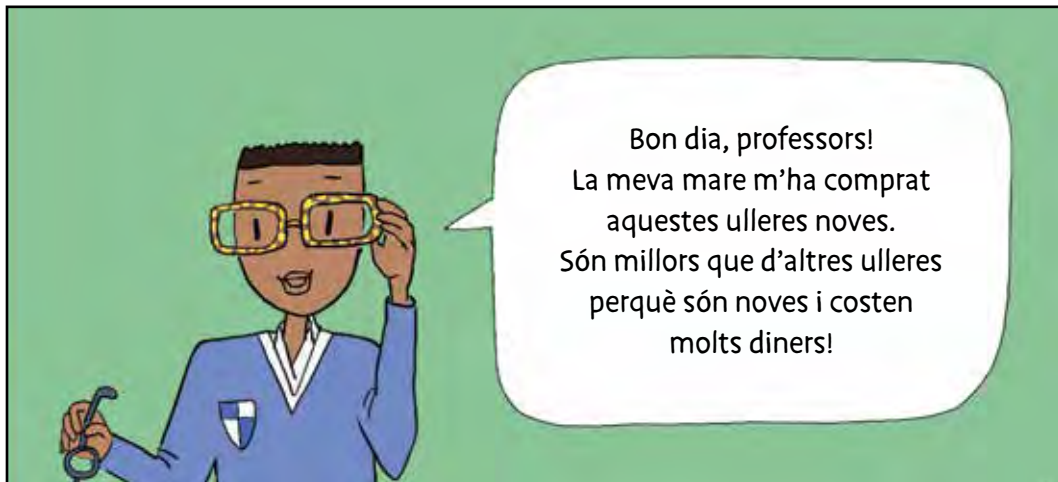
També vas aprendre que com de nou és un tractament o quants diners costa no són raonaments adequats per fer afirmacions sobre els efectes del tractament.

A la història, els professors visiten en John i la Julie a l'escola.

178 Lliçó 9: Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre

↓ Instruccions i notes per als mestres

Per debatre:

Per què era poc fiable l'afirmació de la Ruth?

Per què era poc fiable l'afirmació de l'Ahmed?

Lliçó 9: Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre **179**

↓ Instruccions i notes per als mestres

A la **Lliçó 4**, vas aprendre uns altres dos raonaments inadequats per fer afirmacions sobre els efectes d'un tractament.

Vas aprendre que el que digui la persona que ven un tractament no és un raonament adequat per fer afirmacions sobre els efectes del tractament.

També vas aprendre que el que digui un expert sobre un tractament no és un raonament adequat per fer afirmacions sobre els efectes del tractament.

A la història, en John i la Julie queden amb els professors al mercat.

Bon dia, professors! Aquest aparell elèctric emet un soroll que fa que els mosquits fugin! Prevé la malària! N'estic segura perquè un expert m'ho va dir! Aquest **expert** en sap molt sobre els mosquits!

Per debatre:

Per què eren poc fiables les afirmacions del Sr. Mwaka i la Srta. Nantaba?

Per què era poc fiable l'afirmació de la Srta. Namuli?

A la **Lliçó 5**, vas aprendre per què els investigadors en salut han de comparar tractaments.

A la història, en John i la Julie visiten els professors al seu despatx.

182 Lliçó 9: Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre

↓ Instruccions i notes per als mestres

Per debatre:

Per què els investigadors en salut estudien els tractaments mitjançant comparacions?

A la **Lliçó 6**, vas aprendre el significat d'una comparació “justa” entre els tractaments.

També vas aprendre per què i com els investigadors en salut han de ser justos quan comparen els tractaments.

A la història, els professors visiten en John i la Julie al camp d'esports del seu poble.

184 Lliçó 9: Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre

↓ Instruccions i notes per als mestres

Per debatre:

Què és una comparació “justa” entre els tractaments?

Per què han de ser justos els investigadors en salut quan comparen els tractaments?

Com han de ser justos els investigadors en salut quan comparen els tractaments?

A la **Lliçó 7**, vas aprendre per què els investigadors en salut han de donar els tractaments a moltes persones quan comparen els tractaments.

A la història, en John i la Julie queden amb els professors al camp d'esports de la universitat.

186 Lliçó 9: Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre

↓ Instruccions i notes per als mestres

Aquesta era la darrera comparació. Aquesta vegada, 22 de 50 estudiants del Grup A tenen mal de panxa.

I 9 de 50 estudiants del Grup B tenen mal de panxa!

Hem observat gairebé el mateix en totes les comparacions amb 100 estudiants!

Els corredors del Grup A són els que van beure suc.

LA MÉS PERSONES EN COMPARACIÓ AMB BEURE AIGUA?
Nombre de persones amb mal de panxa.

	GRUP A	GRUP B
①	1	2
②	1	1
③	3	1
④	18	11
⑤	20	10
⑥	22	9

Per debatre:

Per què els investigadors en salut han de fer diverses comparacions justes amb moltes persones?

A la **Lliçó 8**, vas aprendre dues preguntes que has de fer abans de decidir si utilitzes o no un tractament.

A la història, els professors es troben en John i la Julie a la clínica.

En John i la Julie són allà perquè tots dos tenen una infecció d'oïda.

188 Lliçó 9: Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre

↓ Instruccions i notes per als mestres

Per debatre:

Quines són les dues preguntes que sempre has de fer abans de decidir si utilitzes o no un tractament?

Per què has de fer aquestes preguntes?

A la pàgina següent, hi ha una llista amb el més important que has de recordar d'aquest llibre.

Pots utilitzar la llista per prendre decisions sobre els tractaments.

I pots utilitzar-la per ensenyar a d'altres persones el que has après.

Recorda que hi ha molt més per aprendre sobre les afirmacions sobre els tractaments, les comparacions entre els tractaments i les decisions sobre els tractaments.

190 Lliçó 9: Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre

↓ *Instruccions i notes per als mestres*

Recorda!

- **Reflexiona abans de decidir si utilitzes o no un tractament**
- **La majoria de tractaments tenen efectes positius i negatius**
- **El que diu algú sobre un tractament pot no ser correcte**

AFIRMACIONS sobre els tractaments:

Quan sentis una afirmació sobre els efectes d'un tractament, pregunta sempre:

- **Quin és el raonament d'aquesta afirmació?**

*Si el raonament de l'afirmació no és adequat, aleshores l'afirmació és poc fiable.
Aquests no són raonaments adequats per fer afirmacions sobre els efectes d'un tractament:*

1. L'experiència personal d'algú que utilitza un tractament
2. Durant quant de temps s'ha utilitzat el tractament o quantes persones l'han utilitzat
3. Quants diners costa el tractament o com de nou és
4. Una persona que ven el tractament en diu alguna cosa sobre aquest
5. Un expert diu alguna cosa sobre el tractament que no està basada en comparacions justes

COMPARACIONS entre els tractaments:

*Si el raonament d'una afirmació és adequat, aleshores l'afirmació és fiable.
Les comparacions justes són un raonament adequat per fer afirmacions sobre els tractaments.*

Així és com els investigadors en salut fan comparacions justes:

1. Els investigadors comparen un tractament amb un altre o amb cap tractament
2. Els investigadors trien a l'atzar (llançant una moneda a l'aire) qui rep cada tractament
3. Els investigadors no deixen que ningú sàpiga qui rep cada tractament fins al final
4. Els investigadors donen els tractaments a moltes persones; així el que observen no és per casualitat

DECISIONS sobre els tractaments:

Quan decideixis si utilitzes o no un tractament, pregunta sempre:

- **Quins són els avantatges i els desavantatges del tractament?**
- **Què és el més important per a mi?**

Lliçó 9: Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre **191**

ACTIVITAT
DEBAT A CLASSE

Instruccions

Objectiu: Recordar el més important per aprendre d'aquest llibre.

Pas 1: Cada nen gira el llibre amb el tauler de jocs mirant cap amunt.

Pas 2: El mestre divideix els nens en parelles i nomena un dels nens de la parella Jugador 1 i l'altre nen Jugador 2.

Pas 3: Cada nen tria algun objecte que serveixi com a fitxa (com una pedra petita, una moneda o el tap d'una ampolla) i el col·loca a la casella de "SORTIDA" del tauler.

El mestre té una llista de preguntes.

Pas 4: El mestre llegeix una de les preguntes.

Les preguntes es troben en aquesta guia, a la pàgina després de l'exemple.

Pas 5: A cada parella, el Jugador 1 li diu al Jugador 2 quina creu que és la resposta correcta.

Pas 6: El mestre llegeix la resposta correcta.

192 Lliçó 9: Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre

 Instruccions i notes per als mestres

ACTIVITAT
DEBAT A CLASSE

Pas 7: A cada parella, si el Jugador 1 ha encertat la resposta, pot moure la seva fitxa una casella cap endavant.

Pas 8: Es repeteixen els passos del 4 al 7, però ara respon el Jugador 2.

Quan un nen arribi a la casella “META”, guanya. La parella torna a començar.

Exemple:

Mestre: “La majoria dels tractaments només tenen efectes positius?, només efectes negatius? O efectes positius i negatius?”.

El Jugador 1 de cada taula dona la seva resposta al Jugador 2.

Mestre: “La resposta correcta és que la majoria dels tractaments tenen efectes positius i negatius. Utilitzar un antibiòtic pot fer que una infecció desaparegui més ràpid, però també pot fer que et trobis malament”.

El Jugador 1 de cada taula mou la seva fitxa una casella cap endavant si ha encertat la pregunta.

L·liçó 9: Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre **193**

 Instruccions i notes per als mestres

Preguntes per a l'activitat

Pregunta: No fer alguna cosa pot ser un tractament?

Resposta: Sí

Pregunta: La majoria dels tractaments tenen efectes positius, efectes negatius o ambdós?

Resposta: Ambdós

Pregunta: Podem estar completament segurs del efectes de la majoria dels tractaments?

Resposta: No

Pregunta: Què has de preguntar sempre que sentis una afirmació sobre els efectes d'un tractament?

Resposta: Quin és el raonament d'aquesta afirmació?

Pregunta: És més important la persona que fa l'afirmació o el raonament de l'afirmació?

Resposta: El raonament de l'afirmació

Pregunta: Quin és el primer pas que els investigadors en salut han de realitzar per a descobrir més coses sobre els tractaments?

Resposta: Convertir una afirmació en una pregunta d'investigació

Pregunta: Quan és justa una comparació?

Resposta: Quan els grups són semblants (l'única diferència important són els tractaments)

Pregunta: Com han de triar qui rep cada tractament els investigadors en salut?

Resposta: A l'atzar

Pregunta: Què pot passar si les persones saben quin tractament han rebut?

Resposta: Poden pensar que el tractament ha tingut un efecte que en realitat no ha tingut

Pregunta: Què pot passar si els investigadors en salut realitzen una comparació massa petita?

Resposta: El que observin serà per casualitat

Pregunta: Quines dues preguntes has de fer, sempre, abans de decidir si utilitzes un tractament o no?

Resposta: Quins són els avantatges i els desavantatges d'un tractament i què és el més important per a mi

Quins són els raonaments d'aquestes afirmacions? Són fiables?

Afirmació: L'Ali diu que l'àloe vera cura la malària, perquè ell en va utilitzar una vegada quan tenia malària i se li va curar.

Resposta: El raonament és l'experiència personal de l'Ali utilitzant l'àloe vera. Això no és un raonament adequat per fer l'afirmació, aleshores l'afirmació és poc fiable.

Afirmació: La Patricia diu que les persones han utilitzat l'àloe vera per a curar la tos durant molt de temps, aleshores l'àloe vera la cura.

Resposta: El raonament és durant quant de temps les persones han utilitzat l'àloe vera per a curar la tos. Aquest no és un raonament adequat per a fer l'afirmació, aleshores l'afirmació és poc fiable.

Afirmació: La Liliana afirma que utilitzar una mosquitera que costa molts diners és millor que utilitzar-ne una que en costa menys.

Resposta: El raonament és quants diners costa la mosquitera. Aquest no és un raonament adequat per a fer l'afirmació, aleshores l'afirmació és poc fiable.

Afirmació: En Gabriel diu que hi ha una pastilla que t'ajuda a dormir millor, perquè els investigadors en salut van comparar prendre aquella pastilla amb prendre'n una altra, encara que les persones a la comparació sabien quina pastilla havien rebut.

Resposta: El raonament és una comparació injusta. Aquest no és un raonament adequat per a fer l'afirmació, aleshores l'afirmació és poc fiable.

Afirmació: En Hussein diu que existeix una crema que alleugereix el dolor muscular, perquè els investigadors en salut han comparat utilitzar aquesta crema amb utilitzar-ne una altra i la comparació era justa, encara que només hi havia 10 persones a la comparació.

Resposta: El raonament és una comparació justa massa petita. Aquest no és un raonament adequat, aleshores l'afirmació és poc fiable.

Afirmació: En James diu que algunes operacions són segures i d'altres no, perquè els investigadors en salut han comparat cadascuna de les operacions amb d'altres tractaments en moltes comparacions justes i grans.

Resposta: El raonament de l'afirmació són moltes comparacions justes i grans. Aquest és un raonament adequat, aleshores l'afirmació és fiable.

EXERCICI

Instruccions

Obre el llibre d'exercicis a la pàgina on hagi escrit les teves afirmacions.

Escriu el raonament de cada afirmació i marca una de les caselles en funció de si creus que és una afirmació fiable, poc fiable, o no n'estàs segur. Trobaràs un exemple a la pàgina següent.

Recorda, els raonaments que has après són:

- L'experiència personal d'algú que utilitza un tractament
- Durant quant de temps s'ha utilitzat el tractament o quantes persones l'han utilitzat
- Quants diners costa el tractament o com de nou és
- La persona que ven el tractament en diu alguna cosa sobre aquest
- Un expert diu alguna cosa sobre el tractament
- Una comparació justa d'un tractament amb altres tractaments o amb cap tractament
- Una comparació injusta d'un tractament amb altres tractaments o amb cap tractament

Si no saps quin és el raonament de l'afirmació, deixa en blanc l'espai d'aquella afirmació.

Deixi temps al final de la classe per a debatre algunes de les afirmacions que han sentit els nens.

194 Lliçó 9: Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre

↓ Instruccions i notes per als mestres

EXERCICI

Exemple:

Afirmació:

La caca de vaca cura les cremades!

Tractament:

Posar caca de vaca en una cremada

Efecte:

Curar cremades

Raonament:

L'experiència personal d'algú

L'afirmació és fiable?

 Sí No No n'estic segurL·liçó 9: Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre **195** Instruccions i notes per als mestres

EXERCICI

Afirmació:

Tractament:

Efecte:

Raonament:

L'afirmació és fiable?

 Si No No n'estic segur

Afirmació:

Tractament:

Efecte:

Raonament:

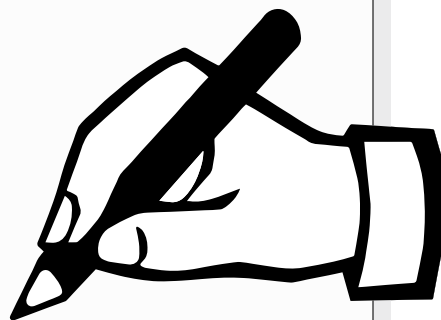
L'afirmació és fiable?

 Si No No n'estic segur

196 Lliçó 9: Què és el més important que has de recordar d'aquest llibre

 Instruccions i notes per als mestres

Empleneu el full d'avaluació de la lliçó per separat.

FULL D'AVALUACIÓ DE LA LLIÇÓ

Projecte Decisions informades en salut

Els nens reflexionen acuradament sobre els tractaments, Uganda, gener de 2014.

GLOSSARI

A

Una **AFIRMACIÓ**

és alguna cosa que diu una persona que pot ser correcta o no ser correcta.

EXEMPLE: “L’**afirmació** de la Sarah era que la caca de vaca cura les cremades.

La seva **afirmació** no era correcta”.

Una **AFIRMACIÓ**

és la declaració que alguna cosa és un fet o l’assertió de la veritat.

AFIRMAR

és dir alguna cosa que pot ser correcta o no ser correcta.

EXEMPLE: “La Sarah **afirmava** que la caca de vaca cura les cremades.

La seva **afirmació** no era correcta”.

*Triar **A L’ATZAR** qui rep cada tractament*

és una manera d’escollir sense saber qui rep cada tractament.

EXEMPLE: “En John i la Julie van llançar una moneda a l’aire per escollir quins amics prendrien el suc i quins amics prendrien l’aigua. D’aquesta manera, van triar **a l’atzar** qui beuria el suc. En John i la Julie no sabien a qui li tocava el suc”.

*Triar **A L’ATZAR** qui rep cada tractament*

és utilitzar un mètode de probabilitat, com llançar una moneda a l’aire o un sorteig, per assegurar que tots tinguin la mateixa probabilitat que els toqui un tractament o un altre, de manera que els grups comparats siguin semblants.

EL QUE ELS INVESTIGADROS EN SALUT ANOMENEN: “Assignació aleatòria”

Un **AVANTATGE** d’un tractament

és el que consideres bo d’un tractament.

PARAULES QUE SIGNIFIQUEN EL CONTRARI: “Desavantatge” → Veure “D”

EXEMPLE: “Els efectes bons d’un tractament són els **avantatges** d’aquest. Un altre **avantatge** d’alguns tractaments és que no costen diners o en costen pocs”.

Un **AVANTATGE** d’un tractament

Es un efecte positiu del tractament, el baix cost o la càrrega petita del tractament.

PARAULES QUE SIGNIFIQUEN EL MATEIX: “Benefici”

B

BASAR en alguna cosa una afirmació

és recolzar una afirmació en alguna cosa.

EXEMPLE: “L’afirmació de la Sarah estava **basada** en la seva experiència”.

C

CIÈNCIA

→ Veure “Investigació”.

CIÈNCIES DE LA SALUT

→ Veure “Investigació en salut”.

Un **CIENTÍFIC**

→ Veure “Investigador”.

Un **CIENTÍFIC EN SALUT**

→ Veure “Investigador en salut”.

Una **COMPARACIÓ** *entre els tractaments*

és l'observació de les diferències entre dos o més tractaments.

PARAULES QUE SIGNIFIQUEN EL MATEIX: “Estudi dels tractaments”

EXEMPLE: “Els investigadors en salut han realitzat **comparacions** entre dormir amb una mosquitera i sense”.

Una **COMPARACIÓ** *entre els tractaments*

és l'estudi o assaig en el qual els investigadors en salut mesuren la diferència entre el que els passa a les persones que utilitzen diferents tractaments.

Una **COMPARACIÓ INJUSTA** *entre els tractaments*

és una comparació on hi ha d'altres diferències importants a més dels tractaments.

PARAULES QUE SIGNIFIQUEN EL CONTRARI: “Comparació justa”

EXEMPLE: “Els investigadors en salut van comparar dormir amb mosquitera i dormir sense. Les persones del primer grup vivien en una zona on hi havia molt pocs mosquits. Era una **comparació injusta** perquè entre els grups hi havia una diferència important a més dels tractaments.

Una **COMPARACIÓ INJUSTA** *entre els tractaments*

és un estudi on existeix una alta probabilitat que tinguin lloc errors sistemàtics en mesurar els efectes dels tractaments degut a problemes en el disseny, la realització, la publicació o la interpretació.

PARAULES QUE SIGNIFIQUEN EL MATEIX: “Prova injusta”

Una **COMPARACIÓ JUSTA** entre els tractaments

és una comparació on l'única diferència important són els tractaments.

PARAULES QUE SIGNIFIQUEN EL CONTRARI: “Comparació injusta”

EXEMPLE: “Els investigadors en salut van comparar dormir amb mosquitera i dormir sense. Les persones del primer grup eren semblants a les de l'altre. Va ser una **comparació justa** perquè l'única diferència important entre els grups era si havien dormit amb mosquitera o sense”.

Una **COMPARACIÓ JUSTA** entre els tractaments

és un estudi dissenyat, realitzat, publicat i interpretat per a minimitzar els errors sistemàtics en mesurar els efectes dels tractaments.

PARAULES QUE SIGNIFIQUEN EL MATEIX: “Prova justa”

COMPARAR tractaments

és observar les diferències que hi ha entre dos o més tractaments.

EXEMPLE: “Els investigadors en salut van **comparar** dormir amb mosquitera i dormir sense”.

CONFondre

és fer que una persona pensi que alguna cosa és correcta quan no ho és.

PARAULES QUE SIGNIFIQUEN EL MATEIX: “Enganyar”

EXEMPLE: “Una afirmació poc fiable et pot **confondre**”.

D

Una **DECISIÓ PER A TENIR CURA DE LA SALUT**

és una decisió sobre com cuidar la teva salut o la dels altres.

EXEMPLE 1: “Quan tries un tractament, estàs prenent una **decisió per a tenir cura de la salut**”.

EXEMPLE 2: “Quan el govern tria quins tractaments pagar i oferir a la població, està prenent una **decisió per a tenir cura de la salut**”.

Una **DECISIÓ PER A TENIR CURA DE LA SALUT**

és una decisió sobre utilitzar una de dues o més opcions, per exemple, tractaments, per a mantenir o millorar la salut d'una o més persones.

Una DECISIÓ INFORMADA

és una decisió que prens quan entens la informació que tens.

EXEMPLE: “Els investigadors en salut van comparar prendre un antibiòtic amb no prendre'l. En John i la Julie van entendre les observacions dels investigadors en salut. Van prendre **decisiones informades** sobre si utilitzar l'antibiòtic o no”.

Una DECISIÓ INFORMADA

és una decisió que es pren quan es té la millor informació disponible sobre els avantatges i desavantatges dels tractaments i s'entén aquella informació.

Un DESAVANTATGE d'un tractament

és el que consideres dolent d'un tractament.

PARAULES QUE SIGNIFIQUEN EL CONTRARI: “Avantatge” → Veure “A”

EXEMPLE: “Els efectes negatius d'un tractament són **desavantatges**. Un altre **desavantatge** d'alguns tractaments és que costen molts diners”.

Un DESAVANTATGE d'un tractament

és un efecte negatiu del tractament o l'alt cost o una gran càrrega del tractament.

E**L'EFECTE d'un tractament**

és alguna cosa que passa a causa del tractament.

EXEMPLE: “Veure-hi millor és un **efecte** de portar ulleres”.

L'EFECTE d'un tractament

és l'augment o la disminució d'un desenllaç de salut que és el resultat del tractament.

L'EXPERIÈNCIA PERSONAL d'algú que utilitza un tractament

és el que li ha passat després d'utilitzar-lo.

EXEMPLE: “La Sarah afirma que la caca de vaca cura les cremades. L'afirmació està basada en la seva **experiència personal** de posar-se caca de vaca en una cremada. La seva afirmació no és correcta”.

L'EXPERIÈNCIA PERSONAL d'algú que utilitza un tractament

és el que li ha passat a una persona després d'utilitzar un tractament.

EL QUE ELS INVESTIGADORS ANOMENEN: “Anècdota” o “evidència anecdòtica” o “estudi de casos”

Un **EXPERT**

és una persona que en sap molt sobre un tema.

EXEMPLE: “Un herborista és un **expert** en plantes medicinals, però un herborista es pot equivocar. Tots els **experts** es poden equivocar”.

Un **EXPERT**

és una persona que té una habilitat concreta en una àrea específica o té un coneixement especialitzat sobre un tema.

F

Una afirmació **FIABLE**

és una afirmació amb un raonament adequat.

PARAULES QUE SIGNIFIQUEN EL CONTRARI: “Poc fiable” → Veure “P”

EXEMPLE: “Les mosquiteres prevenen la malària en les persones. És una afirmació **fiable** perquè està basada en comparacions justes”.

I

Una **INFECCIÓ**

és una malaltia provocada per gèrmens.

EXEMPLE: “En John va tenir una **infecció** al dit després de posar-s’hi caca de vaca”.

Una **INFECCIÓ**

és un dany a l'organisme, o una malaltia causada per microorganismes com virus, bacteris o paràsits.

La **INFORMACIÓ** sobre els tractaments

és el que se’ns diu o el que aprenem sobre els tractaments.

EXEMPLE: “Els resultats de la investigació en salut són **informació** sobre els tractaments”.

La **INFORMACIÓ** sobre els tractaments

són fets o coneixements sobre els tractaments que es proporcionen o que s’aprenen.

Una **INVESTIGACIÓ**

és estudiar acuradament alguna cosa per descobrir-ne més coses.

PARAULES QUE SIGNIFIQUEN EL MATEIX: “Ciència”

EXEMPLE: “La professora Comparació i el professor Just **investiguen** els tractaments per descobrir més coses sobre els seus efectes”.

Una INVESTIGACIÓ

és l'estudi sistemàtic i rigorós d'una situació o d'un problema amb l'objectiu de generar nou coneixement o validar el coneixement existent.

La INVESTIGACIÓ EN SALUT

és estudiar acuradament la salut per descobrir-ne més coses.

PARAULES QUE SIGNIFIQUEN EL MATEIX: “Ciències de la salut”

EXEMPLE: “Els investigadors en salut van comparar dormir amb mosquitera i dormir sense”.

Realitzant aquesta **investigació en salut**, van descobrir més coses sobre els efectes de dormir amb mosquitera”.

La INVESTIGACIÓ EN SALUT

és la utilització de mètodes sistemàtics i transparents per a donar resposta a preguntes sobre la salut.

Un INVESTIGADOR

és una persona que estudia acuradament alguna cosa per descobrir-ne més coses.

PARAULES QUE SIGNIFIQUEN EL MATEIX: “Científic”

EXEMPLE: “La professora Comparació i el professor Just són **investigadors** que estudien els tractaments per descobrir més coses sobre els seus efectes”.

Un INVESTIGADOR

és una persona que estudia alguna cosa mitjançant mètodes científics.

Un INVESTIGADOR EN SALUT

és una persona que estudia acuradament la salut per descobrir-ne més coses.

PARAULES QUE SIGNIFIQUEN EL MATEIX: “Científic en salut”

EXEMPLE: “Alguns **investigadors en salut** estudien els efectes dels tractaments sobre la nostra salut. Per exemple, els investigadors van comparar dormir amb mosquitera i dormir sense. Realitzant aquesta investigació, van descobrir més coses sobre els efectes de dormir amb mosquitera”.

Un INVESTIGADOR EN SALUT

és una persona que estudia la salut mitjançant mètodes científics.

M

MESURAR

és mirar quant o quants n'hi ha d'alguna cosa.

EXEMPLE: “Alguns investigadors en salut van comparar dormir amb mosquitera i dormir sense. Els investigadors van **mesurar** el nombre de persones que tenien malària”.

O

OBSERVAR *alguna cosa després d'una comparació*

és trobar una diferència o una semblança.

EXEMPLE: “Els investigadors en salut van **observar** que hi havia menys persones amb malària entre els que dormien amb mosquitera”.

OBSERVAR *alguna cosa després d'una comparació*

és mesurar una diferència o una semblança en alguna cosa que ha succeït o canviat.

P

Una afirmació **POC FIABLE**

és una afirmació amb un raonament inadequat.

PARAULES QUE SIGNIFIQUEN EL CONTRARI: “Fiable” → Veure “F”

EXEMPLE: “La Sarah afirmava que la caca de vaca cura les cremades. El raonament de la seva afirmació era la seva experiència personal de posar-se caca de vaca en una cremada. La seva afirmació era **poc fiable** perquè només estava basada en la seva experiència personal”.

Observar alguna cosa **PER CASUALITAT** *en comparacions que eren massa petites*

és observar alguna cosa sense saber per què ha succeït, ja que les comparacions eren massa petites.

EXEMPLE: “Els investigadors en salut van comparar dos medicaments per descobrir quin era el millor pel mal de cap. Van donar un medicament al primer grup i un altre al segon grup. Les persones del primer grup van sentir que el mal de cap marxava més ràpid. Però hi havia molt poques persones a la comparació. Pot ser que observessin que el primer medicament era millor **per casualitat**. No podien saber per què les persones del primer grup van notar que el mal de cap marxava més ràpid”.

Observar alguna cosa **PER CASUALITAT** en comparacions que eren massa petites és el resultat d'un estudi de tractaments que ha succeït sense cap raó evident.

Una **PREGUNTA D'INVESTIGACIÓ**

és una pregunta que els investigadors intenten respondre.

EXEMPLE: “La **pregunta d'investigació** va ser la següent: Dormir amb mosquitera prevé la malària en les persones?”.

Una **PREGUNTA D'INVESTIGACIÓ**

és una pregunta clarament formulada que s'utilitzarà en un estudi dissenyat per respondre-la.

Un **PROFESSOR**,

en aquesta història, és una persona que fa classes o investiga a la universitat.

EXEMPLE: “El **professor** Just i la **professora** Comparació fan classes a la universitat. Ensenyen als alumnes que estudien per ser metges o investigadors en salut. Els **professors** també investiguen”.

R

El **RAONAMENT** d'una afirmació

és la base o el fonament sobre el qual es recolza.

EXEMPLE: “L'experiència de la Sarah va ser el **raonament** de la seva afirmació”.

El **RAONAMENT** d'una afirmació

és la justificació o explicació de l'afirmació.

El **RESULTAT** d'una comparació

és la diferència o la semblança observada després de fer la comparació.

EXEMPLE: “El **resultat** que van observar els investigadors en salut va ser que hi havia menys persones amb malària entre les que van dormir amb mosquitera”.

El **RESULTAT** d'una comparació

és una troballa que mostra la mida de la diferència en alguna cosa que s'ha mesurat.

S

La **SALUT**

és com de bé estan el teu cos i la teva ment.

EXEMPLE: “La **salut** de la Julie és bona perquè no té malalties o lesions. En John té una infecció, aleshores la seva **salut** és pitjor que la de la Julie”.

La **SALUT**

és la condició física i mental d'una persona.

*Estar **SEGUR** dels efectes d'un tractament*

és tenir molt pocs dubtes sobre els efectes d'un tractament.

PARAULES QUE SIGNIFIQUEN EL MATEIX: “Tenir certesa”

PARAULES QUE SIGNIFIQUEN EL CONTRARI: “Insegur” o “dubtós”

EXEMPLE: “No podem estar completament **segurs** dels efectes de la majoria dels tractaments”.

*Estar **SEGUR** dels efectes d'un tractament*

és estar convençut de o tenir confiança en els efectes.

T

Un **TRACTAMENT**

és alguna cosa que fas per la teva salut.

EXEMPLE: “Dur ulleres és un **tractament**”.

Un **TRACTAMENT**

és qualsevol acció destinada a millorar la salut de les persones.

EL QUE ELS INVESTIGADORS ANOMENEN: “Intervenció”

Aquest llibre està dedicat a David Sackett

David Sackett, que va morir durant el desenvolupament d'aquests recursos, va ser pioner de la medicina basada en l'evidència. En Dave "va desafiar la dependència que la medicina tenia des de feia molt de temps del judici subjectiu, la tradició i l'autoritat"¹. Va ser un amic, un company i una inspiració per tots els membres del grup *Informed Health Choices*.

En Dave era un artista en aconseguir que allò complex esdevingués senzill². Quan descrivia la seva aproximació en xerrades, assajos i llibres, citava l'obra de Kurt Vonnegut, "Bressol de gat":

Un científic que no fos capaç d'explicar-li a un nen de vuit anys el que estava fent, era un xarlatà³.

Ens hem pres aquesta cita molt seriosament per tal d'elaborar aquests recursos. No se'ns acut una millor forma de retre homenatge a la memòria d'en Dave que dedicar-li aquest llibre (bé, potser comprovant els efectes del llibre en una comparació justa, cosa que ja estem fent).

1. Necrològica. Rennie D. David Sackett obituary. The Guardian, 29 de maig de 2015.
2. Sackett DL. David L Sackett: entrevista el 2014 i 2015. fhs.mcmaster.ca/ceb/docs/David_L_Sackett_Interview_In_2014_2015.pdf
3. Vonnegut K. Bressol de gat. Nova York: Delacorte Press, 1963.

Agraïments i contribucions

El desenvolupament i l'avaluació dels recursos del grup *Informed Health Choices* (IHC) per a l'educació primària ha rebut el suport del Consell d'Investigació de Noruega (projecte n.º220603/H10) i de cadascuna de les institucions amfitriones: l'Institut de Salut Pública de Noruega (Oslo, Noruega); la Universitat Makerere (Kampala, Uganda); la Universitat dels Grans Llacs de Kisumu (Kisumu, Kènia); i la Universitat de Ruanda (Kigali, Ruanda).

Nombroses persones han contribuït a la creació d'aquests recursos didàctics i els estem molt agraïts. Estudiants i mestres d'escoles a Uganda, Kènia, Ruanda i Noruega han dedicat el seu temps generosament i han donat la seva opinió a les versions de prova. Una xarxa de mestres a Uganda i un grup assessor d'investigadors en salut han ajudat a orientar el desenvolupament dels recursos des de l'inici del projecte. Companys d'arreu del món ens han ofert el seu suport i els seus valuosos suggeriments. Estem molt agraïts a tots i cadascun d'ells i demanem disculpes per no poder incloure el nom de tots.

En Matthew Oxman va redactar la major part del text i el va revisar amb les contribucions de tots els coautors. La Sarah Rosenbaum va il·lustrar els recursos i la Miriam Grønli va donar-los color. La Sarah Rosenbaum i l'Angela Morelli van dissenyar els recursos. Tots els autors, així com l'Iain Chalmers i molts més, han col·laborat en l'avaluació i millora d'aquests recursos.

L'objectiu del projecte *Decisions informades* en salut és ajudar les persones a prendre millors decisions per a la seva salut reflexionant sobre els tractaments. El *Llibre de les decisions en salut* és per a ajudar els nens i aquesta guia és per a ajudar els mestres que utilitzen el llibre a les seves classes. Inclou instruccions per a preparar i impartir les classes, així com informació de rerefons sobre els objectius.

Nosaltres, els autors del llibre i de la guia, som investigadors en salut i dissenyadors a Uganda, Kènia, Ruanda, Noruega i Anglaterra. Mestres i nens de quatre països han provat versions anteriors del llibre i de la guia. Una xarxa de mestres a Uganda i una xarxa internacional d'investigadors ens han assessorat.

Trobarà més informació sobre aquests recursos i el projecte a la pàgina web del projecte: www.informedhealthchoices.org

Qualsevol comentari que serveixi per a millorar aquests recursos serà benvingut. Si us plau, contacti amb: contact@informedhealthchoices.org

*El desenvolupament i l'avaluació dels recursos del projecte
Decisions informades en salut per a l'educació primària va rebre el suport de*

Informed Health Choices

www.informedhealthchoices.org